

injusticie spēs remunerat sīc existimāt multi. In q̄li busīq̄.n. causis mādatū xp̄i q̄s fecerit: xp̄i cibat & potat q̄ fideliū iusticiā & vītate manducat & bibit. Itē xp̄o algēti terim̄ vestimētu accip̄tes sapiētie tertiū: adō vt p̄ doctrinā aliquos doceam̄ & idua m̄ eos viscera mie. Qui & pp̄am̄ cor n̄m diuers vir tutiō ad receptaculū eī l̄ illoꝝ q̄ sit ip̄i: ip̄m pegri natē suscip̄m̄ in domū pectoris n̄ri. Itē cū frēz in firmū sive in fide sive in bono ope visitauerim̄: aut p̄ doctrinā aut icrepatōe: aut p̄ isolatōem ip̄i xp̄i visitam̄. Deinde oē q̄d b̄ ē: carcer ē xp̄i & eoz q̄ sunt eī q̄ sit ī b̄ mūdo degētes: q̄si ēt i carcere nāe necē sitate cōstricti. Lū ergo bonū op̄ in eis fecerimus: visitam̄ eos in carcere & r̄pm̄ in eis. La.XXVI.

Et factū ē cū cōsumasset iēsus sermōes hos oēs: dixit discipul̄ suis: Scitis q̄r p̄ bidū pascha fiet: & filius hois tra detur ut crucifigās.

THYLA. P̄ finonē quo vētūr se dñs in reditu: claritat̄ ondērat: nūc passūrū eē se admonet: vt saē mētū cruci admītū eē ḡlie ec̄nitat̄ & ḡscerēt. vñ dñ Fa. ē cū iſi. ie. f. hos oēs. **RAB.** de cōsumatōe sc̄li & de die iudicij: Uel q̄ ab iſi euāgelij v̄sq̄ ad pa ſionē oia faciēdo & p̄dicādo cōplēterat. **ORI.** Nō ſimpl̄ aūt dixit oēs: h̄i hos oēs. adhuc. n. oportebat eū etiā alios loq̄ ſimōes p̄uſq̄ traderef. Dicit oīci. suis: Sc̄i. q̄ p̄bi. pas. fiet. **RAB.** Siē ex ioh̄is nar ratōe colliḡ: an̄ ſer oīes pasche vēit iēſus ī bethānia: inde vēit hierl̄ ſedē ſup̄ aſellū: poſtea gerunt ea q̄ narrāt̄ bierolymis geſta. Ex illo ḡ die q̄ vēit in bethānia: itēligim̄ cōsumatū q̄dridū: vt occur reret oīes an̄ bidū pasche. Hoc at̄ int̄ pascha & azi ma diſtat: q̄ pascha ipe ſol̄ dies appellaſt̄ q̄ agn̄ dei occidebat ad vesp̄: b̄ ē. ruii. lia p̄mi mēſ. xv. at̄ luna q̄i egressus ē p̄pls de egypto ſuccedebat festi vias azimōr: veꝝ euāgeliste vñi. p̄ alio pōere ſolēt̄.

HIE. Pascha aut̄ q̄d hebraice dñ phasē: nō a pa ſioe vt plēiq̄ arbitrat̄: h̄i a trāſitu noīaf eo q̄ exter minator vidē ſanguinē ī ſorū ſiſlitārū p̄trāſerit: nec penſerit eos: vel iſpe dñs p̄bēs auxiliū pp̄lo ſuo deſup̄ abūlauerit. **REMI.** Siue q̄ auxiliante oīo pp̄ls ſiſlitic̄ liberat̄ ab egyptiaca fuitute trā ſuit ad libertatē. **ORI.** Nō aut̄ dixit: P̄ bidū ſpascha erit aut̄ veiēt: ne ondēret illō ſpascha futuru q̄d fieri ſolebat ſm legē: h̄i pascha fiet: b̄ ē q̄le nūq̄ ſactū fuerat. **REMI.** M̄yſtice. n. pascha dñ: ſiue q̄ ea die ſpascha trāſuit de mūdo ad p̄iem̄: de corrupti one ad incorruptōem̄: de morte ad vitā. Siue q̄ ſa lubri trāſitu a demōiaca fuitute mūdū redemit̄.

HIE. P̄ duos etiā dies clarissimi lumis veteri & noui teſti: veꝝ p̄ mūdo celebraſ pascha. trāſit̄ ēt n̄r. ip̄hase ita celebraſ ſi trena dimittētes ad celeſtia fe ſtinem̄. **ORI.** Driedic̄ aut̄ discipul̄ ſe tradēdu cū ſubdit̄. Et ſi. bo. tra. vt crucifig. Remuniēs eos ne p̄uſq̄ audiāt q̄ fuerat futura: ſubito videntes tradi mḡm ad crucē obſtupescāt. iō aut̄ ipſonalr posuit ſtūdē: q̄ de tradidit eū pp̄ miaſ: circa gen̄ huma niū: Iudas pp̄ auariciā: ſacerdotes pp̄ iuidiā: diaboluſ pp̄ tiorē: ne auellereſ de māu eī gen̄ b̄hānū p̄

doct̄nā ip̄i ſi adiūtēs q̄m maḡ fuerat eripiendū genus humānū per mortē ipſius: q̄ eruptū fuerat per doctrinā & miracula.

Tūc p̄gregati ſūt p̄cipes ſacer dotū: & ſeniores p̄pli i atriu p̄ncipis ſacerdotū: q̄ dicebat cayphas: & cō ſiliū fecerūt ut iefuꝝ dolo tenerēt & occiderēt. Dicebat aut̄: Nō in die festo: ne forte tu mult̄ fiat in pp̄lo.

TGLO. Ondēt euāgelista appatū & machinatōe: dñice paſſiōiſ quā ſps p̄nūciauerat. vñ dīc: **LUC.** cō gre. ſit p̄n. ſa. **REMI.** Qđ aut̄ dīc **LUC.** ſup̄ioribus vñbiſ ſiugif. i. anq̄ paſcha celebraſ **ORI.** Non at̄ veri ſacerdotes & ſeniores illi? q̄ videbat pp̄pls dei vere at̄ erat populus gomorre nō itēligētes ſum mū ſacerdotē dei onſidiati ſit ei. & nō cogſcētes p̄mogenitū vniuerſe creature etiā ſeniorē oīb̄ ſilia ti ſit ſi eū. **CHRY.** i. bo. Iniq̄ ſo negocia tētātes ad p̄ncipē ſacerdotū vēiūt: inde volētes ptātē acci pe vñ phibēt oportebat. M̄lti at̄ erāt tūc p̄ncipē ſacerdotū: leſ ſo vñi eē volebat. vñ māifestū ē q̄ iudaica diſſolutio accip̄bebat p̄ncipiu. **Moyſes.** n. vñ p̄ncipē ſacerdotū eē iuſſit: & eo mortuo alter̄ fieri: poſtea ſo annui facti ſūt. Eos iḡf ait hic p̄ncipē ſacerdotū: q̄ de p̄ncipib̄ ſacerdotū erat. **REMI.** L̄dēnāt̄ at̄ iſi & q̄ dēnati ſūt: & q̄ p̄ncipē ſacerdotes fuerūt. quo. n. p̄les ad pagēndū aliq̄d malū ſueniūt: & quo ſublimiores & nobiliores fuērūt: eo deter̄ b̄ ſi malū q̄d ſmittit̄: & eo maior̄ pena illī p̄paſ. Ad ondēdā aut̄ dñi ſimplicitatē & inoce tiā addit euāgelista: Ut iſi do. te. & occi. In q̄ enī nullā mort̄cām inuenire poterāt: ſiliū fecerūt ut dolo tenerēt & occiderēt. **CHRY.** i. bo. L̄ ſiliati ſūt ḡ vt tenerēt eū occite & iterimerēt: foſmidabat aut̄ pp̄lin: iōq̄ expectabat festiuitatē p̄terire, ppter q̄d ſeq̄. Dice. au. nō in di. ſesto. **Diabol.** n. nolebat i pascha xp̄m pati: vt nō māifestā eī ſtitueret pa ſionē. P̄cipes aut̄ ſacerdotū nō ea q̄ dei ſit timus erūt: ne. ſ. p̄ctō in b̄ tpe pacto maior̄ eī inq̄natio fi eret: h̄i vñiq̄ q̄ huāna ſit cogitabat. vñ ſeq̄. Ne for te tuml̄ ſi. in pp̄lo. **ORI.** Propter diuera ſtudia p̄pli diligēt̄ xp̄m & odiēt̄: credēt̄ & nō credent̄.

LEO pa. in f. de pas. **Prouidētib̄** ḡ p̄ncipib̄ ne in ſcō die tuml̄ ſoires: nō ſestiuitati ſed facinori ſtudebat. ſeditōes. n. turbay fieri in p̄cipia ſolenni tate metuebat: nō vt pp̄ls nō peccaret: h̄i ne christ̄ euaderet. **CHRY.** i. bo. **B**; tñ furore feruētes im mutati ſunt a ſuo ſilio. q̄a. n. traditorē ſuenerūt: i ſipa ſestiuitate xp̄m occiderut. **LEO** pa. in ſer. de pas. **Divino** aut̄ in telligim̄ diſpoſitū ſuile ſcōlio: vt iudeoz p̄cipes q̄ ſeuēdi in xp̄m occaſiōes ſepe q̄ſierat: nō nīſi in ſolēnitate paſchali exercēdi furoris ſu accip̄et ptātē. Oportebat. n. vt māifesto ip̄le renſ effectu: q̄ diu figurato fuerat p̄missa mysterio vt ouē ſignificatiā vera remoueret ouis: & vno ex plereſ ſacrificio variarū differētia victimarū. Ut ḡ vñb̄ cederēt corpi: & cesserēt imagines ſub p̄nūa veritatis: hostia in hostiā trāſit: ſanguine ſanguis auerſet: & legalis ſestiuitas dū mutat̄ implieſ.

Mattheus

Cū autem erat Iesus in Bethania in domo summis leprosi: accessit ad eum mulier huius alabastrum ungueti preciosum: et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli: indignati sunt dicentes: Ut quid perditio hec? Potuit non istud uenundari multo et dari paupib? Scires autem Iesus ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? Opus non bonum opata est in me. Nonne spes pauperum habetis uobiscum: me autem non habebitis. Dicitur. n. hec unguetum hoc in corpore meum: ad sepeliendum me fecit. Amen dico uobis: ubiqueque predicatorum fuerit hoc euangelium in toto mundo dicetur: et quod hec fecit in me moriaz eius.

GLO. Omnes omnes principes de Christi occidente vultus tres euangelista propter eum ei? omnesque illi iudas habuit conuentum cum indeis ut Christum tradiceret: sed prius eam perditum promittere. Doliuit. n. quod non erat venundatus unguetum: quod illa super caput Christi effudit: ut quod perditum tolleret. Unde voluit hunc dandum perditum mecum recuperare. **Dic g.** Quoniam autem es in herba. in domo. si leprosi.

HIE. Non quod leprosus illo tempore permaneret: sed quod ante leprosus: postea a salvatore misericordia eius poteato permanebat ut ut curaret lappeat. Seq[ue]ntia: Acce. ad eum multa alia. vnde perditionem. **RABA.** Est autem alabastrum genitum marmoris candidum varius coloribus intinctum: quod ad vasum unguentarium cavarare solebat: eo quod optime suare et incorrupta dicatur. **HIE.** Alius autem euangelista per alabastro ungueti preciosum nardum pisticum posuit: hunc est vero et absque dolo. **R.A.** Pisticum. n. grece latine de fide: unde pista cuius. fidele. Erat. n. illud unguetum fidele. id est purum et non adulteratum. Seq[ue]ntia: Et effundit. sicut ipse recipitur. **TORI.** Fortissima quod diceret quatuor: fuisse mulieres de quibus scripsit euangelista. Ego autem magis scito tres fuisse: et una quod de quibus scripsit mattheus et marcus: alia autem quod scripsit lucas: alia de quibus scripsit Iohannes. **HIE.** Non enim. n. putat eadem esse quod super caput unguetum: et quod super pedes effudit. Illa. n. lacrymis lauit: et crine tergit: et maiestate meretrice appellarat. De hac autem nihil tale scriptum est nec. n. poterat statim capite domini merenti digna fieri.

AMB. super lucam: Potest ergo non eadem esse: ne sibi Maria dictum euangelista videatur. Potest etiam quod meriti et temporis dignitate dissolvi: ut adhuc illa peccare sit: sed ista preferior. **CHRY.** In libro. Et sic per apostolum tres euangelistas. s. mattheus marcus et lucas una et eadem est videtur. Non autem absque ratione leprosum misericorditer euangelista: sed ut ostendat in fiducia sumus hic mulier accessit ad ipsum. quod non leprosum in multa passio esse videbatur: videlicet quod Iesus illius honor curauerat apostolus quem misericorditer: et fidit quod et aie et in omnibus dicitur facile expurgabit. et aliis mulieribus per curatorem corporis ad ipsum acceditib[us]: sola ipsa ho[mo]is gratia ad ipsum accessit: et per alie curatorem: cum nihil in corpe infirmum

habet. Quapropter marie aliquis eadem admirari dicitur. **Ap[osto]l[us]** ior[um] non est eadem mulier: sed alia quod mirabiliter Lazarus resurrexit. **TORI.** Qui in mattheo quod est in marco in domo summis leprosum hic factum exponitur: iohannes autem quod videt Iesus ubi erat Lazarus et non sumus: sed maria et martha misericorditer. Adhuc enim iohannes annis sex dies pasche videt in Bethania: qui fecerunt ei cenam maria et martha: hic autem quod recubuit in domo summis: per biduum pascha erat futurum. Et ap[osto]l[us] mattheo et marco discipuli indignati et bone proposito: ap[osto]l[us] iohannes a soli iudas furandi affectu ap[osto]l[us] lucas a murmurate ne[re] GRE. in libro. Uel secundum quod habet eadem quod lucas peccare mulierem: iohannes maria no[n]at AVG. de co. eu[ro]p[ia]. Lucas autem quod filius factum memoraverit eius quod hic dicitur: nam non est nisi ap[osto]l[us] que remuabat dominum: nam et ipsum Simonem dicitur: quod non est nam vel morem vnu nomine bene duos homines posse credibile est fuisse alii hominem Simonem non leprosum: in cuius domo hec in Bethania gerebatur. Nihil igit[ur] aliud arbitror: nisi quod non quod alia fuisse mulierem quod peccare tunc accessit ad pedes iei[us]: sed eadem maria his fecisse semel. s. quod lucas narravit: nam et iohannes maria comedens memorauit anque veniret in Bethania: Erat inde languens Lazarus in Bethania de castello marie et matthei sororis eius. Maria autem erat quod vnguis dominus vnguento et extermitate pepes eius capillis suis. ita itaque hic maria fecerat. Quod autem in Bethania rursus fecit: alioquin est quod ad luce narratorem non pertinet: sed prius narrat a libro: iohannes s. mattheo et marcus. quod autem mattheus et marcus caput domini vnguento illo profusum dicitur: iohannes autem pedes ostendit non esse huius: si accipiam non solu[m] caput: sed et pedes domini profusus mulierem: nisi forte quod mare fracto alabastro profusus caput memoratur. tamquam caluniosus est ut aliquid in vase fracto neget remanere potuisse nisi etiam pedes domini profuderet. Ille autem quod sic calunias: plus accipiat profusos pedes anque illud fractum est: et in integrum remaneret unde etiam caput profunderet: ubi fractura illa totum effuderat. AVG. dicitur. doc. chri. Reg. illo modo quod fieri crediderit dominus pedes ita vnguento per preciosum a muliere profusos ut luxuriosos et neque hominum solent. In oib[us] n. talibus non vnius rex: sed libido et teleti in clibanis est. Quisquis n. rebus sic vti[us]: ut metas suatu dis bonorum inter quos vnius excedat: aut aliquid significat aut flagitiosus est. Itaque quod in aliis personis profectus flagitium est: in diuinis vniuersalibus propheticis persona magni cuiusdam rei signum est. Odor n. boni fama bona est: quia quod bonae vite operibus habuerit: dum vestigia ipsi sequitur: qui pedem eius per preciosissimum odorem profundit. AVG. de co. cuius. sed videri potest esse huius quod mattheus et marcus postea dixerunt pascha per biduum futurum: deinde memorauerunt quod erat iohannes in Bethania: ubi de vnguento eadem narratur iohannes dicit: Non ser dies pasche. sed quod ita mouetur in intelligibili mattheo et marco illud quod in Bethania dominus in genito factum erat recapitulum do posuisse. Non enim quod ex eo cui dicitur per biduum pascha futurum: sic adiungit et diceret: Non hec cui est Bethanie. **CHRY.** ibo. Sed quod discipuli audierunt in misericordia dicentes: Diaz volo et in sacrificium apostolus se cogitabat. Si holocausta non acceptabat: multum olei huius vnius vnius seq[ue]ntia: Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes: Ut quid perdono hec: potuit enim istud uenundari multo et oari paupib[us]. **HIE.** Scio quod simili loco caluniarit: quod iohannes iuda solus dicerit stristatum: eo quod loculos tenuerit:

Cap. XXVI.

sur ab initio fuerit: et mattheus scribat oes discipulos
 indignatos: ne scientes tropum quod vocat synodochem: quod
 et per multum: et per uno multi soleant appellari. nam et
 paulus in epista ad hebreos dicit: Secti sunt: cum vnu
 trinmodo. sed etiam sectum autem AVG. de co. eu. a.
 Propter etiam intelligi quod et alii discipuli aut senserunt hunc:
 aut dicerunt: aut eis iudas dicente pietas sit: atque omnis
 voluntate mattheus et marcus etiam expresserit. sed iudas
 ppterera dicerat quod sur erat: ceteri vero per pauperrimam
 curam. Iohannes autem de solo illo id commemorare voluit
 cum erat hac occasio sura: qui in toto orbe celebrandum.
 CHRY. in ho. Discipuli ergo ita existimabat: sed iudas
 misericordia mulierem videtem permittit. multa non erat ei reli
 gionis et infamabilis studium: et circa descendens accessit su
 per caput iudaei vnguentum effundit. Sicut n. p. ei. odorem
 victimae et fumi patiebatur: ita et christus mulierem deuo
 te engreditur: et discipuli metu nesciebant qualem facies
 esset. Scires autem iesus ait illis. Quid mox huic
 mulieri? REMI. Per quod apte ostendit quod apostoli quod
 moleste locutus fuerat aduersus eam. Pulchre autem sub
 dit: Opus bonorum est in me. Ac si dicit. Non est pudicitia
 quae sic vos dicit: sed opus bonorum. i. pietatis et denororis
 ablequum. CHRY. in ho. Ideo autem non simpliter dicit:
 Bonum opus operatum est in me. sed prius posuit: Quid mole
 sti estis huic mulieri: eruditis nos: quodcumque geritis bon
 um a quoque: et non valde diligenter factum fuerit: sus
 cepe et angere et souvere et non ex propria oculis diligentia
 expetere. Quisquis n. cui interrogasset alicuius fecisset hoc
 mulieri: non mandasset hunc fieri: sed per effusum vnguentum non
 habebat locum discipulorum ire patrum. et ideo ipse ut non ob
 sideret desiderium mulieris: oīa hec in solitatem mu
 lieris dicit. Seq: Nam pater sp. ha. vobiscum. REMI.
 Dicitur n. dominus his verbis quod ex quodam rore: quoniam non erat illa
 cui culpam quod sibi adhuc in mortali corpe querenti: alius
 quod de suis facultatibus ministeraret: cum pauperes super hunc
 diem in ecclesia: quod fideles cum vellent beneficere pos
 sent: ipse vero brevi tempore corporaliter miseretur cum eis. vñ
 seq: Ne autem non sp. habebit. HIE. Dicit autem hunc quod: q
 uoniam p. resurrectioem dixerit ad discipulos: Ecce
 ego vobiscum sum usque ad summationem mundi. et nunc
 loquitur: Ne autem non sp. habebit. Seq: mihi videbitur hunc loco
 de pietate dicere corporali: quod nequam cum eis ita futurum sit
 p. resurrectio quod nunc in oī familiaritate. REMI.
 Ut solvit ita ut intelligatur quod soli iudei dictum sit: sed
 ideo non dicitur habebit sed habebit: quod cum persona iudei obtemperat
 imitatoibz illi? dictum est. Joaut dicit: Non sp. cum nec ad
 tempore habeat: quod mali videlicet christum in pietate scilicet quoniam
 miseretur se membris christi: et accedit ad membra eius: sed
 non sicut sic habebitur: quoniam solis electis dictur est: Venite
 benedicti pais mei. Seq: Mit. n. hunc vnguentum hunc in cor. meum:
 ad sepe. me fecit. Solueritudo erat illius amplius ut corpora
 mortuorum ditteris aromatibus: et dicitur quoniam diutius illis
 lesta sustarentur. Et quod futurum erat ut hunc multum corporis domini
 mortuum vellit pugnare: et tamen non posset: quod resurrectio
 anticiparetur. et circa diuina pudentia actum est ut viuum
 domini corporis pugneret. hunc est ergo quod dicitur: Mittere hunc in cor.
 meum: et misterio corporis mei. viuum pugnare: me moritum et sep
 liendum ostendit. CHRY. in ho. Quia ergo sepulchrum et
 mortem commemorauerat ut non videantur in tristitia mit
 terem mulierem: rursus eam consolantur possent: Am
 di. ro. obiectum p. dicere. fuit RABA. i. quocumque loco
 dilatabilis ecclasia per totum mundum dicitur: et quod hunc fecit istud

et appositum notat quod sicut iudas predicatoris est p. die
 infamiam: sic et ista pie deuotio gloria. HIE. At
 tende noticiam futurorum quod passurum p. videtur et moritu
 rus: sciat euangelium suum in toto orbe celebrandum.
 CHRY. in ho. Ecce autem quod dicit factum est: et vbi in terrarum
 abieris: videbis haec mulierem famosam effectam
 quod videlicet efficit. Et regnum quod multorum et duorum
 victorie silent: et multa que civitates construerunt: et gen
 tes multas fuit subegere: neque ex auditu neque ex
 noie sunt cogniti. quoniam autem hec multa oleum effundit in do
 mo leprosum cuiusdam: et viris puris: hunc oī cōcūt p.
 orbē terrarum: et tempore tātu p̄trafit: et memoria eius quod secundum
 est non est tabefacta. Sed quod nihil spāle p. misit mulierem:
 sed semper in memoria: quod ex his quod dicit intelligi potuit.
 Si. n. opus bonorum fecit: manifestum est quod et mercede di
 gnā accipiet. HIE. Mystice autem passurum p. oī mus
 to moratur in bethania in domo obediēti: quod quodam
 fuit simonis leprosum. Simō quoque ipse obediens dicit: quod
 iusta alia intelligentia mundū interpretari potest: in cuius do
 mo curata est ecclesia. ORIG. Oleum autem vbi quis in scri
 pturā aut opus meum intelligit: quod lucerna ubi enunciata cla
 rescit: aut doctrina cuius auditu ubi fidei quod est accessum
 nutrit. Similiter ergo oī quod quod vnguentum oleum appellatur. oleum
 aut aliud est vnguentum. itē vnguenti aliud est preciosum: sic
 oī actus iustus opus bonum dicit. Opis autem boni aliud est quod
 facimus ppter hoīs l. fī hoīs: aliud quod ppter deū et hunc
 deū. Itē hunc quod facimus ppter deū: aliud ppter ad vñ
 hoīs: aliud tamen ad gloria dei: utputa aliquis benevolentia
 nāli iusticia motus: non ppter deū: quod faciebat incedū et
 gētes opus. illud oleum est vulgare non magni odoris: et
 ipsum tamen acceptabile apud deū: quoniam ut dicit petrus apud
 clementem: Opa bona quod fuit ab ifidelibus in hunc scilicet eis p
 sūt: non in illo ad sequendū vitā eternā. quod autem ppter deū faci
 unt: magis illi in illo scilicet ppter hunc est vnguentum benevolentiae
 sed aliquid fit ad utilitatem hoīs: utputa elemosyna et ce
 tera hunc. hunc quod facit in xpianos: pedes domini vnguit: quod ipsi
 sunt domini pedes: quod ppter solent facere penitentes p
 remissione peccatorum suorum. Qui autem castitati studet et in ie
 uniis et orationibus permanens: et cetera quod tamen ad gloria dei ppter
 ciuit: hunc est vnguentum quod vnguit domini caput. et hunc est vnguentum
 preciosum: ex cuius odore tota repleta ecclesia. et hunc est opus
 ppuz non penitentium sed pfectorum: aut doctrina quoniam ecclesia est
 hoīb: hunc est vnguentum quo pedes domini vnguit. Agni
 tio autem fidei quod ad solū ppter deū est vnguentum quod vngi
 tur caput xpī: quo sepeluntur tempore baptismi in mor
 te. HYLA. Multum autem hec in pfiguratione plebis getiū
 est quod in passione xpī gloria deo reddidit. Caput. n. ei ppter
 rit: caput autem xpī deū: non vnguentum boni opis est frus
 tri: sed discipuli famore saluaciōne israelitā hunc in vñ ppter
 dicabili hunc euangelium narrabit opus eius: quod cessante isto
 euangelio gloria fidei getiū predicat.

Tunc abiit unus de duodeci quod dice
 bat iudas scarioth: ad principes sacer
 dotum: et ait illi: Quid uultis mihi da

Mattheus

re: et ego uobis eū tradā. At illi cōstituerūt ei trigita argēteos. Et exinde querebat opportunitatē ut eū traderet.

T GLO. Posita occasiōe pditōis: n̄iter de pditio ne iude agit euāgelista. vñ dicit: Tūc abi. vn° de. xii. **T** CHRY. in ho. Lūc. s. qñ b̄ audiuit: qñ p̄dicabili euangeliu vbiq̄ timuit eū: nā v̄tutis ineffabil erat q̄ dictū est. **AVG.** de cō. euā. Ita. n. fimo dirigē dicēte dñs: Scitis qz p̄bi. pas. fi. tūc ḡre. sunt pn. facer. Lūc. abi. vn° de. xii. In ī illō. n. q̄ dictū ē: Ne tumultū fieret i pplo. t̄ b̄ q̄ dñ. Lūc. abi. vn° d. xii. ī īpōstū ē illō de bethania q̄ recapitulādo d̄z ē.

T ORI. Abiit aut aduersus vnū p̄ncipē sacerdotū; q̄ factū fuerat sacerdos in eternū ad m̄ltos p̄ncipes sacerdotū: vt vēderet p̄cio volēt redimere totum mūndū. **RABA.** Abiit aut dicit: q̄ nō coact⁹: nō inuitat⁹: b̄ ipore sceleratū inīt̄ q̄ filiū. **T** CHRY. in ho. Addit aut: vn° de. xii. ac si diceret: de p̄mo choro eorū q̄ sublimiter electi sunt: t̄ ad designatiōem ei⁹ adiungit: Qui dñ iudas scarioth. Erat. n. t̄ ali⁹ iudas.

T REMI. Scariotha nāq̄ fuit villa vñ or⁹ est iste iudas. **LEO** pa. in ser. de pas. Qui nō timoris per turbatōe ch̄ristiū deseruit: b̄ pecunie cupiditate d̄straxit: amore. n. pecunie vilis est oīs affectio t̄ aīa lucri cupida etiā p̄ exiguo perire n̄ metuit: nullūq; est iusticie in illo corde vestigiū: i quo sibi auaricia facit habitaculū. Hic p̄fid⁹ iudas inebriat⁹ veneno dū sitit lucrū: t̄a stulte impi⁹ fit: vt t̄ oīz vēderet et mḡz. vi. dīrit p̄cipib⁹ sacerdotū: Quid vul. mi. da. t̄ ego vo. eū tradā. **HIE.** Infelix iudas dānū qđ er effusiōe vnguēti se fecisse credebatur: vult magistri p̄cio cōpēfare, nec certā tñ postulat summā: vt salte lucrosa videre p̄ditio: b̄ q̄si vile tradēs mācipiū in p̄tate emētū posuit q̄ptū vellē dare. **T** ORIG. Hoc aut faciūt oēs q̄ accipiunt aliqd corporaliū aut mūdialiū rerū et tradant: t̄ ejiciāt ab aīa sua saluatorē: t̄ vñ vitatis qđ erat in eis. **Seqf.** At illi osti. ei. xxx. ar. Tātā mercedē cōstītuētes: q̄t̄os ānos saluator: cōuersat⁹ fuerat in b̄ mundo. **T** HIE. Joseph aut nō et multi putat iuxta. lxx. iterpt̄. xxx. aureis vēdit⁹: ē: b̄ iurta hebraicā veritatē. lxx. argēteis. neq; .n. posat fu⁹ p̄ciosio: eē q̄s dñs. **Avg.** de cō. euā. q̄ aut dñs. xxx. ar. vēdit⁹: ē: significauit p̄ iudā iudeos iniquolq; q̄ p̄lequentes carnalia t̄ tépalia que ad q̄ic̄ p̄tinēt sensus corporis: Christū h̄re noluerūt. et q̄ secta mūdi etate fecerūt sexies q̄ic̄ eos q̄si p̄ciū vēditi dñi accepisse signatū est. t̄ q̄ eloquiu dñi argētū est: illi aut̄ ipam legē etiā carnali intellexerūt tanq; in argēto imp̄sterāt sclaris p̄ncipat⁹ imaginē quā amissō dñi tenuerūt. **Seqf.** Et exi. q. op. vt eū traderet. **T** ORI. Quale aut opportunitatē q̄rebat iudas: lucas manifest⁹ explanat dicens: Et q̄rebat opportunitatē et traderet eū sine turba. i. qñ pp̄ls nō erat circa eū: b̄ secret⁹ erat cū discipulū: qđ t̄ fecit tradēs eū post cenā cū secret⁹: eēt in p̄dio gerbsemāni: t̄ inde vñc multū opportunitas ista videb̄ his qui volūt pdere dei vñ in tpe p̄secutōis: qñ multū credētū nō est circa vñ vitatis.

D Prima aut die azimoz accesserūt

discipli ad iesū dicētes: Ubi n̄is p̄m̄ tibi comedere pascha? At iclus dixit: Te in ciuitatē ad quēdā: t̄ dicte ei: Dñs dicit tēp̄ meū, p̄pe est: apud te facio pascha cū discipulū meis. Et fecerūt discipuli sicut consti tuuit illis iesus: t̄ parauerūt pascha.

T GLO. Prosecut⁹ fuerat euāgelista de bis q̄ erat p̄ebūla ad christi passionēs. de p̄nūciatōe passio nis: de 2silio p̄ncipū: t̄ de tractatu pditōis: nūc aut̄ t̄ps t̄ seriē passiōis incipit dicēs: Prīa aut die. ay.

HIE. Prīa die azimoz. xiiij. dies mēs p̄m̄iast: q̄i agn⁹ imolat⁹ t̄ luna plenissima ē t̄ fermetū abūci.

REMI. Et notādū ḡ apud iudeos p̄mo die pa scba celebraſ: reliq̄ vo vñ. seqnt̄es dies azimoz vñ banū: b̄ nūc dies azimoz dñ. p̄ die pasche. **T** CHRY. in ho. Vñl hāc p̄m̄a diē azimoz dicit: q. vñ. die azimoz erāt: assueuerūt. n. iudei a vespa (p̄ numerare) diē. vñ hui⁹ diei facit mētōem fm quā in vespa pa scba erat imolādū qđ q̄nta feria fuit. **REMI.** S̄ forte dicet aliquis: Si ille typic⁹ agn⁹ figura hui⁹ re ri agni gestabat: q̄re nō ea nocte passus ē chuit⁹ q̄ solebat agn⁹ imolari: b̄ sciēdū q̄ eadē nocte my steria sanguis t̄ corporis sui discipulū celebraða tradi dit: t̄ sic tēt̄a iudeis t̄ sue imolatiōis. i. passiōis fac uit exordiū. **Seqf.** Acces. ad ie. vñ. o. Ubi vis peti. co. pasce: Hic eos aut discipulos q̄ accesserūt ad iūm̄ interrogātes: t̄ iudā fuisse estimo pditōe. **T** CHRY. in ho. Et b̄ aut manifestū ē: qm̄ nō erat ei vñma neq; tuguriū. Ego aut estimo neq; discipulos būnū pfecto. n. eū illū rogassent vēire. **Seqf.** At ie. vñ. Itē in ciui. ad qñdā. **Avg.** de cō. euā. **Ei.** quem marc⁹ t̄ lucas dicit p̄emfamilias vel om̄ dom⁹. Qđ ḡ ū̄ posuit mattbe⁹: Ad qñdā: t̄ aīḡ er p̄sō su studio breuestat illō p̄pēdō voluit iſinuare: nā no minē sic loq̄ vt dicar: Itē ad qñdā: q̄ ueſiat: At q̄ b̄ cū mattbe⁹ vñl om̄ posuiss̄ dicēt: Te i ciuitatē. ī īpōsūt ipē: Ad qñdā: nō q̄ ipē oīs b̄ dicerit sed vt ipē nobis iſinuaret tātō noīe fuisse qñdā i ciuitate ad quē dñi discipli mittebāt: vt p̄parēt p̄scba manifestū ē. n. discipulos a dñō nō ad quēlibet ad quendā boiem. i. ad certum aliquē missos eē. **T** CHRY. i. ho. Vñl dīcidū q̄ b̄ qđ oīc̄: Ad quēdā. oīdīt q̄ ad ignotū boiem mittit: mōtrās bic q̄i potat nō pati. Qui. n. mētī b̄ p̄suasit vt eos suscipit qđ nō vñc̄ opat⁹ eēt i bis q̄ eli crucifigeb̄. ego ī n̄ b̄ admiror: solū q̄si eli suscepit ignot⁹ enīs: si q̄i suscipiēdo christū m̄ltōz odīu tēp̄it. **HYLA.** n̄ iō hoiez cū q̄̄ pascha celebratur⁹ eēt n̄ noīat nō. n̄ xpian⁹ hōz credēt b̄ erat p̄scit. **RAB.** Ut nomē p̄mittit vt oīb̄ vñc̄ pascha celeb̄ar volēt⁹: t̄ p̄scit hospitio sue mēt̄ suscipe dāda factas designet.

HIE. In b̄ etiā more veteris testi noua scriptura obuat. Frequēter enī legim⁹: Dicit ille illi: t̄ loco illo t̄ illo: t̄ tñ nome p̄sonarū locoq; nō ponē. **Seqf.** Et dicte ei: Magister dicit: tēp̄ meū, p̄pe est. **T** CHRY. in home. Hoc aut dīrit discipulis p̄fōnē comēmorāt̄: vt ex multiplici passiōis emētatione exercitati meditarens qđ futuri erat: s̄l autē

Demostrás q[uo]d volés ad passioem venit. Sequitur : Apud te facio pascha . In quo demonstrat qm vscq ad ultimum d[omi]ni nō erat contrari legi. Addidit aut : L[et]i discipulis meis, vt sufficiet fieret p[re]paratio: et vt ille ad quē mittebat nō existimaret eu occul[er]ti velle . Sequit[ur] Et fecit discip. sicut cōst[itu]t illis iesus: et para pascha. ORIGE. Foris autem aliquis requiret et eo q[uo]d iesus celebravit more iudaico pascha: quia cōvenit et nos imitatores christi sūl[er]e facere: nō cōsideras q[uo]d iesus factus est sub lege: nō et eos qui sub lege erāt sub lege relinqueret: sed vt ex lege educeret: q[uo]d ergo magis nō cōuenit illos introire in lege q[uo]d p[ro]pus fuerat extra legem: sed spiritualiter celebrantes q[uo]d i lege cor paliter celebrabāt mādāc: vt in azimis sinceritat[er] et veritatis celebrant[ur] pascha fin voluntate agni dicētis: Nisi mādicaueritis carnē meā: et bibe sanguini mei non habe vitā in vobis .

Clespera autem sabbati: discubebat
cum duodeci discipulis suis. **E**t ede-
tib' illis dixit: **A**mē dico vobis: quā
un' uestrū me traditur' est. **E**t con-
tristati ualde: cuperū singuli dicere:
Nuquid ego sum dñe? **A**t ipse r̄n-
dēs ait: **Q**ui intigit mecum manū in
papside: hic me tradet. **F**ili' quidez
hois uadit sicut scriptū ē de illo. ue
aut hōi illi: p quē fili' hois tradetur
Domū erat ei: si nat' nō fuisset hō il-
le. **A**ndēs autē iudas qui tradidit
eum dixit: **N**uquid ego suz rabbi?
Ait illi: **T**u dixisti.

HIERO. qz supra dñs de pas.sua pditcrat: nūc
etia de pditoxē pdicit dñs ei pñrie locū: vt cū intelligi
geret sciri cogitatōes suas t occulta cordis cōfilia
penitentia ei facti sui. vii dñ. **Clespe** aut̄ fa. discū. cū
xii. discī. suis. **REMI.** Lū. xii. dicit: qz iudas adbuc
erat in numero: qzā recesserat merito. **HIERO.**
Omnia enī sic agit iudas vt tollat suspicio pditoris.
REMI. Et not. idū: qz pulchre respe facto discū
buisse dñ: qz ad vespam agn' immolari solebat.
RABA. Ideo etiā respe discubuit cū discipulis
qz in passiōe christi quādo ver' sol ad occasum ppa
uit: refectio etiā oīb' fidelib' ppgata fuit. **CHRY.**
in hōme. Designat aut̄ euāgelistā qz comedētib' illi
disputat iesus de traditōe iude: vt t de tpe. t a men
sa ostendat maliciā pditoris. t ideo sequit: **Et edētib'**
illio. d. amē. di. vo. qz vn' vē. me tra. et. **LEO** papa
in ser. de pas. In quo notā sibi eē pditoris sui cōsciē
tiā demōstravit: nō aspa ac apta impiū increpatōe
sfundēs: sed leui t tacita admonitione cōuenies: vt
facili' corrigeret penitēdo: que nulla deformasset
abiectio. **ORIGE.** Uel dirijt gnāl'r: vt testio per
cussi cordis singulorū q̄litas pbaref: vt iude ostē
deret maliciā qz nec cognitorū cōfiliorū suorū crede
bat: esto qz in dñnis mutauit latere quād haec

postq̄ vidit cōsciam suā positā in v̄bis ip̄i: quorū p̄mū infidelitatis erat: secūdū ipudētie t vt etiam dīscipuloū oñderet bonitatē: q; pl̄ credebāt v̄bis ch̄risti q̄ cōscie sue. vii sequit̄. Et cōsunt val. 7. cep. fin. di. Nunq̄ ego sum dñe. Unusq̄q̄ enī dīscipulorū sciebat ex his q̄ docuerat iesus: qm̄ ad malum v̄tibilis est humana nā: t in colluctatōe aduersus rectores hui⁹ mūdi tenebarū. t pp̄ter hāc causam vnuſq̄q̄ eoꝝ timēs interrogauit: vii t de oīb⁹ futur⁹ timēdū est nobis infirmis. Vides aut̄ dñs de seip̄is timētes dīscipulos: dēmostrauit pditorē indicio p̄phetice vocis dicētis: Qui māducauit panē mecum ampliauit aduersum me supplātatōem. vii sequit̄. At ip̄e n̄. ait: Qui int̄ me. ma. in pap. h me tradet. HIERO. O mira dñi patiētia. p̄us dixerat: Un⁹ v̄m me tradet. p̄seuerat pditorē in malo. manifesti⁹ arguit: t tñ nomē pp̄iu nō designat. Judas enī ceteris cōtristatis t retrahētib⁹ manū t iterdicētib⁹ cibos oī suo: temeritate t impudētia qua. pditur⁹ erat: etiā manū cū magistro mitterit in papidem vt audacia bona cōsciam mētiref. CHRYS. in home. Nibi aut̄ videt̄ t hec ch̄ristū fecisse: q. s. iudas cuꝝ eo in papside int̄igeret: magis eū cōfundēs t i amo rē suū attrahes. RABA. Qd̄ aut̄ dicit h matthe⁹. In papside. marc⁹ dicit: In catino. Parapris enī ē vas escarū quadrāgulatū a parib⁹ assib⁹. i. eqs late⁹ rib⁹ dictū: catinū vō vas fictile aptū ad immittēdū liquore: t potuit fieri vt in mēsa vas fictile quadrāgulatū cōtineret. ORI. Hec est aut̄ pp̄a cōsuetudo hoīm numis maloru: vt post salē t panē insidiētur hōib⁹ marie nihil inimicitie ab eis h̄stibus. Si aut̄ t post spiritualē mēsam abūdāt̄ videbis: multū tūdinē malicie ei⁹ nō recordat⁹: nec in corporalibus bonis magistri dilectōem: nec in spiritualib⁹ doctri nā. Tales sunt oēs in ecclia qui insidiāt fratribus suis: cū quib⁹ ad eadē mēsam corporis ch̄risti frequēt̄ fil fuerūt. HIERO. Judas aut̄ nec p̄mo nec fecū do correct⁹: a. pditōe retrabit pedē: sed patiētia dñi nutrit ipudētiā suā: t iō pena pdicif: vt quē pudor nō vitiat: corrigāt denūciata supplicia. vii seq̄: Si li⁹ quidē hōis va. si. scrip. est de illo. REMI. Dūs nitatis nāq̄ est ire t redire: diuinitatis sp̄ manere t eē. t q̄ bhanitas pati potuit t mori: ccirco pulschie dr̄ fili⁹ hōis abire. Apte etiā dicit: Si c̄ scriptū ē de eo. qm̄ q̄cūq̄ passus ē: p̄us a. p̄phetis pdicta sūt. CHRYS. in home. Doc aut̄ dicit ad solādū dīscipulos: vt nō existimaret infirmitat̄ id eē qd̄ passi⁹ rus erat: t vtinā etiā corigeret pditorē. Quāuis at scriptū fuerit passi⁹ eē ch̄risti: nibilomin⁹ tñ incusat iudas. Nō enī traditio iude salutē nr̄az opata ē h̄ sapia ch̄risti q̄ aliorū neq̄cūs ad id qd̄ nobis expē diebat v̄tebas. vii seq̄: Ue aut̄ ho. il. p̄ quē fili⁹ hōis tradet. ORIGE. Nō dixit: ve hō illi a quo tradit̄: h̄ p̄ quē tradet: oīdēs alterū a quo tradebas. i. diabulo: ipm aut̄ iudā ministru eē traditōis. Ue at oīb⁹ traditorib⁹ ch̄risti: quicūq̄ n. dīscip̄los ch̄risti tradit: ipm ch̄ristū tradit. REMI. Ue etiā erit oībus q̄ maligna cōscia t polluta ad mēsam ch̄risti ac cedūt. Quāuis n. ch̄ristū nō tradat iudeis crucifigēdū: tradet tñ suis iniq̄s mēbris sumēdū: t ad maiorez exaggrauatōez subdit: Bonū erat il. si na. nō fu. hō ille. HIERO. Nō aut̄ iō putādū est ante fuisse

~~Alarcus~~

q̄ nascere: q̄ nulli posset esse bene: nisi ei q̄ fuerit
sed simili dictū est multo meli' esse non subsistere
q̄ male subsistere. **AVGV.** de questi. euā. Et si q̄
piā conēdi aliquā vitā esse ante istā: non inde tñ
vt nō nascere: sed nulli expedire conuic̄. An dia
bolo dicit nō expedire nasci. s. ad peccatū: ante etiā
bonū erat illi vt christo non nascere p̄ vocatōem
ne esset apostata. **ORIG.** Judas aut̄ post oīm
aploz interrogatōes: z post christi narratiōem de
ip̄o vix aliquādo z ip̄e interrogauit versuto z filio vt
similia ceteris interrogādo celaret pditiōis cōsiliū.
Nā vera tristitia nō sustinet morā. vnde sequitur:
Respon. aut̄ in. qui tradi. eū dixit: Nūquid ego sit
rabbi? **HIERO.** In quō blāditiēs singit affectū
sive incredulitatis signū. Leteri enī qui non erāt p̄
dituri dicut: Nūquid ego sum dñe. Iste q̄ pditū
erat nō dñm: sed magistrū vocat: quasi excusatōem
habeat si dño denegato saltē magistrū prodiderit.
ORIG. Cel hoc ipsiū quasi subsaniēs dicit: quia
vocabas magister: cū nō eēt hoc vocabulo dignas.
CHRY. in homē. q̄uis aut̄ domin' poterat dixiſ
se: argentiū es pact' accipe z adhuc audes interro-
gare. sed nihil horū dixit mitissim' iesus: nobis ter-
minos z regulas prefigēs. Sequiſ enī. Et ait illi: tu
diristi. **REMI.** Quod sic potest intelligi: Tu dici
sive tu diristi z nō ego: vt adhuc loc' penitētie cō-
cederet: dū nō aptius eius pueritas manifestatur
RABA: potuit hoc etiā sic dici a iuda: z a do-

Cenantibus autem eis: accepit iesus panem et benedixit: ac frēgit: dixitque discipulis suis et ait: Accipite et comedite: hoc est corpus meum.

HIERO. Postque typicum pascha fuerat impletum agni carnes cum apostolis comederat: ad verum pasche transgreditur sacramentum: vt quado o*m* prefigurati one eim melchisedech summi dei sacerdos pane et vi non offeres fecerat: ipe quoque in veritate sui corporis et sanguinis representaret. vnde dicit: *Denatibus aut ill.* **AVG.** ad ianuarium: In quo liquido appetat: qui promo accepserut discipuli corpus et sanguinem omnim: non eos accepisse ieunios. Nonquid tamen preterea calumi andum est vniuersitate ecclie quod a ieuniis semp accipier. Placuit enim spum sancto vt in honorate tem facramentum in os christiani prouis dominicum corpus intraret quod certi cibi. Saltuator nonque quo rebemetim commendaret mysterij b*ui*us altitudinē: ultimū in hoc voluit infi gere cordibus et memorie discipulorum a quibus ad passione digressurer erat: et ideo non pecc*at* quo deinceps ordine sumeret: vt apostolis pro quis ecclesi*a* dispositurer erat fuaret huc locum. **GLO.** Sub alia tamen specie carne et sanguinem suum tradidit christus: et deinceps sumedium instituit: vt fides brevi meritum: que de his est que non vident. **AMBRO.** de sacramentis Et vt nullus horoz cruxis sit: et pro cui tu opere redempti onis. **AVG.** sup ioh*a*. Comedauit aut dominus corpus et sanguinem non in eis rebus que ad vnum aliquid rediguntur ex multis. Panis nonque in vnum ex multis granis cofic*it*: vnum vero in vnum ex multis acinis conflu*it*. ita dominus iesus christus nos signauit: et mysterium

~~pacia ac vnitatis nostrae in sua mera consecravit.~~
~~REMI.~~ Aptæ etiæ fructu terre obtulit: ut per hoc
demonstraret qd ad hoc venerat: ut illa maledictione
auferret qua maledicta est terra propter peccati pa-
mi hois. Longrueter etiæ iussit offerri que de terra
nascutæ: et pro quibz hoies maxime laborat: ut non
esset difficultas in acquirendo: et homines de labore
manuum suarum sacrificium deo offerret. ~~AMBRO~~
de sacramentis: Ex hoc autem accipe anteriora eam
storia christianorum qm in deo. Obulit enim melioris
dech panem et vinum similis per ola filio dei: cui dicit
Tu es sacerdos in eternum fme ordinis melioris dech
de quo et hic dicit: Acceptit iesus panem. ~~GLO~~
Quod de pane frumenti intelligi debet. grano em
frumenti se cōpauit dominus dicens: Nisi granum frumenti
cadet in terram. Talis etiæ panis cōperit sacramenta:
quia eius visus est cōmunionis: nam alii panes propter
eius defectum sunt. Quia vero christus vestigia ad ultimum die
demonstravit se non esse contrarium legi: supra et ver
bis chrysostomus habitus est: in vespa vero quando pachos
immolabat fme legis preceptum agmina comedendi erat
et omne fermitatem abuiciendi manifestum est: qd panis
iste quod dominus acceptit et discipulis tradidit: agnum
fuit. ~~GREGO~~ in registro: Soler autem nōnullos
mouere: qd in ecclesia alii offerunt panes agmina: ali
fermitatem. Ecclesia namque romana offerit agmina
panes propter ea quod dominus sine villa cōmitione fuit
pit carnem: alie vero ecclesiæ offerunt fermitatem propter
verbū patris induitum est carne: et est veritas de veritate
homo: nam et fermitatem cōmiserit farine: si tamen
qz fermitatem dum sumum vnu corpore domini nisi iau
uatoris efficiuntur. ~~AMBRO~~ de sacramentis: Ita
autem panis ante verba sacramentorum panis est visus:
vbi accesserit secretio: de pane fit caro Christi. Cui
secretio autem quibus verbis est et quibus sermonibus
domini iesu: Si enim tanta vis est in ei sermone et
inciperet esse que non erat: qd omnis opatus est et
fint que erat: et in aliud cōmurent. Sicut opatus est
fme celestis in alijs rebus: non opatus in celestibus sa
cramentis. Ergo ex pane corpore fit Christus: et vinum
sanguis cōsecratio verbi celestis. Modus requiriens:
Accipe. Conscientia est ut non generet homo mulier
et viro et muliere: sed quod voluit dominus de spiritu sancto
et virgine natus est Christus. ~~AVGV~~ de ser. deo. Si
ergo propter spiritu sanctum vera caro sine coru creata: ita et
propter eundem substantiam panis et vini id est corpore Christi et su
guis consecrata. et ideo quod verbo omni fit predicta subst
tio subdit: Benedic. ~~REMI~~ Per hoc enim ostendit
struit: quia humana nam una cum patre et spiritu
gratia diuina virtutis impletuit: et eterne immortali
tatis munere ditavit. Sed ut modo stareret quod e
pus ei non absque sua voluntate subiectum erat passionis
subdit: Ac fregit. ~~AVG~~ in li. sentent. Prosp. Cum
enim fragilis hostia dum sanguis de calice in ora fiducie
fundit: quid aliud quam omni corporis immolatio in cruce
enim quia sanguinis effusio de latere designatur.
~~DIONY~~ in eccl. hierar. In hoc enim ostendit q
vnu et similius dei verbis propter humanitatem cōpositu
et visibile ad nos puenit: et ad se nostram societatem be
nigne pagens: spiritualium bonorum distributor necepi
cipes fecit. unde sequitur. Dedit ergo discipulis suis
LEO papa: in ser. de passi. Nec ab hoc quidem

Ca. XXVI.

mysterio traditore submoto ut ostendere iudas nulla iniuria etasperat: qd ipietate voluntaria erat pscus AVGV. sup. Jo. De uno enim pane et petr accepit et iudas: h petr accepit ad vitam: iudas ad mortem. CHRY. i bo. Et h iohannes ostendit dicens: Quoniam p h intravit in eum satanas. Etenim maius peccatum est factur: et quoniam cu talis in te ad mysteria accessit: et quoniam cu accessisset: non factum melior: neque timore: neque beneficio: neque honore. christus autem non prohibuit eum: qd via oia non erit: et dicas quoniam nihil dereliquerat eum qui in conceptione conueniuit. REMI. In h etiam facto regi exemplum ecclesie ut neminem a societate sui neque a colonie corporis et sanguinis domini segreget: nisi pro aliquo malo factu et publico crimen. HYLA. Uel sine iuda pascha accepto calice et fracto pane conficitur: dignus enim in eterno sacramentorum munitione non fuerat. Dicessisse autem ei hic intelligitur quod cum turbis reuerteretur ostendit. Sequitur: Et ait: accipite et comedite. AVG. de ver. do. Invitat dominus filios ut pareret eis cibum suum. Sed quod audeat manducare dominum suum: et quidem quoniam manducatur reficit: sed non deficit. viuit manducatus: quod surrexit occisus: nec quoniam manducatur pates de illo factum: et quidem in sacramento sic fit: Norunt fideles quem admodum manducetur carne christi. unusquisque parte sua accepit. per patrem manducatur in sacramento et integer maneat. cor: in celo: totum in corde tuo. Jo autem ista dicunt sacramenta: quod in eis aliud videatur: et aliud intelligitur: quod videatur huius specie corporalem: quod intelligitur: fructum huius spiritus ritualis. AVG. sup. iohanne. Carnem autem christi non edamus tamen in sacramento: quod et multi mali faciunt: sed vobis quod ad spiritus participationem manducemus: et in domini corpore tanquam membra maneamus: ut enim spiritu vegetemur. AMBRO. de sacra. Ante enim quod consecrat panis est. ubi autem verba christi accesserunt dicentes. Hoc est corpus meum corpus christi est.

Et accipies calicem gratias egit: et de dit illis dicens: Bibe ex hoc oes. Hic enim sanguis meus noui testi: quod per multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem uobis: non bibat a modo de hoc genimine uitis usque in diem sicut illum: cum illud bibam uobis nolum: in regno patris mei.

REMI. Quia corpus suum sub specie panis dominus discipulis vederat. pulchre etiam calicem sui sanguinis tradidit ei deinde. vii dicitur: Et accipies calicem gratias egit. In quo demonstrat quantum de nostra salute gratuletur. per quibus etiam sanguinem suum fuderet. CHRY. i bo. Ideo etiam gratias egit: ut nos doceret qualiter oportenteret nos habere mysterium perficere: et etiam monstrauit quoniam ad passionem non venit nolens. Erudiuit enim nos quodcumque partum cum gratiarum actione ferre. et etiam ex habere spem nobis dedit. Si enim figura habere sacrificij. immolatio agni paschalibus: facta est liberatio populi ab egyptia et fuit: multomagis ueritas liberabit orbem terrarum. Sequitur: Et dedit ille dicens: Bibe ex hoc oes. Ne autem hec audientes turbarentur: primus ipse sanguinem suum bibit: id est eos sine turbatione ad communionem

mysteriorum. **HIERO.** contra deluiduum: Sic igitur dominus iesus fuit communia et communium: ipse comedens et qui coedidit. Sequitur: Hic est sanguis meus noui testamenti. **CHRY.** i bo. Hoc est annunciationis legis nouae: hoc enim promittebat verus testamentum quod continet nouum. Si cut enim verus testamentum habuit sanguinem vitulorum et ouium: ita nouum habet sanguinem dominum. REMI. Sicut enim legitur: quod accepit moyses sanguinem agni et misit in crateram: et intecto fasciculo hisopis aspergit populum discens: hic est sanguis testamenti quod mandauit ad nos deus. **CHRY.** i bo. Sanguinem autem nominans: et passione suam prouinciat dicens: Qui per multis effundens. Et rursus dicit mortis causa cum subdit: In remissionem peccatorum uiuimus orbis terrarum. REMI. Et notandum quod non ait: Pro paucis aut pro multis: sed per multos quod non venerat unam tantum gentem redimere: sed multos de oibis gentibus. **CHRY.** i bo. Hoc autem dicens ostendit quod passio eius mysterium est salutis humanae: per quod etiam discipulos consolat. Etiam sicut moyses ait: Hoc erit uobis memoriale sempiternum: ita et ipse dixit ut lucas refert: Hoc facite in mea commemoratione. REMI. Non solum autem panes sed etiam uinum offerendum docuit: ut esurietes et sitientes iustitiam his mysteriis doceret et recreados. **GLO.** Sicut enim corporalis refectio fit per cibum et potum: ita sub specie cibi et potus nobis spiritus rituale refectione omnis prepauit. Louenies etiam fuit ad signandum dominicam passionem: ut sub duplice specie habere sacramentum institueret. In passionem enim sanguinem suum effudit: et sic sanguis eius fuit a corpore separatus. Oportuit ergo ad dominicam passionem representandam: seorsum perponi pane et uinum quod sunt corporis et sanguinis sacramenta. Sciendum tamen est quod sub utramque specie totus christus continet: sub specie quidem panis simul sanguis cum corpore: et sub specie uini simul corpus cum sanguine. **AMBRO.** i epistola ad corin. Ideo etiam in duabus speciebus celebratur: valet enim ad tuitionem corporis et anime quod precipit. **CYPRI.** ad cociliu. L alix vero domini non est aqua sola et uinum solum: nisi utrumque misceatur: nec corpus domini potest esse farina sola aut aqua sola: nisi utrumque fuerit adunatum. **AMB.** de sacra. Si autem Mel chisederet panem et uinum obtulit: quod sibi vult aque mixto: Accipe rationem: Terigit moyses petram: et petra vnde maxima fudit: petra autem erat christus: et uir de militibus lacea terigit latum christum: et de latere eius a quo fluit et sanguis: aqua ut mundaret: sanguis ut rediret. **REMI.** Sciendum est etiam quod ut iohannes dicit: Asque multi populi sunt. Et quod nos oportet semper manere in christo: et christum in nobis: uinum aque mixtum offerere ut ostendatur: quod caput et membra. i. christus et ecclesia uinum sunt corporis: vel ut demonstretur quod nec christus passus est absque amore nostrae redēptionis: nec nos saluari possumus absque illius passione. **CHRY.** i bo. Quia vero de passionem et cruce eis locutus erat: consequeretur enim quod de resurrectione est sermonem inducit dicens: Dico autem uo. non bibat a modo de hoc genere. vi. vñque in die illius. cum illo. bi. uobis. no. in regno patris mei. Regnum autem resurrectionis suam nominat. Ideo autem hoc de resurrectione dicit gratias. scilicet cum apostolis esset bibitur: ne aliquis existimat phantasiam esse resurrectionem: et ideo per suadentes hominibus de christi resurrectione dixerunt: Simul comedimus et bibimus: cuius eo: postquam resurrexit a mortuis: quod hoc ergo ostendit quod videbitur eu clare.

Mattheus

fuscatum: et cum ipsis rursus erit. Quod autem dicit: Non enim intelligendum est noue. in novo modo: non quasi corporum passibile habebis: et idiges cibo. Non enim post resurrectionem comedit et bibit: quia cibo idigeret: sed propter resurrectiois certitudinem. Quia vero sunt quidam here tici in sacris mysteriis aqua vates non vino: demonestrat per hec verba: quoniam et cum sacra mysteria tradidit vinum dedit: quod et resuscitarum bibit. propter hunc dicit: Ex hoc genimie vitis. Uritis enim vinum non aqua generat. HIE. Vel aliter: De carnalibus dominus transit ad spiritualia. quia vinea de egypto transplata populi sunt istrael: sacra scriptura testatur. dicit ergo dominus se de hac vinea neque esse bibitur nisi in regno patrum. Regnum patris fidem puto esse credentium. ergo cum iudei regnum receperit patris: tunc de vino eorum dominus bibet. Atteste autem quod dicit: Pater: et non deus. Dominus enim pater nomine est filius: ac si diceret: cum crediderit in deum patrem: et adduxerit eos pater ad filium. REMI. Vel aliter: Non bibat de genere viri huic. in non ultra synagoge carnalibus oblationibus delectabor: in quibus illa passchalis agnus immolatio precium locum tenere solebat. Adserit autem tempus mee resurrectionis et dies: in quo regnum patris constitutus. in gloria eternae immortalitatis sublimatus vobiscum illud bibat nouum: hoc est de salutione illius populi iam renouati per aquam baptismi: quasi nouo gaudio letabor. AVG. de q. euā. Vel aliter cum dicit: Bibam illud nouum. vult intelligi hoc vetus esse. Quia ergo de pagina adam qui vetus homo appellat corpus suscepit: quod in passione morti traditur: erat: nam etiam per vini sacramentum commendauit sanguinem suum: quid aliud nouum vinum quam immortalitate renouandoz corporum intelligere debemus? Quod autem dicit: Vobiscum bibam. in ipsis resurrectionibus corporum ad vindictam immortalitatem promittit. vobiscum enim non ad id tempus: sed ad eandem inovationem esse dictum accipiendo est. nam et nos dicimus apostolus resurrexissemus cum christo: ut spes rei future iam leticiam presentem afferat. Quod autem de hoc genio mente vitis etiam illud nouum esse dicit: significat vitium eadē corpora resurrecta sum in innovatione celestē que nunc sum terrena vetustate sūt moritura. HYLA. Uidetur autem ex hoc quod iudas cum eo non biberit: quia non erat bibitur in regno: cum vniuersos tunc bibentes ex vitis istius fructu bibituros secundum postea polliceretur. GLO. Sed sustinendo aliorum sanctorum sententiam: quod iudas sacramenta receperit a christo: dicendum est quod hic dicit vobiscum: ad plures eorum non ad omnes referendum est.

Et hymno dicto: exierunt in monte oliveti. Tunc dicit illis iesus: Oes nos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiā pastorem: et dispōgent oves gregis. Postquam autem resurrexero: procedam vos in galileam. Bindens autem petrum: ait illi: Et si oes scandalizati fuerit in te: ego nūquā scandalizabor. Ait illi iesus: Amē dico

tibi: quod in hac nocte anquā gallus cātet: ter me negabitis. Ait illi petrus: Et tamen si oportuerit me mori tecum: non te negabo. Silur et oes discipuli dixerunt. ORI. Discipulos qui acceperāt benedictionis panem: et biberāt calicē gratiarum actionis: docebat dominus: per his omnibus hymnum dicere patri. vi dicitur: Et hymno dic. exierunt in montem oliveti et de alto trāsirent ad altū: quia fidelis non potest aliquid agere in concorde. CHRY. in bo. Audiāt quicunq; velut porci simpliciter manducantes cum ebrietate surgunt: cum deceret gratias agere et in hymnum mēsam delinere. Audiāt quicunq; ultimā orationē in sacrificiis mysteriis non expectat. ultima enim oratio illius hymni est fulgurum. Gratias ergo egit anteque sacra mysteria discipulis daret: ut et nos gratias ageremus. Hymnus dicit postquam dedit: ut nos bipsum faciamus. HIE. Iurta hoc exemplū salvatoris quod pane chaffi et calce saturatus et inebriatus fuerit: potest laudare dei et cōscendere monte Oliveti: ubi labouū refectio doloris solatiū et veri luminis noticia est. HYLA. Per hoc etiam ostenditur quod homines consumant in uersis diuinorum mysteriorum virtutibus: gaudio exultationeque cōmuni in celeste gloriā efferuntur. ORI. Aperte etiam mons misericordie est electus ubi pronunciatus fuit scandalū infirmitatis discipulorum: ut tunc patratus ut non repelleret discipulos discedentes: sed ut reciperet reuertentes. vii sequitur: Tunc dicit ille iesus: Dēs vos scandalum. in me in ista nocte. HIE. patet quidem quod passuri sunt: ut cum passi fuerint desperent salutem: sed agentes penitentiam liberetur. CHRY. in bo. In quo etiam docet nos quales ante cruce fuerunt discipuli et quales post crucem. Item qui neque cum christo dum crucifigebat stare poterit: post mortem christi adamante fuerunt fortios. Si erga enim discipulorum et timor: demonstratio est mortis christi: ut confundantur qui heresi martis egotit. Si enim neque ligatus est neque crucifixus: vii petro et reliquis apostolis icussus est tantus timor. HIE. Et signanter addit: In ista nocte. quia quō qui incedunt: sic et qui scandalū patiuntur: in nocte et in rebibunt sustinet. HYLA. Num etiam predictionis fides auctoritate prophetie veteris ostinebat. vii sequitur: Scipit enim: percuti. pasto. et disperge. oves gregis. HIERO. hoc alijs verbis in iacobaria propheteta scripsit: et ex persona prophetae ad deum dicit: Percute pastorem: et dispōgent oves. peccatis autem pastore bonis ut ponat animam suam per omnibus suis: et de multis gregibus errorum fiat unus gressus et unus pastor. CHRY. in bo. Hanc autem prophetiam iducit: simul quidem insidens eis attendere semper que scripta sunt: simul etiam ostendens quoniam sum dei consilium crucifigebatur: et vndeque monstrans non alienum se esse a veteri testamento qui in eo prenunciabatur. non autem permisit eos in tristibus permanere: sed et leta prenunciavit occidit. Postquam autem resurrexero: procedam vos in galileam. non enim cōfessum post resurrectionem in celo eis apparuit: neque in longā quandam regionē ut eis apparere vadit: sed in ipsa gente et in ipsis fere regionib⁹?

Ca. xxvi.

et et hoc crederent: quoniam qui crucifixus est: ipse est qui resurrexit. Propter hoc etiam se in galileam abire dicunt: ut a timore iudeorum liberati: crederent ei quod dicebatur. **ORIGE.** Predicit etiam hoc eis ut qui ad modicum disperguntur scandalum passi: post cōgregentur a resurrecto christo: et precedente eos in galileam gentium. **HYL.** Sed petrus intantus et effectu et charitate christi efferebatur: ut et imbeciliter carnis sue et fidem verborum domini non continetur: quasi dicta eius efficienda non essent. vii sequitur: Respondens petrus ait illi: **Etsi** omnes scandalizari fuerint in te: ego nunquam scandalizabor. **GHRY.** In home. Quid ait o petre: propheta dixit: Dispergenter oues et christus confirmauit quod dictum est: tu dicas: Nequaquam. Quando dicit: **Un-** er vobis me tradet. timebas ne tu es traditor: quod uis nihil tibi tale conscius eras. nunc autem manifeste eo dicere: quoniam omnes scandalizabimini. sed quia erutus erat ab anxietate quam de proditio habuerat: confidens de reliquo dicebat: Ego nunquam scandalizabor. **HIERO.** Non tamen est temeritas nec mendaciu: sed fides est apostoli petri et ardens affectus erga dominum saluatorem. **REMI.** Quod ergo ille dicit prouidendo: iste denegat animo doxibz moraliter instruimus ut quantu confidimus de ardoxe fidei: tantu timeamus de carnis fragilitate. vide tamen accusabilis petrus: et quoniam contradicit: et quoniam alijs scipulz preposuit: et tertius: quoniam totu sibi attribuit quod fortiter esset perseueratus. ut hoc igitur in eo sanaret: permisit eius causum: non impellens eum ad negandum: sed eum sibi deferens et naturam humanam de fragilitate conuincens. **ORIGE.** vii alij discipuli scandalizati sunt in iesu: Petrus autem non solu scandalizatur: sed abundantius relinquitur ut ter denegaret. viii sequitur: Ait illi iesus: Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus canter: ter me negabis. **AVGV.** de concorde euange. Potest autem mouere quod tam diversa non tamen verba: sed etiam sententias euangeliste premissas: quibus premonitus petrus illam presumptionem preferret vel cum domino vel pro domino moriendi: ita ut cogant intelligibiliter eum expressum presumptionem suam diuersis locis sermonis christi: et ter illi a domino responsum quod eum esset ante gallum canendum ter negaturus: sicut etiam post resurrectionem ter illu interrogata vtrum illu amet et mandatum de scandis quibus ter precepit. Quid enim habent hec verba matthei vel sententie simile illis quibus secundum iohannem vel quibus secundum lucam petrus protulit presumptionem suam: **Marc.** aut pene ipsis verbis hunc come morat quod et mattheus: nisi quod distinctius quem admodum futurum esset: expressit dictum esse a domino: Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus vocem dederit ter me es negaturus. vii non nullus qui parvum attendit: Marcus videtur non cognoscere ceteros: tota enim negatio petri trina est: que si post primum gallum canendum iciperet: falsum dixisse visiderent tres euangeliste qui dicunt dixisse dominum: quod antequam gallus canaret eum petrus esset negaturus. Rursus si tota trina negationem ant pergessemus quod cantare gallus inciperet: superfluo dixisse marcus reprehederetur ex persona domini: pris-

usquam gallus bis voces dederit ter me es negaturus. Sed quia ante primum gallum canendum cepta est illa triplex negacio: attenderunt tres euangeliste non quando eam completurus esset petrus: sed quando futura esset et quando inceptra. i. ante gallum canendum tota possit intelligi: quoniam ante gallum canendum tantus timor obserderet mentem qui eam posset usque ad tertiam negationem perducere. Multo minus igitur mouere debet: quia trina negatio etiam trinis negatis vocibus ante gallum canendum cepta: tamen non ante primum gallum canendum peracta est: tanquam si aliqui diceretur: Ante quam gallus caneret ad me scribes epistolam. in qua mihi ter conciaberis. non utique si etiam ante omnem gallum canendum scribere inciperet: et post primum gallum canendum finiret: ideo dicendum erat falsum fuisse predictum. **ORIGE.** Quereret autem si possibile erat ut non scandalizaretur petrus: semel salvatore dicente: quoniam omnes vos scandalizabimini in me. Ad quod alius respondebat: quoniam necesse erat fieri quod predictum erat a iesu. Alius autem dicit: quoniam qui exortatus a niniuit: que predixerat per ionam non fecit: possibile fuit ut repelleret etiam scandalum a petro deprecante. Nunc autem promissio eius audax in affectu quidem prompta: non sine prudenti facta est ei causa: ut non solu scandalizetur: verum etiam ter denegaret. postquam autem cum affirmatio iuramenti pronunciauit: dicit aliquis quod non erat possibile ut non denegaret. Si enim iuramentum erat christi amen: mentitur fuisse dicendo: Amen dico tibi. si verum dixisset petrus: quod non te negabo. Videntur autem mihi ceteri discipuli cogitantes quod primum fuerat dictum: Omnes vos scandalizabimini. Ad hoc autem quod dictum est petro: Amen dico tibi: promiserum similiter petro: quod non erant comprehensi in illa prophetia. unde sequitur: Ait illi petrus: Etiam si oportuerit me monitum non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt: bic etiam petrus nescit quid loquatur: **Luz** iesu enim mori per omibus morte hominum non erat: quoniam omnes fuerant in peccatis: et omnes opus habebant ut pro eis alius moreret: non ipsi per alios. **RABA.** Sed quia intellexerat petrus dominum per timore mortis eum se predixisse negaturum: ob hoc dicebat: quod licet pliculū immineret: nullo modo ab eius fide posset auelli: et similiter alii apostoli per arduum mentis non timuerunt dominum mortis: sed vanam fuit presumptio sine protectione divina. Dic ergo magnū discimus dogma quod non sufficit desiderium hominis: nisi diuino aliquis poterit auxilio.

Tunc uenit iesus cum illis in uilam que dicitur gethsemani. **Et** dicit discipulis suis: **Vedete** hic: do nec uadam illuc et orem. **Et** assumpto petro et duabus filiis zebedei: cepit cōtristari: et mestus esse. **Tunc** ait illis: **Tristis** est anima mea usque ad mortem. **Sustinete** hic: et uigilate mecum.

REMI. paulo superius euangelista dicerat: qd

Mattheus

hymno iam dicto erit cū discipulis in monte oliveti: et ut ostenderet ad quē locū ipsius montis diuerterit: cōsequenter adiunxit: Tunc venit iesus cū illis in villam: que dicitur gethsemani. **RABA.** Lucas dicit: In monte oliveti. Iohannes Transitor rentem cedron. quod idē est quod gethsemani. tē locus in quo oravit ad radicem mōtis oliveti: vbi orat est: vbi etiā ecclesia est edificata. **HIE.** Gethsemani interpretat vallis pinguisima: in qua ius sit discipulos sedere paulisper: t expectare redeuntē. donec pro cunctis dominus solus oraret. **ORI.** Nō enim cōueniebat vt ibi caperetur: vbi cū discipulis māducauerat pascha: cōueniebat autem t p̄misq̄ prōderetur orare: t eligere locū mundum ad orationē. vñ sequit: Et dixit discipulis suis se. hic do. va. il. t orem. **CHRYS.** home. Hoc autē dicit: quia discipuli indūibiliter sequabantur christus. consuetudo enim ei erat sine discipulis orare: hoc autem faciebat erudiens nos in orationibus quie tem nobis constituere t solitudinē querere. **DA** **M.A.** in lib. iii. Sed cū oratio sit ascensus intellectus ad deū: vel peritio decentiū a deo qualiter domin⁹ orabat: Neque enī ascētione que ad deū est indigebat intellectus eius: semel sūm personam deo verbo enītus: neq; ea que a deo est petitione: vñus enim deus t homo christus est! S; formās in seipso qd nostrū est: docuit nos a deo patre petere: t ad ipm errandi: sicut enī passiones sustinuit vt triumphas nobis aduersis eas victoriā tribueret: ita orat nobis viam faciēs ad eā que ad deū est ascētione: t p nobis omnē iusticiā implēs: t recōciliās nobis patrem suū t vt principiū ipsum honorās t mōstrās qd nō est deo cōtrariū. **REMI.** Cū autē domin⁹ in monte oravit: docuit nos in oratiōe pro celestib⁹ dominū supplicare. Cū vero i villa oravit nos instruxit vt in oratione semper humilitatē seruare studeamus. **RABA.** Pulchre autē appropinquās passioni: in valle pinguedinis orasse dicitur: vt demonstraret qd per valle humilitatis t pinguedinez charitatis mortē pro nobis suscepert. Moraliter etiam nos instruxit: vt nō gestemus cor aridū a pinguedine charitatis. **REMI.** Appropinquās morti dominas in valle pinguedinis oravit: quia p val lem humilitatis t pinguedinē charitatis p nobis mortē subiit. Quia vero fidē discipulorū t constanciam denote sibi voluntatis acceperat: sed turbādos illos t dispergēdos presiebat: ideo iussit eos in loco sedere. nā sedere requiescētis ē: laboratur enim erant eu negaturi. Qualiter autē progressus sit manifestat: cū subiungit: Et assūm. petro t duobus filiis zebedei: cepit cōtristari t mest⁹ esse. Illos vides licet assūmpt⁹ quibus in mōte claritatē sue maiestatis ostēderat. **HYLA.** Sed quia dicit: Lepit cōtristari t mest⁹ esse. hereticō omnis hic sensus: vt opinentur metū mortis in dei filiū icidisse: qd assūrū nō de eternitate probatū: neq; de infinitate paternae substātie extitisse: sed ex nihilo per eū: qui oīa creauit effectū: t ideo in eo doloris anxietas: ideo metus mortis: vt qui mortem timere potuit t mori possit. qui vero mori potuit: h̄ in futurū erit: nō tamē per eū qui se genuit et p̄terito sit eternus: qd si per fidē capaces euangelioū essent: sc̄rēt verbus

in principio deū: t hoc in principio apud deū: cī dem esse eternitatē gignentis t geniti. Sed si virtutē illā incorrupte substātie imbecillitatis sue fōte assumptio carnis infecerit: vt sit ad dolorē infima: ad mortē trepidā iā t corruptioni subdita erit: ac sic eternitate demutata in metū: hoc quod in ea est poterit aliquando nō esse. Deus autē sine mensura temporū semp̄ est: t qualis est talis semp̄ eternus est. Mozi igitur nihil in deo potuit: nec erit metus deo vllus est. **HIERO.** Nos autē ita dicimus hominē passibile a dei filio susceptū: vt deitas impassibilis permaneret. Passus ē enī dei fili⁹ nō putatine sed vere omnia que scriptura testat: sc̄m illud: quod pati poterat. sc̄m. s. substantiā assumptam. **HYLA.** i. de trinitate: Puto autē non alia hic ad timendū qd passionis t mortis causa a qdādam pretenditur. Interrogo autē eos qui hoc ita existimāt: an ratione subsistat vt mori timerit: qui omnē ab apostolis timore mortis expellens ad gloriam eos sit martyris adhortatus. quid enim ipse in mortis sacramēto doluisse existimād⁹ est: qui posse moriētibus vitā rependit. Deinde quē dolorem mortis timeret: potestatis sue libertate moriatur. Si etiam passio honorificatura eū erat: quomodo tristem eum metus passionis efficerat. **HYLA.** Quia ergo mestum dominū fuisse legimus causā mesticie reperiāmus. admonuerat superius omnes scandalizādos: petri etiā domin⁹ ter negaturi cī respondit: assumptisq; eo t iacobo t iohāne cī tristis esse: ergo nō ante tristis est qd assumptis: sed omnis metus illis esse cepit assumptis: atq; ita nō de se ortā est: sed de eis quos assumperat mestus. **HIERO.** Cōtristabatur ergo dominus nō tō more patiēti qui ad hoc venerat vt patere: t patiētis arguerat: sed propter infidelissimū fidam: t scandalū omnīū apostolorū: t rectionem populi iudeorū: t euerſionē misere bierū. **DA** **M.A.** in libro. iiij. Uel aliter: omnia que de nō nō ad esse deducta sunt a conditore: exēndi naturaliter desideriū habēt: t nō existere naturaliter fugiunt: t deus igitur verbū homo fact⁹ est: habuit hoc desideriū qd desiderauit escā t potū t somnū quibus. s. conseruatur vita desiderās: t naturaliter i cōperientia hoc fact⁹: t ecōtrario corruptiō amotionē. vñ t tempore passionis quā voluntarie fūsūniuit: habuit mortis timore naturalē t tristiciā: cī enim timor naturalis aīa volens diuidi a corpore. propter eā qd ex p̄incipio a cōdītore imposta ē naturalē familiaritatē. **HIE.** Domīn⁹ ergo nō nō et veritatē assumpti. p̄barer homis: vere quidē cōtristatus ē: sed ne passio in animo illius dominaret: per passionē cepit cōtristari: aliud est enī cōtristari: t aliud icipere cōtristari. **REMI.** Destruitur autem i hoc loco manichei qui dixerūt illū phāsatū cū corpus assūmisse: nihilomin⁹ t illi qui dicerūt eū verā animā nō habuisse: sed loco aīe diuinitatē. **AVG.** in lib. lxxiiij. q̄stionū: Qui mōi enī euāgelium narrādes: p quas christū t natūrū de beata virginē maria cognouimus: t cōprehēsum a iudeis: t flagellatū t crucifixū atq; iterfectū t sepultū i mōnumēto: que oīa intelligere fine corpore nemo pot̄ facta: nec figurate accipiēda quisq; vel clementissi-

Ca. XXVI.

muis dixerit: cū dicta sunt ab eis q̄ res gestas et mes-
miserat narraverunt. Sic ergo isti corpus eū habu-
isse testant: sicut et eū habuisse indicat anima affe-
ctiones ille q̄ nō possit esse nisi i aia: quas nibilos
mirus eisdē euagelistis narratib⁹ legim⁹: Et mira-
tus est iesus: et iratus: et cōtristatus. **AMBRO**. su-
er lucā: **L**u ergo i euagelio ista referunt: nō falso
utiq̄ referunt. verū ille hos motus certissime dispē-
fatiōis gratia ita cū voluit suscepit aīo būano: vt cū
voluit fact⁹ ē bō. **Habem⁹** quidē et nos huīusmodi
affect⁹ et humane cōditiōis infirmitate: nō autem
ita domin⁹ iesus: cui⁹ ifirmitas fuit et ptate. **DA**
MA. in. iii. lib. **Quapropter** naturales nostre passi-
ones fm naturā et supra naturā fuerūt i christo. fm
natiōi eni⁹: q̄ permittet carnī pati que ppia. su-
per naturā autē: quia nō precedebat i eo volūtatez
naturalia: nibil eni⁹ coactū in christo cōsiderat: sed
oia volūtaria. volēs eni⁹ esuriuit: volēs timuit: et cō-
tristatus ē. **E**t ideo de manifestatiōe tristitie subdivi-
tur. **L**uc ait illis: tristis ē aia mea v̄sq ad mortē.
AMBRO. sup lucā. **T**ristis autē ē: nō ipse sed aia. su-
scipit eni⁹ anima mea: suscepit corp⁹ meum. **HIE**.
Nō autem propter mortem: sed v̄sq ad mortē di-
catur cōtristatus: donec apostolos sua liberet passi-
one. **Dicāt** qui irrationalē iesum sumptisse ani-
mā sui: quonō cōtristet et nouerit tempus
tristicie. q̄uis eni⁹ et bruta mereat animalia: tamen
nō nouerit nec causas neq̄ tēpus v̄sq ad qđ debe-
ant contristari. **ORI**. **U**el aliter: **T**ristis ē anima
mea v̄sq ad mortē. q. d. **T**ristis cepta est i me: non
semper: sed v̄sq ad temp⁹ mortis: vt cū mortu⁹ fuero
peccato: moriar et vniuerse tristicie: cui⁹ principiū
tui fuit i me. **S**equit⁹: **S**ustinere hic et vigilare me-
ci: ac si dicat. **C**eteros quidē iussi sedere ibi quasi in
firmiores ab agone isto seruās eos securos. vos at
quasi firmiores adduci: vt collaboretis mecum in vi-
gilis et orationib⁹: tamē et vos manete hic et vnu
quisq̄ in gradu sue votatiōis cōfusat: quoniā ois
gratia q̄uis fuerit magna habet superiorē. **HIE**
RO. **U**el nō a somno phibet cui⁹ temp⁹ nō erat i
mūete discrimine: si a sonō ifidelitat⁹ et corpe intis.

Let progressus pusillū: procidit i
facie suā orās et dicens: Pater mi:
si possibile ē transeat a me calix iste.
Ecclūtamen non sicut ego uolo sed
sicut tu. **E**t uenit ad discipulos su-
os et inuenit eos dormientes: et di-
cit petro: Sic nō potuistis una ho-
ra uigilare mecum? Eligilate et orate
ut nō intretis in tentationē. **S**pirit⁹
quidē prompt⁹ ē: caro autē ifirma.
Iterū scđo abiit: et orauit dicens:
Pater mi: si nō potest hic calix tra-
sire nisi bibaz illū: fiat uolūtas tua.

Et uenit iterū: et inuenit eos dormi-
entes. Erāt enim oculi eorū graua-
ti: **E**t relictis illis: iterū abiit et ora-
uit tertio: eiūndē sermonē dices.

ORI. **P**etrū magis de se cōfidentē et alios addu-
rit: vt videat cadentē i facie: et discat nō magna sed
humilia de se sapere: nec veloces esse ad promitten-
dū: sed solliciti ad orāndū. et iō dicit: **A**tt progressus
pusillū. Nolebat eni⁹ lōge fieri ab eis: sed iuxta eos
cōstitutus orare. et qui dicerat: Discite a me quia
mitis sum et humili corde. laudabiliter se humili-
ans cadit in facie. vii sequit⁹: **P**rocidit i fa. suā orās
et dices: **D**omi pater si posse: transeat a me calix iste.
Manifest⁹ autē i oratiōe sua deuotionē quasi di-
lectus et placēs dispositōibus patris addidit: Uerū
tamē nō sicut ego volo: sed sicut tu. **D**ocēs ut non
oxemus fieri nostrā volūtate sed dei. fm autē q̄ ce-
pit pauere et tristari fm hoc orat calicē passiōis trā-
sire: et nō sicut ip̄e vult: sed sicut pater: hoc est i fm
substantiā eius diuinā et ipassibile: sed fm naturā
humani et infirmā. suscipies eni⁹ naturā carnis hu-
mane oēs. ppriates ipleuit: vt nō in phātasia ha-
buisse carnē estimaret: sed i veritate. **P**ropriū ē au-
tem hominis fidelis: primū quidē nolle pati aliqd
doloris maxime qđ dicit: v̄sq ad mortē: q̄ bō car-
nalis est. si autē sic voluerit deus acquiescere: quia
nostrā virtutē videamur p̄fiteri: sic dissidere nō de-
bemus: ne dei adiutoris nostri ipotētiā videamur
pnunciare. **N**otādū ē autē quoniā marc⁹ quidē et
lucas bocipsum scripsérunt: **J**ohānes autē orātē ie-
sum: vt trāsiret ab eo calix nō introducit: q̄n hi magis
fm humanā naturā ei⁹ exponit de eo: q̄ scđm
diuinā: **J**ohānes autē magis scđm diuinā. **A**liē au-
tem iesu vidēs qualia erāt iudei passuri petētes eu-
ad mortē dicebat: **P**ater si possibile ē: trāseat a me
calix iste. **HIE**. **U**n signāter dicit: **C**alix iste. hoc ē
populi iudeoꝝ: qui excusationē ignorātie habere n̄
possunt: si me occiderit: habētes legē et pp̄hetas q̄
vaticinant. **ORI**. **R**ursus vidēs quāta utilitas to-
tius mūdi eset futura: p passionē ipsius dicebat: **S**i
passiōe mea oia oia ista bona pueniat: que p passionē
meā sūt puetura: trāseat passio hec a me: vt et mū-
dus saluet: et iudei i passiōe mea nō pereat. **S**i autē
ci: c̄stum ad iusticiā tua trāseat. **C**alice autē hunc
q̄ bibit in multis locis nomlat scriptura. **B**ibit au-
tem calicē totū q̄ patiſ p testimonio qcqd fuerit
patiſ. **AVG**. **E**t ne quis eū putaret patris minu-
isse potestate: n̄ dixit: **S**i facere pōt: sed **S**i fieri po-
test. vel si possibile ē: ac si diceret: **S**i vis. fieri enim
pōt quod ille voluerit. vñ et lucas bocipsum plan⁹
itimat. nō eni⁹ ait: **S**i fieri pōt: sed si vis **HYLA**.
Uel aliter: nō ait: **T**rāseat a me calix iste. hec enim
ēt p se timētis oratio. q̄ aut̄ vt a se trāseat rogar:
nō vt ipse pterea orat: sed vt i alterū illud qđ ad se
trāsit accedat. **L**otus igit supra eos q̄ passuri erant

Mattheus

metus ē. atq; iō. p his orat q̄ passuri post se erāt dīcēs: Trāseat calix a me. i. quomō a me bibiē: ita ab his bibat sine spei diffidētia: sine sensu doloris: sine metu mortis. Jō autē ait: Si possibile est. qz carni & sanguini horū terror ē. & difficile ē eoz acerbitate corpora n̄ vinci huana. Quod autē ait: Nō sicut ego volo: sed sicut tu. vellet quidē eos n̄ pati: ne forte i passiōe diffidāt: si cohereditatis sue gloriā sine passionis sue difficultate mereanf. Nō ergo vt nō pastiantur rogar dices: Non vt ego volo: sed vt tu. ait eo q̄ pater vult ut bibēdi calicis i eos ex ipso transseat fortitudo: quia ex voluntate patris nō tam per christū vinci diabolū. q̄ etiā p ei discipulos oportebat. AVG. Sic igitur christ⁹ hominē gerens ostēdit priuatā quandā dominis voluntatē: i qua & suā & nostrā figurauit: qui caput nostrū ē: cū dicit: Trāseat a me. Hec enī erat humana voluntas p̄pū aliquid tanq; priuatū volēs: sed qz rectū vult esse hominē & ad deū dirigi subdit. Veritamē non sicut ego volo: sed sicut tu. ac si diceret: Videte. in me quia potes aliquid propriū velle: t̄ si deus aliud velit cōceditur hoc huane fragilitati. hec vor capitis: salus ē totius corporis. LEO. papa. Nec vor om̄es fideles iſtrurit: oēs cōfessores accēdit: om̄es martyres coronauit. Nā quis mūdi odia: quis tentationū turbines: quis posset p̄secutorū superare terrores: nisi christ⁹ in omnib⁹ & p̄ om̄ibus pati viceret: fiat voluntas tua. Discit igitur hāc vocē oēs ecclesie filii: vt cū aduersitas violēter alicui⁹ tētatio nis incūbit: sepatō timore formidinis: accipiat tolerantiā passiōis. ORIGE. Pusilli autē p̄grediente iesu ab eis: nec vna hora potuerūt vigilare eo absente: ppter qd̄ orem⁹ & nec modicū aliquando iesus p̄greditur. Sequitur: Et ve. ad discipulos suos & iuenit eos domiētes. CHRY. Quia temp⁹ in tempeste noctis erat: & oculi eorū a tristitia erant grauati. HYL A. Postq; ergo ad discipulos redit & domiētes deprehēdit: Petru⁹ arguit. vñ sequit: Et dicit petro: sic nō potuisti vna hora vigilare me cū: Petru⁹ ideo et tribus arguit: qz pre ceteris nō se scādalizandū fuerat gloriat⁹. CHRY. in bo. Sed quia & alij idē dixerūt: om̄iu⁹ etiā ifirmitatē arguit qui enī mori simul cū christo elegerant: neq; simul cū eo potuerūt vigilare. ORIGE. Inuenies aut̄ eos domiētes suscitāt verbo ad audiendū: & p̄cipit vigilare dices: Vigilate & orate ne iſtreis in tētationē. vt primū vigilem⁹ & sic vigilātē orem⁹. Vigilat qui facit opera bona: & q̄ sollicite agit ne in alis quod tenebrosum dogma icurrat: sic enī vigilantis exauditur oratio. HIERO. Imposibile ē humana animā nō tētari. Ergo nō ait: Vigilate & ora. ne tēte. sed ne iſtreis in tēta. hoc ē ne vos tētatio su peret. HYL A. Cur autē ne in tētationē venirent admonere eos voluisset orare oñdit dices: Spirit⁹ quidē p̄mptus ē caro autē ifirma. Nō enī de se B dicit: ad eos enim hic fimo cōuersus ē. HIE. Hoc autē est aduersus temerarios: q̄ quod crediderit' putant se posse cōsequi. Itaq; quantū de ardore mentis cōfidim⁹: tantū de fragilitate carnis timeamus. ORIGE. hic cōsiderandū ē vtrū sicut om̄iu⁹ caro ifirma ē: sic om̄iu⁹ spū p̄mptus ē: an om̄iu⁹ quidē caro ifirma est: nō autē & om̄iu⁹ hominum

spū p̄mptus est: sed tū ſanctor̄: infidelius autē & spū ſegniſ ē & caro ifirma. H̄t autē & alio mō caro infirma eoz ſolū quoꝝ spū p̄mptus ē: qui cum ſpū p̄mpto opa carnis mortificat. Vos ergo vult vigilare & orare: vt nō intrēt in tētationē: quoniam qui ſpiritualior ē: ſollicitior debet eſſe: ne magnū bonum ipſi⁹ graue habeat lapſum. REMI. Uel aliter bis verbis oñdit se verā carnē & virgie ſupſiſe: & verā animā habuisse. vñ & nūc dicit ſpiritu ſuum promptū eſſe ad patiendū: carnē vero infirmā time re dolorē paſſiōis. Sequit̄: Iterū ſcō abit & ouit dices: Pater mi ſi nō pōt calix iſte tranſire mi bibā illū. fiat voluntas tua. ORI. Eſtimō q̄ calix ille paſſiōis oīno a iesu fuerat traſiurus ſed cū diffrētia: vt ſiquidē biberet eū & ab ipſo traſiret⁹ modū ab vniuerso genere hominū. Si aut̄ non biberet eū: ab ipſo quidē forſitā traſiret ab hominib⁹ aut̄ nō traſiret. H̄t ergo calicē paſſiōis volebat quidē a ſe traſite: ſic vt oīno neq; gaſtaret amaritudinem eius ſi tū pōſſible eēt: q̄tum ad iudiciā dei. Si aut̄ nō poterat fieri magis volebat & ſumeret eū & ſe traſiret ab eo & ab vniuerso hominum genere q̄ n̄ cōtra voluntatē paternā bibitionē eius effugieret. GHRY. in bo. Qd̄ quidē ſecido vel tertio orat: affectu. ſ. humane ifirmitatē quo mortē timebat: certificat q̄ vere fact⁹ ē hō. Secido enī vel tertio aliquid fieri ē marcie demōstratiūi ſcripturia. vñ ioseph dixit pharaoni: Qd̄ vidiliſ ſcō ad eandērō p̄tinēs: ſomniſ ſirmitatis iudiciū ē. HIE. Uel aliter: Secudo orat & ſi niniue i. gētilitas aliter ſaluanū pōt: niſi arnerit cucurbita. i. iudea: fiat voluntas patris: q̄ nō eſt cōtraria filij voluntati dicēt ipſo p̄phētā: vt facerē voluntatē tuā de⁹ meus volū. HY L A. Uel aliter: Paſſuris discipulis oēm ſe corporis noſtri ifirmitatē aſſūpſit: cruciq; ſecū vniuersi q̄bus ifirmamur affixit: & iō traſire ab eo calix ī poſteſtiū illū bibat: qz pati niſi er e⁹ paſſiōe nō poſſimus. HIE. Christ⁹ ſol⁹ orat p̄ om̄ibus: ſicut & ſolus pati p̄ vniuersis. Sequit̄ enī: Et ve. iterū & inuit eos dor. ſāt enī oculi eoz grauati. Languebat enī & opprimebat apostolo⁹ oculi negatione viciſta. ORI. Puto enī p̄ nō tantū corporis oculi q̄tū aīa p̄ grauati erāt: nondū. n. erat eis ſpū cat⁹. vñ nō eos rephēdit: ſed vadēs ite⁹ orauit docens & nō deficiamus: ſed p̄maneam⁹ ī oratiōe donec i petrem⁹ ea que poſtularē iā cepim⁹. vñ sequit̄: Et relictis illis iterū abiit: & orauit tertio: eundē ferme nō dices. HIE. Tertio autē orauit: vt in ore ouer vel triū testū ſtaret oē verbū. RABA. Uel iō tribus vicibus oīis orauit: vt nos a peccatis p̄territis vennā & p̄ſentib⁹ mali tutelā: & futuriſ p̄culis cautelā orem⁹: & vt oēm orationē ad patrē & ad filiū & ad ſpiritu ſanctū dirigam⁹: & vt ſteger ſpū nōſter & aīa & corp⁹ ſerueſ. AVG. de queſiū euā. Nō ab ſurde etiā intelligit̄ ppter triū tētationē paſſionis ter oīm orasse. Sicut enī tētatio cupiditatis tria eſtit: tētatio timoris tria ē. Cupiditati que in ci riōitate ē opponiſ tīo⁹ mortis. ſic enī i illa cognoscēdū rerū ē audiitas: ita & i iſta metus amittēdū talis noticie. Cupiditati vero honoris vñ laudis op ponit timo⁹ ignominie & cōtumeliarū. cupiditati autē voluptatis opponiſ timo⁹ doloris. REMI.

Ca. XXVI.

Uel ter orat p apostolis: t marie p petro qui ter
erat eum negaturus.

Tunc uenit ad discipulos suos: t
dicit illis: Dormite iā t requiescite.
Ecce appropinquabit hora: t fili⁹ ho
minis tradet in manus peccatorū.
Surgite eam⁹. **E**cce appropinqua
bit qui me tradet.

HYLA. Post orationē frequētē: p⁹ discursus res
curius multiplices metū demit: securitatē reddit:
in requiē adhortat. vñ dicit: Tūc venit ad dis. suos
t ait illis: dor. iā t requi. **C**HRY. i. ho. Et quidem
tūc vigilare oporebat: s̄ h̄ dirit: vt onideret: qm̄ nes
q̄ visum possē ferre futuroū maloꝝ: t qm̄ eorū nō
idiget auxilio: t qm̄ oīno tradi eū oportebat. **H**Y
LA. Uel hoc dicit: q̄ volūtate patris de discipulis
ia fecur⁹ expectabat: de qua dixerat: **F**iat voluntas
tua: q. s. trāstirū i nos calicē bibēs ifirmitatē cor
posis nostri: t timoris sollicitudinē: t ipm̄ dolores
mortis absorbunt. **O**RI. Uel nō ē ille ipse somn⁹:
quē iuber nūc discipulos suos dormire: t ille q̄ eis
supius scribis cōtigisse. Illic enī dormiētes iuenit:
nō requiescētes sed gauatos oculos habētes. nūc
autē p̄cepit eis nō simplici⁹ dormire: sed cū requie:
vt ordo serueſ: vt p̄mū quidē vigilem⁹ orātes vt n̄
ūrem⁹ i tētationē: vt postea dormiam⁹ t requiesca
mus: vt cū alijs iuenerit locū oīo: tabernaculum
deo iacob: ascēdat supra lectū stratus sui: t der sō
nū oculis suis. **F**orsū autē t aia nō potēs semper
suffere labores: quasi icarnata remissiōes aliquas
sine reprehēsiōe cōsequeſ: q̄ moraliter dormitiōes
dicunt: vt vīc aliquātuꝝ tēporis habēs remissionē
renonata restiſcēt. **H**YLA. Quod autē ad eos
reuerēt: dormiētesq̄ reperiēs primū reuersus ob
iurgat: scđo filiet: tertio quiescere inbet: rō ista est: q̄
prīmū post resurrectionē oīspōs eos: t diffidētes
ac trepidos rep̄bendit. secundo omīſo sp̄u paclito:
granatis ad cōtuendā euāgelij libertatē oculis vī
tauit: nā aliquāduꝝ legis amore detēti: quodā fidei
somnia occupati sūt. tertio vero. i. claritatis sue redi
tu securitatē eos quietiq̄ restituet. **O**RI. Postq̄
autē reuſcitanit eos a somno: vīdēt i sp̄u appropin
quantē iudā traditorē: q̄ nondū videbaſ a discipu
lis eius dicit: Ecce appropin. hora: t fili⁹ homi. tra
def i man⁹ peccator. **C**HRY. i. ho. Per h̄ autē
qđ dicit: Appropinquabit hora. oīdit quoniā diuīe
dispositiōes erat: qđ gerebas. p̄ h̄ autē quod dicit:
In man⁹ peccator: demōstrat quoniā illoꝝ neq̄tie
h̄ opus erat: nō q̄ ipē delicto ēēt obnor⁹. **O**RI.
Sed t nūc i man⁹ peccator tradit⁹ ieuſ: q̄ hi qui
vidēt ieuſ credere habēt eū i manib⁹ suis: cū sint
peccatores. Sed t quotiēscūq̄ iust⁹ habēs i se ieuſ
i p̄tate fac⁹ fuerit peccator: Ieuſ ē tradit⁹ i manus peccator. **H**IE. Postq̄ ergo tertio orauerat:
t apostoloz timore sequente p̄mā ipetrauerat cor
rigendū: secur⁹ de passiōe sua pergit ad p̄secutores:
t vltro se ad iterficiēdū p̄bet. vñ sequit⁹: Surgite ea
mus. q. d. Nō vos iueniāt quasi timētes vltro p̄ga
mus ad mortē: vt cōfidentiā t gaudiū passuri vide

ant. **S**equit⁹ enī: Ecce appropinquauit q̄ me traderet.
ORI. Nō dicit appropinquauit mibi: nec enī ipsi
appropinq̄bar traditor: ei⁹ q̄ se elōgauerat peccat⁹
suis ab eo. **A**VG. de cōcor. euā. Videlicet autē hic s̄
mo fm̄ mattheū sibiūp̄i esse cōtrari⁹. Quid. n. dicit:
Dormite iā t reuſcete: cū cōnectat: Surgite eam⁹.
q̄ velut repugnātia quida cōmoti conatur ita pro
nūciare qđ dictū ē: Dormite iā t reuſcete tanq̄ ab
exprobātē: nō a p̄mittēte fit dictū: qđ recte fieret si
ēēt necesse. **L**ū vero marcus ita cōmemorauerit: vt
cū dixisset: Dormite iā t reuſcete. adiūget: Sufficit:
t deinde iferret: Uenit hora. Ecce tradet fili⁹ homiſ
vtiq̄ itelligit p̄ illud qđ eis dictū ē: Dormite iāz t
reuſcete. filiūſe oīm aliquātuꝝ: vt h̄ fieret qđ p̄mis
serat: t nūc itulisse. Ecce appropinquabit hora. Pro
p̄ qđ fm̄ marcuꝝ positū ē. Sufficit. i. q̄ iā reuſcetis.

Adhuc eo loquente: ecce iudas
uiuīs de duodecīm uenit: t cuꝝ eo
turba multa cū gladijs t fustibus:
missi a p̄cipib⁹ sacerdotū t senio
rib⁹ populi: Qui autē tradidit cū:
dedit illis signū dicēs: Quēcunq̄
osculat⁹ fuero ipse ē: tenete eū. **E**t
cōfestim accedens ad ieuſum dixit:
Aue rabbi. **E**t osculat⁹ ē eū. **D**ixit
qz illi ieuſus: Amice ad quid uenisti?
Tūc accesserūt t manus iuiecerūt i
ieuſum: t tenerunt eum.

GLO. Quia supius dictū ē q̄ oīs vltro se p̄secu
torib⁹ exhibebat: inter euāgelista oīdit quō sit a p̄
secutorib⁹ detēt⁹. vñ dicit: Adhuc eo loquēte ecce
iudas yn⁹ de duodecīm uenit. **R**EMI. Un⁹ videlicet
cū nūero: nō merito. Docuit dixit ad oīdendū i
mane facin⁹ illi⁹ q̄ de apostolica dignitate factus
fuerat. pditor. **S**equit⁹: Et cū eo turba mlta cū gla
dijs t fustib⁹. Ut autē onideret euāgelista iuidentie
cā illū dephēnū subiūgit: Nō ſi a p̄cī. facer. t ſe
nio. populi. **O**RI. Nō dicere alijs quoniāz p̄p̄t
multitudinē eorū q̄ iā crediderāt multi uenerūt ad
uersus eū: timētes ne multitudi credētū de manu
bus eorū tollerēt eū. Ego autē eftio etiā alterā cāz:
quoniā q̄ putabāt i beelzebub eicere solere demōia
arbitrabāt eū et quibusdā maleficiō posse effingere
de medio volētiū eū tenere. Multi etiā nūc spiritu
libus gladijs militat cōtra ieuſum: varijs. s. t. diversis
de deo dogmatib⁹. **S**equit⁹: Qui autē tradi. eū de
dit eis signū dicēs: Quēcunq̄ oskulat⁹ fuero: ipē ē
tenete eū. Dignū ē autē quare cū fm̄ facie not⁹ eft;
oībus habitatib⁹ i iudea q̄i nō cognoscētib⁹
effigiē ei⁹ dedit eis signū: Uenit autē traditio talis
de eo ad nos: quoniā n̄ ſolū due forme i eo fuerūt:
vna fm̄ quā eū oīs videbāt: altera fm̄ quā trāffigū
ratus ē corā discipulis i morte: sed etiā vnicuiq̄ ap
parebat fm̄ q̄ fuerat dign⁹. ſicut t oī maria scriptū
ē: q̄ h̄ ſaporiē ad omnē vīlū cōuenientē: t verbi
dei nō ſimiliter cūctis appetet. Propt̄ būi⁹ mōi⁹

~~Matthew~~

transfiguratiōes eius signo idigebat **CHRY.** in ho. **Uel** iō signū eis dedit: qz multoties detētus ab ipsis p̄rāsūt ne sc̄iētib⁹ eis: qd & tūc factū eset: si ip̄e volūsset. **Sequit:** Et cōfes̄tū accedēs ad iēsum di xit: **Ave rabbi. & osculat⁹ ē eū.** **RABA.** **Suscipit** dñs osculū traditoris: nō q̄ simulare nos doceat: sed ne prodītōne fugere videat. **ORI.** **Si** autē aliquis q̄rat: **Cur osculo iudas tradidit iēsum?** fm quidā quidē volūt reuerētiā ad magistrū fuare: nō audēs māifeste ī eū irruere. fm alios autē h̄ fecit: tūmēs ne si forte se māifestū aduersariū pb̄uist̄: ip̄e ei fieret cā euāsiō: cū posset fm opinōnē ei⁹ ef fugere: & facere se imperiū. **Ego autē puto q̄ oēs p̄ ditores veritatis amare veritatē fingeātes: osculo s̄igno v̄tūt.** **Oēs etiā hereticī sic & iudas iēsu dicunt** **Rabi:** **Iesus aut̄ placabilitā r̄sidet.** vii sequit: **Dixit** q̄ illi iēsus: **Amice ad quid v̄estī:** **Dicit autē amice** ī properā simulationē: h̄ enī noīe neminē bonorū ī scripturis cognoscim⁹ appellatū. ad malū. n. dicitur: **Amice quo mō buc it̄rasti:** **Amice nō facio t̄ibi iniuriā.** **AVG.** ī ser. de pas. **Dicit aut̄:** **Ad qd ve** nisti: tāq̄ diceret: oscularis & isidariis. noui q̄re v̄eroris. amicū fngis: cum pditor̄ sis. **REMI.** Sive **Amice ad qd v̄estī h̄ fac:** subitelligis. **Sequit:** **Tūc** accesserūt & man⁹ iniecerūt ī iēsu & tenuerūt eum. **Tūc.** l. q̄ ip̄e p̄misit. frequēter enī voluerūt: h̄ n̄ pos tuerūt. **Exulta christiane ī cōmertio inūmicoꝝ tuꝝ v̄icisti:** quod iudas vendidit: & quod iudeus emit tu acquisiuiti.

Et ecce unus ex his q̄ erāt cū ic su: extendēs manū exēmit gladiūz suū: & percutiēs seruū p̄ncipis sa cerdotū amputauit auriculā eius: **Tūc ait illi iēsus:** **Cōuerte gladiūz tuū ī locū suū.** **Oēs enī qui accepe** rint gladiū: gladio peribūt. **An pu** tas qz nō possuz rogarē p̄rēz meū: & exhibebit mibi mō plus qz duo decim legiōes angelorū. **Quo ergo** implebuntur scripture? **Quia sic** oportet fieri.

CHRY. ibo. **Sicut lucas refert:** dñs ī cena discipul⁹ dixerat: Qui h̄z faculū tollat siml̄ & perā: & q̄ n̄ h̄z vēdat tunicā suā & emat gladiū. & discipuli r̄nde rut: **Ecce gladii duo hic.** **Cōueniēs autē erat illuc gla**dios ēē pp agnū. s. paschalē quē cōederāt. **Audiētes** quoq̄ q̄n veniret p̄secutores ad ch̄ristū capiēdūz: a cena exēutes gladiū supserūt ī auxiliū aduers⁹ p̄se cutores: q̄s p̄ magistro platiuri. vii bic dī: **Et ecce** vn⁹ ex his q̄ erāt cu iēsu extēdēs manū exēmit gladiū suū. **HIERO.** In alio euāgeliō scriptum ē. p̄ petr⁹ h̄ fecerit eodē ardore quo & cetera fecit. vii se quit: **Et peccatiōes ser. prin. sacer. ampu. auriculā ei⁹.** **Seruus p̄ncipis sacerdotū malch⁹ appellat⁹.** auricula quoq̄ que amputat̄ dextera ē. transitorie dis cendū ē q̄ malchus. i. rex quidā populi iudeoz seruus fact⁹ est impietatis & deutoratōis sacerdotū.

Vertrāq̄ pdidit auriculā: vt līe vītātē audiat i fini strā. **ORI.** **Nam si videntur legē audiēmodō cū** finiōtro auditū audiūt vmbra traditiōis de lege nō veritatē. **Populus autē ex gentib⁹ significat⁹ p̄** petrū: per hoc ipsū quod crediderūt in ch̄astū: fac̄ti sūt causa vt precideret iudeoz auditio soctera

RABA. **Uel** petrus nō tollit audiētibus intelli gēdi sensum: sed dīmīo ablato iudicio negligētibus p̄dīt. **verū eadē dextera auris in his qui ex eo** dem populo crediderūt diuina pietate p̄stīo restituta est officio. **HYLA.** **Uel** aliter. **Seruus p̄n**cipis sacerdotū auricula ab apostolo desecatur: p̄pulo. s. sacerdotio seruienti per ch̄risti discipulum ī obediens auditus excidit: & ad capacitatē venti tis hoc quod erat nō audiēns amputatur. **LEO** papa. in ser. de pas. **Dominus autē zelantis apōstoli** piūm motū progaedi v̄lra nō patitur. vii sequit: **Lunc ait illi iēsus:** **Lōuerte gladium tuū ī locum** suū. **Contra sacramentū erit religiōis nostre:** vt qui mori pro omnib⁹ venerat: capi nollet. **Dat ergo ī** se furētibus licentiā seniendi: ne dilato gloriose crūcis triumpho: & dominatio diabolica fieret lōgīo: & captiuitas humana dīturnior. **RABA.** **Ope**tuit etiā vt actor̄ gratie fideles patientiā suo exēm plo doceret: & potius ad sustinēndi fortiter aduersa instrueret: q̄s ad vindicandū puocaret. **CHRY.** in ho. **Ad hoc autē vt populo persuaderetur com**inationē addit dices: **Omnis enī qui acceperit gla**dium gladio p̄bunt. **AVGV.** cōtra faustū. **Idest** oīs q̄ v̄sū fuerit gladio. **Ille autē v̄nī gladio q̄ n̄** la superioritate aut legitima p̄tate vel iubēte vel cōcē dētē ī sanguinē alic⁹ armat⁹. **Nā v̄tīq̄ oīs mīserat** vt ferrū discipuli ē ferrēt: sed nō mīserat vt ferīt. **Quid ergo idignū si petr⁹ post hoc peccati factus** ē pastoz ecclēie: sicut moyses post p̄cūsum egypti fact⁹ ē rector̄ synagoge. **Ulterq̄ enī nō cōtestabili manitate:** sed emēdabilis animositatē regulā excēsit: vt ergo odio ip̄obitatis alienē: sed ille fraterno: iste dñiō l. adhuc carnali tamē amore peccauit. **HYLA.** **Sed nō oībus gladio v̄tētibus mōs solat** ēē p̄ gladiū: nā plures aut febris aut ali⁹ accidēt ca sus absūmū q̄ gladio aut iudiciū officio aut resiſtēti di latronib⁹ necessitatē sūt vii. **Et si fm s̄niam oīs** gladio v̄tēs gladio p̄meref: recte ad necē coūt gladi⁹ eximebatur qui eodē v̄tebanſ ad facinus. **HIERO.** **Quo ergo gladio p̄bit quicunq̄ gladiū** sumptierit: **Bollo nempe qui igne⁹ v̄tēs ante paci sum:** & gladio spūs qui in dei describit̄ armatura. **HYLA.** **Recōdi ergo gladiū p̄cipit dñs:** quia eos fi buano: sed oris sui gladio esset perempt⁹. **REMI.** **Uel** aliter: **Qui gladio v̄tē ad occidēdī boni** ne: ip̄e sine pri⁹ malicie morit⁹ gladio. **CHRY.** in ho. **Nō solū autē mitigavit discipulos p̄ cōminatō** onē pene: sed etiā ostēdendo q̄ volūtarie hoc sustinebat. **vnde sequitur:** **An putas quia non possum** rogarē patrem meū: & exhibebit mibi modo plus q̄. iii. legiones angelorum: **Quia multa humane ī** firmiratis ostenderat: non videtur credibilis oīcere: si dixisset q̄ eos perdere posset. **Et ideo oīcet:** **An putas quia non possum.** **HIERON.** **Quia si diceret:** **Nō idigeo duodecim apostoloz auxilio:** etiā si oēs me defendēret: qui possum babere. iii. les

giones angelorum. Una legio apud veteres sex milibus hominum cōplebat. de. xii. ergo legioib⁹. lxxii. milia angelorum fuit: in quod gētes hominum lingua diuisa est.

TORIGE. Et hoc autem demonstrat: quoniam similitudine legionum militie mūdialis sunt et angelorum legiones demū. militie enim hominis ppter aduersarios intelligit cōstituta. Non autem quasi indigēs auxilio angelorum hoc dicebat: sed sicut estimationē petri volētis ei auxiliū ferre. Magis enim angeli op̄ habent auxilio virginis filii dei: quod ipse illorum **REMI**. Possumus etiam intelligere p̄ angelos romanorum exercitū: cū tyto. n. et vespaſiano omnes ligue aduersus indeā surrexerūt: et impletū est: Quia pugnabat p̄ eo orbis terrarū contra insensatos **CHRY. in home**. Non solū autem p̄ hoc timore discipuloru[m] evanescunt: sed etiam p̄ h[abitu] p[ro]scripturas in mediū introducit dicens: Quoniam ergo ipse bunt p[ro]scripturae: quod sic o[ste]ni fieri. **HIE**. Hec sua promptū ad patiendū demonstrat animū: quod frustra prophete cecinerit: nisi dominus eos vera dixisse sua passione asseneret.

In illa hora dixit iesus turbis: Tantum ad latronē existis cū gladiis et fustib⁹ cōphēdere me. Quotidie apud uos sedebā docēs in tēplo: et non me tenuistis. Hoc autem totū factū est ut adimplerēt scripture prophetazz. Tūc discipuli omes relictō eo fuge rūt. At illi tenētes iesū duxerūt ad caypham p̄ncipem sacerdotū: ubi scriibe et seniores cōuenerāt. Petrus autem sequerat̄ cū a lōge: usq[ue] in atriu[m] p̄ncipis sacerdotū. Et ingressus intro sedebat cū ministris ut uideret finē.

TORIGE. Postquam dicit petro: Recōde gladium tuu quod est patiētē: postquam etiam auriculā restituit amputatā: sicut alter dicit euāgelista: quod summe benignitatis initiu[m] fuerat et diuine virtutis: subditur. In illa hora dixit iesus turbis: vt si preterita beneficia non recordātur vel presentia recognoscāt. Tantum ad latronē existis cum gladiis et fustib⁹ cōphēdere me. **REMI**. Ac si diceret: Latronis officiū est nocere et latitare. ego vero nemini nocui: sed plures sanauit: et in synagogis semper docui. Et hoc est quod subditur: Quotidie apud vos sedebā in templo oicens: et non me tenuistis. **HIERO**. Quasi diceret: Scilicet est euā cum gladiis et fustib⁹ querere qui vult se vestris tradet manib⁹: et in nocte quā latitante per proditorē inuestigare qui quotidie in templo doceat. **CHRY. in home**. Ideo autem eum in templo non tenuerūt: quia non ausi erāt ppter turbā propter quod et dominus foras exiuit: ut ex loco et tēpore daret eis aptitudinē se capiēdi. Et hoc ergo docet quoniam nisi voluntarius permisisset: nequaquam eius capere valuerint. Deinde euāgelista questōem soluit: propter quid dominus capi voluit: cuius subdit: Hoc autem totum factū est ut adimplerēt scri-

pture prophetarū. **HIERO**. Foderunt manus meas et pedes meos. Et alibi: Sicut ouis ad victimam ductus est. Et in alio loco: Ab iniquitatib⁹ populi mei duct⁹ est ad morte. **REMI**. Quia enim omnes prophete predixerūt christi paſſioēz: ideo non posuit fixum testimoniu[m]: sed generaliter dicit impleri variā omniū prophetarū. **CHRY. in home**. Discipuli autem qui quādō detetus est dominus permisit: quādō locut⁹ est hec ad turbas: fūgerūt. unde sequitur: Tunc discipuli omnes relicto eo fūgerūt. sciebat enim quoniam iam non erat possibile effugere eo se voluntarie illis tradēt. **REMI**. In hoc tamen facto demonstratur fragilitas apostolorū: qui enim de ardore fidei promiserat se mori cum ecclesia nūc timore fugiūt immemoes sue promissiōis. quādō etiam impleri in his qui p[ro] amore dei magna se promisrunt facturos: et postmodū non implent: non tamē desperare debet: sed cum apostolis resurgere: et per penitētā recipiscere. **RABA**. Mystice autem sicut petrus qui culpā negatiōis penitētie la chrymis abluit: recuperatōem eoz ostēdit: qui a mā atyrio labunt: ita ceteri discipuli fugiētes cautelam fugiēdi docent eos qui se minū idoneos ad tolerāda supplicia sentiūt. Sequitur: At illi tenētes iesū nonduxerūt ad caypham p̄ncipem sacerdotū. **AVG**. de que euā. Sed tamē p[ro]mo ad annā duct⁹ est soferū cayphe sicut iohannes dicit: Duct⁹ est autē ligatus cū adfēctū in illa turba tribun⁹ et cohorte: ut iohannes cōmemorat. **HIERO**. Refert autem iosephus istum caypham viiiū tūnī anni pontificatū precio redemissē: cuius tamen moyses deo iubente precepērit: ut pontifices patribus succederent: et generatio[n]is in sacerdotibus series tereretur. non ergo misrum est si iniquus pontifex iniqua iudicet. **RABA**. Conuenit etiam actōni caypha. i. inuentigat̄ vel sagar ad implendā suam nequitiam vel vōmens ore: quia impudens fuit ad proferendū mensacium: et ad perpetrādū homicidiū. Ideo autem illuc eum adduxerūt: ut cum confilio omnia faceret unde sequitur: Ubi scribe et seniores cōuenerant.

TORIGE. Ubi cayphas est princeps sacerdotum illic cogregantur scribe. i. litterati: qui presunt littere occidenti: et seniores non in veritate: sed in vetustate littere. Sequitur: Petrus autem sequerat̄ eum a lōge. Non enim poterat de proximo eum sequi: sed de lōginquo: nec tamē omnino recedēs ab eo.

CHRY. in ho. Multe enim erat feruoz petri: qui cū alios fugiētes vidisset: non fugit: sed stetit et intravit. Si autem et iohannes intravit: tamē non erat p̄ncipi sacerdotū. Longe autem sequerat̄: quia erat diu[er] negaturus. **REMI**. Negat enim negare potuisse si domino primus adhēset. Per hoc etiam significat̄ petrus dñm ad passiōem cūtē erat secutus. i. iniuraturus. **AVGV. de cōcor. enage**. Significatur etiam ecclesiam secuturaz quidem hoc est imitatiō ram passiōes domini: sed lōge differēter: ecclesia. n. pro se patitur: at illi pro ecclesia. Sequitur: Et ingressus intro sedebat cum ministris: ut videret finem.

HIERONY. Uel amore discipuli: vel humana curiositate scire cupiebat quid iudicaret de domino p[ro]tifer: utrum eum nec addiceret: an flagellis cesum dimitteret.

Mattheus

DPrincipes autem sacerdotum: et oē cō
iliū q̄rebāt falsū testimoniuū p̄tra ie
sū: ut eū morti traderēt: et nō iuene
rūt: cū multi falsi testes accessissent
Nouissime autem uenerūt duo falsi
testes et dixerūt: Hic dixit: Possū
destruere tēplū dei: et post triduum
reedificare illud. Et surgēs p̄nceps
sacerdotum ait illi: Nihil r̄ndes ad
ea q̄ isti aduersū te testificat? Iesus
autem tacebat. Et p̄nceps sacerdotuz
ait illi: Adiuro te p̄ deū viuū: ut di
cas nobis si tu es christ⁹ fili⁹ dei. Di
cit illi iesus: Tu dixisti. Uerūtamē
dico uobis: amodo uidebitis filiuz
hois sedētē a dextris uirtutis dei:
et ueniētē in nubib⁹ celi. Tūc p̄nceps
sacerdotū scidit uestimenta sua dicēs
Blasphemauit. Quid adhuc ege
mus testib⁹? Ecce nūc audistis blas
phemia. Quid uobis uidet? At illi
r̄ndētes dixerūt: Rens est mortis.
Tunc expuerūt in facie ciuis: et colo
phis eū cederūt. alij autē palmas in
faciem ciuis dederūt dicētes: pphe
tiza nobis christe: qs ē q te pcussit?

CHRY. in bo. Lōggregatis p̄ncipib⁹ sacerdotū: et
ota pestiletie quēticula: volebāt suis insidiis iudi
ciū formā iponere. vñ dicit: Pū. aut facer. et oē cōs.
quere. fal. testi. cōtra ie. vt eu mor. traderēt. Sed q̄
fictū erat iudiciū: et oia tumult⁹ et turbatōis plena:
manifestas p̄ hoc qđ subdit. Et nō inue. cū ml. falsi
testes accessisset. **ORIGE.** Falsa enī testimonia
tūc locū habēt: q̄ cū calore aliquo p̄ferūt. Et nec
color inueniebas qui posset cōtra iesum adiuvare
mēdacia: q̄uis eēt multi grām tribuere volentes
p̄ncipib⁹ sacerdotū: qđ maximā laudē exhibet iesu:
qui sic oia irrep̄hēsibili dixit et fecit: vt nullā veris
milititudinē inueniret in eo rep̄hēsōis et mali et m̄l
ti astuti. Sequit: Nouissime autem vene. du. fal. testes
et dire. hic dixit: pos. destru. tē. dei: et post tri. ree. illō

HIERO. Quō aut falsi testes sunt: si ea dicunt q̄
dūm dixisse legim⁹? Sed falsus testis est qui nō eo
dē sensu dicta intelligit: quo dicūt. dūs enī direrat
de tēplō corporis sui: sed in ip̄is verbis calūianē: vt
paucis additis vel mutatis quasi iustā calūianā faci
ant. Saluator dixerat: Soluite tēplū hoc. isti com
mutat et aiuit: Possū destruere templū dei. Clos
inquit soluite: nō ego: quia illicitū est vt nobis p̄is
inferam manus. deinde illi vertūt: Et post triduum
reedificare illud prope de tēplō iudaico dixisse vi

deretur. dūs autē et onderet animale et spirās tem
plū dixerat. Et ego in triduo resuscitabo illud. aliō
est edificare: aliud suscitare. **CHRY.** in home. S;
quare nō attulerūt in mediū accusatōem de soluti
one sabbati: quia multoties eos sup hoc cōfinaue
rat. **HIERO.** Ira autē p̄cep̄t et impatiēs nō innē
niēs calūne locū: excutit de solio pōtificē: et vela
niam mētis motu corporis demōstrarer. vnde sequit
Et sur. p̄nceps facer. ait illi: Nihil respōdes ad ea q̄
isti adier. te testificant. **CHRY.** in homē. Doc
aut dixit volēs ab eo inexcusabile respōsiōem elice
re: vt ex ip̄a eum caperet. Inutilis aut erat ecclā
onis respōsio: nullo eam exaudiēte. Et ideo sequit
Iesus autē tacebat. Etēt̄ foliū figura iudicii ibi erat
in veritate autē latronū erat incursus sicut in spe
lunca: et ideo silet. **ORIGE.** Et hoc autē loco dīci
mus cōtēnere calūniantū et falsū testimoniū vocē: et
nec respōsione dignos eos habeam⁹ qui nō conve
nientia dīcūt aduersus nos: marime vbi mains est:
libere et fortiter filere: q̄s defēdere sine vlo. p̄fēci.
HIERO. Sciebat enī quasi deus quicqđ diriss
torquēdū ad calūniā. Quāto ergo iesus magis tace
bat ad indignos respōsōē sua falsos testes et fac
dotes impios: tātōmagis pōtifer furore supar⁹ eū
ad respōdēdū p̄uocat: vt ex qualibet occasiōe ser
monis locū inueniat accusandi. vñ sequit: Er p̄n,
sacer. ait illi: Adiuro te p̄ deū viuū vt dī. no. si tu es
christ⁹ filius dei. **ORIGE.** In lege quidē adiurā
di vsum aliquotēs inuenim⁹: estimo autē quoniam
nō oportet vt vir qui vult fm euangeliū vivere ad
iure alterū. Si enī iurare nō licet nec adiurare sed
et qui respic̄t iesum imperantē demonib⁹ et postra
tez dante discipulis super demonia: dicit ḡ fm po
testatē datam a saluatorē nō est adiurare demōū.
P̄ncip̄s autē sacerdotū peccatū faciebat inſidias
iesu: et ideo imitabās p̄p̄ri patrē: qui bis dubie in
terrogauit saluatorē: Si tu es christ⁹ fili⁹ dei. vnde
quis recte dicere potest quoniam dubitare de filio
dei vtrū ip̄e sit christ⁹: opus diaboli est. Non dece
bat autē dominū ad adiuratōē p̄ncip̄is respōdēre
sacerdotū quasi vīm paſſum: ppter quod nec oene
gauit se filiū dei esse: nec manifēste iesuſ et. vñ ſe
quit: Dicit illi iesuſ: tu dixisti. Nō. n. erat oīḡ et
ſti doctrina: ppterā nō eū docet: sed verbu oīl ei⁹
accipiēs: in redargutōē ip̄i⁹ cōuerit. Sequit: Ve
ritātē dico vo. amino. vide. filiū homi. ſed a de
virtutis dei. Videlur mibi quoniam firmitatē quan
dam regalez significat ſeffio filiū hominis. uita vir
tutē ergo dei qui ſol⁹ eft virt⁹ fundat⁹ eft qui acc
pit omnē potestate a patre ſicut in celo et in terra.
Erit autē quādo hāc fundatōē videbūt etiā aduer
ſarij q̄ a tēpē dispēſatōis incepit impleri. Widerit
enī ei⁹ ſcīp̄uli eū reſurgentē a mortuis et p̄ hoc ei
derūt eū fundatū ad dētrā virtutis. Uel q̄ fm lō
gitudinē ſempiternā que eft apud deū a ſtōe mi
di vſq̄ ad finē eft vñ dīes. Nihil ergo mirū q̄ b̄ oī
cit ſaluator: Immodo. ſpaciuū eft breuiſſimū vñq; ad
finē ostēdēs. et nō ſolū ſedētē eū ad dētrā virtutis
vifuros prophetabat: ſed etiā inueniētē in nubib⁹
celi. vnde sequit: Et veni. in nubib⁹ celi. Ne nubes
ſunt. pp̄bete et apostoli christi: quib⁹ mādat pluere
cum oportet: et ſunt nubes celi non tranſeūt: q̄i

Ca.XXVI.

portantes imaginem celestis: et digne sunt et sine sedes dei quasi heredes dei et coheredes christi.

HIERO. Pontificem autem de solio sacerdotali fuisse accuserat: eadem rabbies ad scandala vestes puoscat. unde sequit: **Luc** p̄nceps sacerdo. scidit vestimenta sua dices: Blasphemavit. Consuetudinis enim iudicium est: quod cum aliquid blasphemum et quasi contra deum audierit: scandit vestimenta sua. **CHRY.** in homine. Hoc igit̄ fecit ut accusatōrem redderet grauius et quod verbis dicebat: factis extolleret. **HIE.**

Per hoc autem quod scidit vestimenta sua: ostendit iudeos sacerdotalem gloriam pridisse: et vacua sedē habere potestis. **HIERO.** Enim vestē sibi discidit: ipm quo tegebas velamētū legis abrupit. **CHRY.** in homilia: **L**unpergo scidisset vestimenta sua: nō fecit sententia; a seipso sed ab aliis eam exquirit dices: Quid vobis videt? Sicut in cōfessis peccatis et blasphemia manifesta fieri solet: et quasi cogēs et violentiā inferēs ad sententiā p̄fēdā preuenit auditorē dices: Quid adhuc egem⁹ testibus? Ecce nūc audi. blasphemia. Que aut fuit illa blasphemia: Etenim ante eis cōgregatis dicerat: Dicit domin⁹ dñs meo: sede a deīs meis: et interpretat⁹ est eis et siluerūt: nec decetero contrādixerūt: qualiter ergo nūc qđ dictū est blasphemiam vocat. **Sequitur:** At illi respodētes dixerunt: **Iesus** est mortis. Ipsi accusantes: ipsi discutientes: ipsi s̄niam p̄fērētes. **TORIGE.** Quātū putas fuit erroris: ipam p̄ncipale omnī vitā reā mortis p̄nūciare: et p̄ tantorū resurgētiū testimonia: nō respice re fonte vite de quo in oēs resurgētes vita fūebat. **CHRY.** in homine. Ut autē venatōem inuenientes ita suam demōstrabat ebrietatē: et insania ferebāt. **Sequitur:** **L**uc erpne. in fa. eius: et colla. eu. ceciderūt. **HIERO.** Ut cōpleret quod dictū est: Sedī mārilla mālā alapis: et faciē mā nō auerti a cōfusionē spūtori. **Sequitur:** Alij autē pal. in faci. ei⁹ dedit. dicē. Propheta no. christe: quis est qui te percussit?

GLO. In cōtumeliam enī hoc dicit: qui se p̄phetā haberī voluit a populis. **HIERO.** Stultū autem erat verberat⁹ respōdere et p̄phetare cedētē: cum palam p̄cūtētis insania videbet. **CHRY.** in homine. Autē autē quod euāgelista cū summa diligētia que videntē exp̄robratissima exponit: nihil occultans aut verecidans: sed glozā eritimiā maximā: dominatōre orbis terrarū pro nobis talia sustinere. Hoc autē legam⁹ cōtinue: hoc nostre mēti inscribam⁹ et in his gloriemur. **AVGV.** de questi. euāg. Quod autem dictū est: Exp̄uerūt in faciē eius. significant eos qui p̄sentia gratia eius respūnt. Item tanq̄ colaphis eius: cedit: qui ei honores suos preferūt. Palmas in faciē eius dant: qui perfida cecati: eum nō venisse affirmāt: tanq̄ p̄sentia eius exterminātes et repellētes.

Petrus uero sedebat foris in atrio: et accessit ad eū una ancilla dicens: Et tu cū iesu galileo eras. At ille negauit corā omnī dices: Ne scio quid dicis. Exētūt autē illo ianuam: uidit eū alia ancilla: et ait his qui erāt ibi: Et hic erat cū iesu nazarenō. **AVGV.** de con. euāg. Intelligit autē quod postq̄ erit foras cum iam semel negasset: gallus cītanit primū quod marcus dicit. **CHRY.** in homine. Ut ostēdat quod neq̄ vor galli eum a negatōe detinuit: neq̄ in memoria sue promissiōis reduxit.

AVGV. de concor. euāg. Non autē foris ante ianuam iterum negauit: sed cum redisset ad focē neq̄ enī iam exiret et foris eum vidit altera ancilla: sed cum exiret eum vidit. i. cum surgeret et exiret animaduertit: et dixit his qui erant ibi. i. qui simul ad ignem in atrio. Et hic erat cum iesu nazarenō. Ille autē qui foras exierat: hoc audito regressus est: ut se quasi purgaret negando. Uel quod est credibilius: non audiuit quod de eo dictum fuerat cum foras exiret: et posteaq̄ redidit quod dictū est ei quod lucas commemorat. **Sequitur:** Et iterum

qui erant ibi: Et hic erat cū iesu nazarenō. Et iterū negauit cum iura mēto: quia nō noui hominē. Et p̄ pusilliū accesserūt qui stabāt et dixerunt petro: Uere tu ex illis es. **R**ā et loq̄la tua manifestū te facit. Tūc cepit detestari et iurare: quia nō noūisset hominē. Et continuo gallus cātanit. Et recordatus est petrus uerbi iesu quod dixerat: p̄usq̄ gal lus cātet: ter me negabis. Et egredens foras fleuit amare.

AVGV. de con. euāg. Inter p̄dictas dñi cōmemorias trina negatio petri facta est: quā nō oēs euāgeliſte eodē ordine narrāt. Lucas eīz explicat prius tētātēm petri: tūc demū cōtumelias dñi. Si mattheus et marc⁹as p̄mo cōmemorāt: et deinde petri tentatōem. Sic enī hic sequit: Petr⁹ vero sedebat foris in atrio. **HIERO.** Foris sedebat ut videret exitū rei: et nō appropiabant iesu: ne ministris aliis qua suspicio nasceret. **CHRY.** in homine. Et qui quādō detentū magistrū vidi solū: ita effebuit et gladiū euāginauerit: et auriculā abscederit: quando cōtumelias christi audiret negatorē efficitur: et vilis puelle minas non sustinet. **Sequitur** enī: Et accessit ad eum una ancilla dices: Et tu cū iesu gali. eras.

RABA. Quid sibi vult quia p̄ma eū p̄dit ancilla cū viri magis eūz potuerit recognoscere: nisi q̄ iste sexus peccare in nece dñi videret: ut eius paſtōe redimere. **Sequitur:** At ille negauit corā omnib⁹ dices: Nescio quid dicis. **V**alā coram omnib⁹ negauit: quia se manifestare expauit qđ dicebat se nescire: respondit: quia pro saluatorē adhuc mori noluit.

LEO papa in ser. de pat. Ob hoc autē sicut apparētis hēritare permīssus est: ut in ecclēsī p̄ncipe remēdiū penitētie condere: et nemo auderet de sua virtute confidere: quādō mutabilitatis periculū: nec būtū petrus potuisset euadere. **CHRY.** in homine. Non solum autē semel sed et secundo et tertio negat ī brevi tempe. unde sequit: Exētūt autē eo ianuā: vidi eū alia ancilla et ait his qui erāt ibi: Et hic erat cū iesu nazarenō. **AVGV.** de con. euāg. Intelligit autē quod postq̄ erit foras cum iam semel negasset: gallus cītanit primū quod marcus dicit. **CHRY.** in homine. Ut ostēdat quod neq̄ vor galli eum a negatōe detinuit: neq̄ in memoria sue promissiōis reduxit.

AVGV. de concor. euāg. Non autē foris ante ianuam iterum negauit: sed cum redisset ad focē neq̄ enī iam exiret et foris eum vidit altera ancilla: sed cum exiret eum vidit. i. cum surgeret et exiret animaduertit: et dixit his qui erant ibi. i. qui simul ad ignem in atrio. Et hic erat cum iesu nazarenō. Ille autē qui foras exierat: hoc audito regressus est: ut se quasi purgaret negando. Uel quod est credibilius: non audiuit quod de eo dictum fuerat cum foras exiret: et posteaq̄ redidit quod dictū est ei quod lucas commemorat. **Sequitur:** Et iterum

Mattheus

HIE. Scio quidam pio affectu erga apostolū pestrū locū hūc ira interpretatos: vt diceret petrū hominem negasse: nō deū: & esse sensum: Nescio hominem. quia scio deū. Hoc, q̄ fruolū sit: prudēs lector itēs ligit. si enī iste nō negauit: ergo mēritū est dominus qui dixerat: Ter me negabis. **RAB.** In hac autē negatōe petri dicim⁹ nō solū abnegare christū: qui dicit eū non esse christū: sed qui ei scit negat se esse christianū. **AVG.** de cō.euag. Nūc iam de tertia negatōe inspiciam⁹. Sequiſ enī: Et post pūsil. ac ces. qui sta. & dix. petro: Cetero & tu ex illis es. Lucas autē dixit: Intervallo factō quasi bore vni⁹ vt eum cōmūcāt. cō/equēter adiungit: Nā & loquela tua manifestū te facit. **HIE.** Nō quo alteri⁹ sermōis eēt petr⁹ autē gētis externe: omēs quippe hebrei erāt et qui arguebat: & qui arguebat: sed quo vnaqueq; pūicia habēt ppiquetates suas & vernaculū loquēdi sōnū vitare nō possit. **REMI.** Vnde autē q̄ sunt nos xia p̄auorū hominū colloquia: ipa quippe coegerunt petrū negare dñm: quē pūs confessus fuerat esse dei filiū. Sequiſ enī: Tūc cepit detestari & iurare: quia nō nouisset hominem. **RABA.** Nota quia p̄mū ait Nescio quid viciſ. secundo cum iuramēto negat. tertio cepit detestari & iurare: quia nō nouit hominem. Perseuerare quippe in peccato dat incremētuſ ſcelerū: & quia minima ſpernit: cadit in maiora. **REMI.** Spiritualiter autē per hoc q̄ petr⁹ ante p̄mū galū cantū negauit: illi designat⁹ qui ante christi reſurrectōem nō credebāt eū esse deū ei⁹ morte turbati. Per hoc autē q̄ post galli cantum negauit: illi designat⁹ qui in vtrang; oſi nām & fin deū & fin hominē errant. Per p̄mū autē ancillā designat⁹ cupidas: per ſecundā carnalis delectatio: per illos qui astabant demones intelliguntur: bis enī trahuntur hoies ad christi negatōem. **ORIGE.** Uel p̄ p̄mū ancillā intelligit synagoga iudeorū: qui frequēter compulerūt denegare fideles: per ſecundā congreſatio gentiū: qui etiā perſecuti ſunt christianos: p̄ tertiaz ſtates in atrio ministri heresum diuersarū. **AVGV.** de que.euan. Ter etiā petr⁹ negauit: nā & error hereticorū de christo trib⁹ generib⁹ terminatur. Aut enī ex diuinitate: aut humanitate: aut de vtrōq; fallunt. **RAB.** Post tertiam autē negatōē ſequiſ galli cant⁹: & hoc eſt quod ſubdit: Et cōti. galius cātāuit. Per quez doctoz ecclēſie intelligit⁹ qui ſomnolētos increpans ait: Euigilate iusti: & nolite peccare. Solet autē ſacra ſcriptura ſepe meritū cauſarū per ſtatū deſignare temporū. vnde petr⁹ qui media nocte peccauit: ad galli cantū penituit. vnde ſequiſ: Et recordat⁹ eſt petr⁹ verbi iefi quod dixerat: Dūnq; gallus cantet: ter me negabis. **HERO.** In alio euāgeliō legim⁹ q̄ post negatōem petri & galli cantū reſperit ſaluator petrū: & intuitu ſuo eū ad amaras lachrymas puocauit: non enī fieri poterat vt in negatōis tenebris p̄maneret: quē lux reſperat mudi. vnde & hic ſequiſ: Et egressus foras fleuit amare. In atrio enim cayphe ſedēs nō poterat agere penitentiā. vnde foras egredieſ de impiorū cōſilio vt pauide negatōis ſordes amaris fletib⁹ lauet **LEO** papa: Felices o apostole sancte lachryme tue: que ad diluendā culpā negatiōis: virtutē ſacri

babuere baptismatis. **M**uit enī dextra domini leſt̄ christi: qui labentē te priuſq̄ decipereris & firmata ſtandi in ipo cadēdi piculo recepisti. cito itaq; ad ſoliditatē rediit petra: tanq̄ recipiēſ fortitudinē vt qui tūc in christi expauerat paſſione: in ſuo poſt ſupplicio nō timeret: ſi cōſtās p̄maneret. **XXVII**

Dane autē facto: cōſiliū inic̄ rūt oēs p̄ncipes ſacerdotū & ſeniores populi aduersus iefiū: ut eū morti traderet. Et uitū adduxerūt eū: & tradiderūt pōtio pilato preſidi. Tūc iudas iudas qui eū tradidit q̄ dānatus eēt: penitētia ductus retulit trigaſta argenteos p̄ncipib⁹ ſacerdotū & ſenioribus dicēs: Peccaui: tradēs ſanguinē in ſtū. Et illi dixerūt: Quid ad nos? Tu uideris. Et proiectis argēteis in templa recessit: & abiens laqueo ſe ſuſpendit.

AVGV. de con.euānge. Lōteruerat ſuperius euāgeliſta narratiōeſ in hiſ que cū domino acaſſunt viſq; ad mane. Sed poſtea rediſ ad narrandi petri negatōem: qua terminata rediſ ad mane: vt inde cetera cōtēceret. Et hoc eſt quod dicit: Mane autē facto cōſiliū inierunt omnes p̄ncipes ſacerdotū & ſeniores populi aduersus iefiū: ut eū morti traderet. **ORIGE.** Pūtates per mortem extiguere eius doctriṇa & fidem apud eos qui cēdiderūt in eum quaſi in filiū dei. Talia autē cōſiliū antez: alligauerūt iefiū ſoluentē a vinculis. vnde ſequitur: Et vinctū adducerūt eū: & tradiderūt pōtio pilato preſidi. **HERO.** Vnde ſollicitudinē ſacerdotū in malum. tota nocte vigilarūt ut boni cidiū ſacerēt: & vinctum tradiderūt pilato. Vnde bant enī hunc morem: ut quē adjudicarent moxi: ligatū iudiciū traderet. **RABA.** Attamē notandum q̄ non tūc p̄mū ligauerūt: ſed mor compreheſum in orto: vi iohānes declarat. **CHRY** in homine. Ideo autē eū non occulte interfeceſ: qād nō babebat eius glorie detrahēre. multi enī eū ad mirabātur: & propter hoc ſtudierūt publice et coram hominibus eū occidere: & ideo ad p̄fide cōduxerūt. **HERO.** Vnde antē iudas dominus adiudicasse morti: p̄ieciū retulit ſacerdotū: quād in potestate ſua eſſet perſecutorū immutare ſentiam. vnde ſequitur: Tūc vidēs iudas qui traſdit eū q̄ dānatus eēt: penitētia ouctue. retulit trigaſta argēteos p̄ncipib⁹ ſacerdotū & ſenioribus populi dicēs: Peccaui: tradēs ſanguinē iustum. **ORIGE.** Reſpondeant mihi qui de naturis quād fabulas introduciſ: vnde ē q̄ iudas cognoscit⁹ peccatū ſuū dixit: Peccaui: tradēs ſanguinē iustum nisi ex bona plātōe mētia & ſeminatōe virtutē ſeſminata eſt in q̄libet rōnali aia: quā non colunt eadas: & iō cecidit in tale pētū. Si autē nature pāreſt

est aliquis hominum magis huius nature fuit iudas
Et siquidem post resurrectiōem christi hoc dixisset iudas: forsan erat dicēdū quā cōpulit eū penitere de peccato ipa virtus resurrectiōis. Nūc autē vidēs eum traditiō esse pilato penituit: forsan recordat qđ fre
quēter iesus dixerat de sua resurrectiōe futura. For
san et satanas qui ingressus in eū fuerat: psto fuit ei donec iesus tradiceret pilato. Postqđ autē fecit qđ
voluit recessit ab eo: quo recedētē pniā capē pos
tuit. Sed quō vidit iudas quā cōdēnat⁹ est: nōdūz
enī a pilato fuerat interrogat⁹: forsan dicit aliqđ
quā cōdēnat⁹ ētē mētia sue vidit eritū rei ex eo qđ tra
ditū aperit. Ali⁹ autē dicit: quā qđ scriptū ē: Uidēs iudas qđ cōdēnat⁹ ētē ad iudā referit: tūc enī sensit mas
lū sū: et intellerit se cōdēnat⁹. LEO pa. Dicendo
tū: Peccau tradēs sanguinē iustū. in impietū sue
pſcia pſtitit: qui iesum nō dei filiu: sed nre tr̄mō
cōdēnat⁹ boiem: etiā inter extrema mortis sue picula
credidit: cui⁹ fieriſſet mīam si eius oipotētiā nō ne
gasset. CHRY. in home. Uide autē quā pniā agit
quā cōpletū est et finē accepit peccatū. Nō enī pmit
tū diabol⁹ eos qui nō vigilat videre malū aīqđ pſi
ciat. Sequit⁹: At illi dixerit: Quid ad nos: tu videris
Aēsi dicit: Quid ad nos pniēt si iust⁹ ē: tu videris
Iop⁹ tū quale sit manifestabī. Quidā autē cōiun
ctum voluerūt legere hec verba ut sit sensus: cui⁹ esti
matōis deputaris apud nos qui eū quē tradidisti:
iustū cōfiteris. ORIG. Recedētē autē ab aliquo
diabolo: obfūat tēpus iterū: et postqđ cognouerit et
ad secūdū peccatiōndū induixerit: obfūat etiā tertie de
ceptiōis locū. Sicut ille qui pmo vroze p̄is habuit
de b̄ malo postea penituit. Sed postea diabol⁹ vo
luit hīcipas tristiciā eraggarare ut ipa tristiciā abū
dātō facta absorberet tristatē. Sile aliquid factū ē
in iuda. Postqđ n. penituit nō seruauit cor suū: sed
suscepit abūdātōrē tristiciā a diabolo sibi submis
sam: qđ voluit eū absorbere. vñ sequit⁹: Et abiēs laqō
se supēdit. Si autē locū pniē rediſſet: et tēps pniē ob
fermas: forsan inueniſſet eū qui dixit: Nolo mor
te petō. Uel forte existimauit puenire magistrū
mortuū: et occurrere ei cum aia nuda vt cōfites⁹ et
depcas mīam mereret: nec vidit qđ nō cōuenit ser
ui dei ſeip̄ ſoſitā inueniſſet eū qui dixit: Nolo mor
te petō. RABA. Sed expectare dei
iudiciū. RABA. Suspēdit autē se laqō: vt se onide
ret celo terrec⁹ perosum. AVG. de ques. no. et ve
resta. Sed occuparis pncipib⁹ ſacerdotū ad necem
dīi a manē vñqđ ad horā nonā quō iudeis retulisse
p̄cīo sanguinis qđ accepit ante cruce dīi p̄bae
et dirisse illis ſi tēplo: peccatiōnē ſangueſ
iustū: cū cōſter oēs pncipes et ſeniores an̄ p̄ſcīoem
dīi nō fuisse in tēplo. Quippe cū in cruce poſto in
ſultarent ei. Nec n. fide pōt pbari: qđ ante paſſionē
dīi relatiū est cū fuit mīta que ante facta p̄batur: et
nouissima ordinat⁹. Sed ne forte poſt horā nonāz
facū ſit: et vidēs iudas occiſus ſaluatorē: et ob hoc
velū tēplo ſcīſſum: terrā tremuſſe: ſaxa fissa: elemēta
cōterrā ipo metu corrept⁹ doluerit. Sed poſt ho
ram nonā occupati erāt vt exīlīmo ſeniores et pnc
ipes ſacerdotū ad celebraſōnē paſche. Sabbato
autē ſin legē nō licet nūmos portare: ac p̄ hoc non
ē probable apud me quo die immō tēpore laqueo
vitam ſuuerit iudas.

Principes autē ſacerdotū acce
ptis argēteis dixerūt: Nō licet eos
mittere in corbonā: quia p̄cīo ſan
guinis est. Cōſilio autē iito: emerūt
ex illis agrū figuli in ſepulturā pere
grinorū: ppter hoc uocat⁹ est ager
ille acheldemach: hoc est ager ſāgū
nis: usqđ in hodiernū diē. Tunc im
pletū est quod dictū est p̄ bieremīā
pphetā dicētē: Et acceperūt trigi
ta argēteos p̄cīo app̄ciati quē appre
ciauerūt a filiis ifrl̄: et dederūt eos i
agrū figuli: ſicut pſtituit mihi dñs.

CHRY. in home. Quia pncipes ſacerdotū noue
rant qđ occīſōem emerāt a propa cōſciētia cōdem
nati ſnerūt: et ad hoc ostēdendū ſubdit euāgelista.
Principes autē ſacerdotū acceptis argēteis dixerunt
Nō licet eos mittere in corbonā: quia p̄cīo ſan
guinis est. HIE. Uere culicē līquētes et camelum
glutiētes: ſi enī ideo non mittūt pecunīā in corbo
nā hoc est in ḡazophylatiū et dona dei: quia p̄cīo ſan
guinis est: cur ipē ſanguis effundit? ORIG.
Uidebat autē quoniā circa mortuos magis ea: p̄
cuniā cōueniebat expendi que p̄cīo ſanguis erat.
Sed qñia et inter loca mortuorū ſunt differētē: vñ
ſunt p̄cīo ſanguinis ielu ad cōparationē agri ſlu
guli alicuius: vt in eo pegrini ſepeliant: non ſi vo
tum ſuū in monumētis paternis. vñde ſequit⁹: Lōſi
lio autē initio emerūt ex illis agrū figuli in ſepulturā
peregrinorū. AVG. in fer. de ce. do. Prouidentia
autē dei factū puto et p̄cīo ſaluatoris nō peccato
ribus ſumptū p̄beat: ſed peregrinis requie ſubmi
nistrēt: vt iam exinde christ⁹ et viuſ ſanguinis ſuī
paſſione redimat: et mortuos p̄cīo paſſione ſuici
piat. Precio ergo dominici ſanguinis ager figli cō
parat. Legim⁹ in ſcripturis qđ toti⁹ generis hūani
ſalus redempta ſit ſanguine ſaluatoris. Ager ergo
iſte mundus hic totus eſt. Figulus autē qui muni
di poſſit habere dominatū: ipſe eſt qui vſcula co
poris nostri fecit te limo. Itius itaqđ figuli ager
christi ſanguine emptus eſt: peregrinis inqua: qui
fine domo patria et toto orbe exiles iactabāt: re
quies christi ſanguine p̄ouideſ. Itos autē pegrin
nos eſſe dicimus deuotissimos christianos: qui re
nuncianteſ ſeculo: nihil poſſidētēs in mundo: in
christi ſanguine requieſcūt. ſepultura enim chris
ti nihil aliud eſt qđ requies christianī. Conſepulti
enī ſumus: ſicut ait apostolus cui: illo per baptiſ
mum in morte. Nos ergo peregrini in hoc mundo
ſumus: et tanqđ hospites in hac luce verſamur.

HIERO. Qui etiam peregrini eramus a lege et
prophetis prava in deo ſtudia ſucepimus in ſalu
tem. ORIGE. Uel peregrinos dicimus qui vñqđ
ad finē extranei ſunt a deo: nam iusti conſepulti
ſunt christo i monumēto nouo qđ exciſū ē i petra
Qui autē alieni ſunt: a deo vñqđ in fine ſepulti ſunt

~~Matthew~~

in agro signuli operatis luti: qui precio sanguis est comparat: et ager sanguinis nominat. unde sequitur "Propter hoc vocat" est ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis vix in hodiernā diem. GLO. Quod referendū est ad temp⁹ quo euāgelistā h̄ scripsit. oīnde cōfirmat idē p̄phetico testimonio dī. Tunc impletū est quod dictū est per Isaiā prophe tam dicentē. Et accepérunt trīginta argenteos preciūs appreiciati quē apprecauerūt a filiis israel: et dederunt eos in agru signuli: sicut constituit mihi dominus. HIERO. Hoc in hieremia penitus non insuenerit: sed in zaccharia qui penultimus est duodecim prophetarū quedam similitudo refertur: et q̄o sensus non multū discrepet: tamē ordo et verba diversa sunt. AVG. de cōcor. euāg. Siquis ergo putat ideo fidei euāgelistae aliquid derogandū: pri mo nouerit non omnes codices euāgeliōrū habe re: qđ per hieremiam dictū sit: sed trīmodo per p̄phe tam. Nibi autē hec non placet defensio: quia et plures codices habēt hieremie nomen et antiquiores: et nulli fuit causa cur addere hoc nomē: et mēditas fieret. Cur autē tolerē fuit vtraq; causa ut hoc audax imperitia faceret: predicta questioe turbata. Potuit autē fieri ut animo matthei euāgeliū scribētis: pro zaccharia hieremias occurreret: et fies ti solet: quod tamē fine vlla dubitatōne emēdaret saltem ab his admonitus: qui ipo adhuc in carne viuente hec legere potuerūt: nisi cogitaret recordationis sue que spiritus sancto regebatur: non occurrise aliud pro alio nomē prophete: nisi quia dominus hoc ita scribi cōstituit. Cur autē constituerit: prima causa est: quia sic insinuat ita omnes p̄phetas uno spiritu locutos: mirabili inter se consensio ne constare: ut hoc multo amplius sit: qđ si omnīū verba prophetarū uno vniū hominis ore demōstrētur. et ideo indubit iter accipi debet quēcūq; p̄ eos spiritus sanctus dicit: et singula esse omnīū: et omnia singulorū. Si enī hodie quisq; volēs alicui⁹ verba iudicare: dicat nomē alteri⁹ in quo dicta sunt: qui tamē sit amicissimus illius: cuius verba dicere voluit: et cōtinuo recordatus alium pro alio se dis̄isse ita se corrigat: ut tamē dicat: bene dīcti: nihil aliud intuens nū inter ambos esse concordia: qđto magis de prophetis sanctis hoc commēdandum fuit. Est et alia causa cur hoc nomē hieremie in testimonio zaccharie sit manere permīssum: vel potius sancti spiritus auctoritate preceptū sit. Est apud hieremiam: qđ emerit agrū a filio fratri sui: et dederit ei argentū: nō quidē sub hoc nomine preciū: quod potūtum est apud zacchariam trīginta argenteis: qđ autē prophetia de trīginta argenteis ad hoc interpretatus sit euāgelistā: quod modo de domino completus est: manifestū est: sed ad hoc pertinere etiā illud de agro empto quod hieremias dicit: bīc potest mystice significari: ut non hic zaccharie nomē ponere qui dicit: trīginta argenteis: sed hieremie qui dicit de agro empto: vt lecto euāgeliō atq; inuenito nomine hieremie: lecto autē hieremia: et non inuenito testimonio de trīginta argenteis: inuenito tamen agro empto: admoneat lector: vtrūq; conferre: et inde sensum enucleare prophetie: quomodo pertinet ad hoc quod in domino completū est. Nam il-

lud quod subiecit huic testimonio Matthēus cōsiderat: Quę apprecauerūt a filiis israel: et dederūt eos in agru signuli: sicut constituit mihi dominus. nec apud zacchariam: nec apud hieremiam reperiſ. Unde magis ex persona euāgelistae accipiendo est: et mystice insertū: quia hoc erat domini reuelatio cognovit ad hanc rem que de christi precio facta est huiusmodi pertinere prophetia. HIERO. de optimo genere interpretādi: Absit ergo de pedissequo christi qđ possit argui de falso: cui cura fuit nō r̄ba et syllabas aucipari: sed sentētias dogmati pone re. CHRY. in homel. Legi nuper in quodam hebreico volumine: quod nazare septe mihi bebebas contulit hieremie apochrypbū: in quo hoc ad verbum scriptū reperti: sed tamē mihi videbā magis de zaccharia sumptu testimonii euāgelistari: et apostolū more vulgato: quo verboū ordine p̄termissio: sensus tamē de veteri testamēto p̄ferunt exemplū.

Le Jesus autē stetit ante presidem et interrogauit eum p̄ses dicens: Tu es rex iudeorū? Dicit illi jesus Tu dicas. Et cum accusare p̄ principibus sacerdotū et seniorib⁹: nihil respondit. Tūc dicit illi pilat⁹: Nō audis quāta aduersum te dicunt te st̄monia? Et non respōdit ei ad ultimū uerbū: ita ut miraretur p̄ses uelhementer.

AVGV. de con. euāg. Finis bis que Mattheus de iuda proditore interposuit ad ordinā ratōnis reuertit dicens: Jesus autē stetit ante presidem. ORIGE. Iudei totū creature cōstitutus a patre: vide qđ se humiliauit: et acquiesceret stare ante iudicē tūc terre iudee: et interrogat⁹ est interrogat⁹ quam forsan terides aut dubitas p̄l⁹ interrogat. vnde sequit⁹: Et interrogauit eū p̄ses dicens: Tu es rex iudeorū? CHRY. in homel. Id pilatus interrogat quod aduersarij cōtra ipsum cōtinue reuoluebat. Quia enim sciebant pilatu mali lam curam faciente legaliū ad publicas accusatio nes rem ducūt. ORIGE. Uel prōnūciatiōne hoc dicit pilatus. vnde et alibi scriptū in titulo: Re iudeorū. P̄incipi autē sacerdotū respōdet: Tu dicas oblique arguit eius dubitatiōem. Pilati vero sententiā cōfirmat pronunciatiōem. vnde sequit⁹: Dicas tu iesus: Tu dicas. CHRY. in homel. Cōfessus est se esse regē: sed celestē: vt in alio euāgeliō manifestū legiſ. Regnū inquit meū non est de hoc mundo: vt neḡ iudei neḡ pilat⁹ excusatōem habeat: huic aēcūsatori infistētes. HYLA. Uel interrogati poni fici: an ipse esset iesus crīst⁹ dicerat. Tu dicas. quia semper futurū christū ex lege ipse dixiſet: huic vero legis ignaro interrogati an ipse esset rex iudeorū dicit⁹. Tu dicas quia per fidē presentis confessiōis fa⁹: gētium est. HIERO. Attēde autē qđ pilato qui unius promebat sentētias aliquā ex parte respōdit:

sacerdotib⁹ aut ⁊ p̄ncipib⁹ sacerdotū respondere noluit: indignos eos suo sermone iudicās. vii seq̄t: Et cū accu. a p̄n. sacer. ⁊ senio. nihil r̄ndit. AVG. de cō. euā. Lucas autē ip̄a crīmina que accusantes obiecerūt aperuit. dicit enī: Lēperunt illū accusare dicētes: Dūc inuenim⁹ subuertētē gentē nostrā et phibentē tributa dari celari: ⁊ dicentē se christū regem esse. Nihil aut̄ interest ad veritatē quo ordine ista retulerit: sicut nihil interest si alius aliud taceret quod alii cōmemorat. ORIGE. Accusat⁹ autē iēsus sicut tuū illis nihil respōdit: sic nec ⁊ modo. nō fit enī verbū dei: sicut aliquādo fuerat ad p̄phetas: sed neq; dignū erat vt pilato interrogati respōderet: qui nō habebat p̄manēt ⁊ firmū de christo iudicū sed ad contraria trahebat. vnde sequit⁹: Tūc dicit ei pilat⁹: Nō audis q̄nta aduer. te dicit testimonia? HIE. Sētilis quidē est qui contēnit iēsum: h̄c causam referit in populu iudeoū. CHRY. in homelia. Ideo aut̄ hoc dicebat: q̄r volebat eū liberare: dūz se excusando respōderet. Sequit⁹: Et nō r̄n. ei v̄l. v̄bus: ita vt mira. p̄ses rebemēter. Quia enī multas h̄ntes demonstrat̄es et ip̄is reb⁹: virtutis ⁊ māstitudinis ei⁹: humilitatis: tamē in ip̄m indignabāt ⁊ puerio iudicio agebans cōtra ip̄m: ppter hoc nihil r̄ndet. enī aliquādo r̄ndet: breuia quidē dicit: ne continua taciturnitate p̄tinacie opio de ip̄so accipiatur. HIE. Uel ideo iēsus nihil r̄ndere voluit: ne crimē dūlius dimittere a p̄fide ⁊ crucis utilitas differret. ORIGE. Mirat⁹ est aut̄ preses cōstantiā eius sciens q̄ idone⁹ esset p̄nūciare crīmen: ⁊ tamē videbat eum in trāquilla ⁊ quiera sapiētia ⁊ grauitate nō turbabili stare: sed ⁊ rebemēter mirat⁹. Dignū enī ei vides bā magno miraculo et exhibet⁹ christ⁹ ad crīmiale iudiciū: impturbabilis staret ante mortē: que apud oēs boēs terribilis estimat⁹.

AVGV. de con. euā. S̄ris be. q̄tre de uada proditor. imponit ad eos rārias metuēt̄ orāns: Iēsus aut̄ flet⁹ a dñ. ORIGE. Iudicat⁹ non treverūt̄ cōparat̄e. q̄d̄ le bernūt̄: et accepit uādēt̄: tūc tēre iudeoū: interrogat̄. vnde tēp̄f. ⁊ interrogat̄. In es re iudeoū. CHRY. in hom. pilatus interrogat̄ quod adserim̄t̄. Quia erat iheronim⁹. et resolut̄. Quia erat iheronim⁹. et resolut̄. Sciebat enī q̄ p̄ inuidiā tradidisset̄ eum. Sedēte aut̄ illo pro tribunalī misit ad eū uxor eius dices: Nihil tibi ⁊ iusto illi. Qulta enī passa suz hodie p̄ uisum ppter eū. Pr̄incipes aut̄ sacerdotū ⁊ seniores p̄suaserūt̄ populis ut peterēt̄ barrabāz: iēsum uero p̄derēt̄. Respōdēs aut̄ preses ait illis: Qūe uultis uob̄ de duob⁹ dimittit⁹? At illi dixerūt̄: Barrabā. Dicit illis pilat⁹: Quid igit faciam de iēsu qui dicit̄ christ⁹? Dicūt̄ oēs

Crucifigat⁹. Ait illi p̄ses: Quid. n. mali fecit? At illi magis clamabāt dicētes: Crucifigat⁹. Elidēs aut̄ p̄latus q̄r nihil p̄ficeret sed magis tu mult̄ fieret: accepta aqua lauit manus corā pplo dices: Innocēs ego sum a sanguine iusti hui⁹: uos uideritis. Et r̄ndēs uniuersus ppl's dixit Sanguis ei⁹ sup nos: ⁊ super filios nostros. Tūc dimisit illis barrabā: iēsum aut̄ flagellatū tradidit eis ut crucifigeretur.

CHR Y. in home. Quia christ⁹ ad accusatōes in deozū nihil respōderat: per quod posset eum pilat⁹ ab accusatōib⁹ iudeozū excusatū habere: aliud māchinatur: per quod eū liberare possit. vnde dicitur: Per diē aut̄ sole. cōfue. p̄e. dūnit. po. vinc. viii quē voluissit. ORI. Sic enī quasdā gratias prestant gētes eis quos subiectū sibi: donec cōfirmet̄ super eos iugū ipsorū: tamē cōsuetudo hec aliquādo fuit apud iudeos. Saul enī non interfecit ionathā: omniū populo petēt̄ eū ad vitā. CHRY. in homelia: Per hāc aut̄ cōsuetudinē christū eripe tētauit: vt ⁊ neq; vmbra excusatōis iudei sibi dereliquāt̄: manū festus homicida in cōparatōe christi adducitur: de quo sequit⁹: Habe. aut̄ tūc enū vinctū insignē q̄ dīce. barrabas. Non simpliciter dicit latrone: sed insignē: hoc est in malicia diffamat⁹. HIE. Iste barabas in euāgeliō quod inscribit̄ iuxta hebreos: fil⁹ magistri eorum interpt̄at̄: qui ppter seditionem ⁊ homicidiū fuerat cōdēnat⁹. Offert aut̄ optōem eis pilat⁹ dimittēdi quē vellēt: latrone: an iēsum: non dubitās iēsum pot̄ eligendū. vnde sequit⁹: Lōgre. aut̄ illis dicit pilat⁹: Qūe vult⁹ p̄mitti vobis: barabā an iēsum qui vocat̄ christ⁹? CHRY. in home. q. d. Si nō vultis sicut innocētē dimittere: saltē cū dematū festiuitati dimittatis. Si enī oportebat i peccatis manifestis eristētē dimittere: multo magis in dubijs. Uide aut̄ ordinē cōuersum: Petitio pro condēnat̄ solet esse plebis: cōcessio aut̄ principis nūc aut̄ contrariū gestū est. p̄inceps enī petit a plebe: ⁊ plebs ferocior reddit⁹. GLO. Quare aut̄ pilatus ad liberatōem christi laborauit manifestat enā gelista cum subdit⁹: Sciebat enī q̄ per inuidia; tras didissent eum. REMI. Que aut̄ inuidia fuerit iohannes manifestat: qui narrat eos dixisse: Ecce mūdus totus post eū vadit: q̄ si dimittim⁹ eum sic: oēs credēt̄ in eum. Notandū etiā quia loco eius quod matthe⁹ dicit: An iēsum qui dicit̄ christ⁹? Marcus dicit: Qulta dimittā vobis reges iudeozū. soli nāq; reges iudeozū vngēbāt̄: ⁊ ab ip̄a vñctōne christi vocabant̄. CHRY. in ho. Deinde subdit̄ aliud quod sufficiēt̄ erat oēs a passiōe renocare. Seq̄enī: Se dente aut̄ eo pro tribunali: misit ad eū v̄por̄ ei⁹ dī. Nihil tibi ⁊ iusto illi. Lū demōstrat̄e enī q̄ erat a reb⁹: sōn⁹ nō quū qđ erat. RAB. Notadū v̄o q̄r tribunal' sedes ē iudic̄: soliū regū: cathedre maḡor̄

~~Mattheus~~

In visionibꝫ aut̄ et̄ somniis ḡt̄ilis viri vxor hoc intellexit: qd̄ iudei vigilat̄es nec credere nec intelligere voluerut. **HIERO.** Nota etiā qd̄ ḡt̄ilibꝫ sepe a deo somnia reuelat: et qd̄ in pilato et vrore ei⁹ iustū dominū cōfitebꝫ gentilis populi testimoniu⁹ fit.

CHRY. in home. Sed cui⁹ grātia nō ipse pilatus somniū videbat: quia illa magis digna erat: vel qd̄ si pilat⁹ vidisset: nō equaliter sibi creditū esset: vel forte neḡ dixisset: ppter hoc dispensat a deo qd̄ milis er̄ vidit: et manifestū omnibꝫ fieret. Et nō simplicē videt: s̄t patif multa. Sequit̄ enī: Multa enī passa sum bo. per vi. propter eū. vt. s.a passiō que erat ad vxorē desidior fieret vir circa occisionē. sed et tēp⁹ nō parū cōferebat: etenī eadē nocte vidit. **AVG.** in sermo. de pas. Sic ergo iudei terret in conuge: et vt criminī iudeorū nō prebeat in iudicio cōsenium pertulit in vroris affictōe iudiciū. iudicat ipse qui iudicat: et torquebꝫ antec̄ḡ torqueat. **RABA.** Uel aliter: Nūc demū diabolus intelligēs per christū se spolia sua amissurū: sicut primū per mulierē mortē intulerat: ita per mulierē vult christū de manibus iudeorū liberare. ne per eius mortē mortis amittat imperiu⁹. **CHRY.** in home. Nibil aut̄ premissorū christi aduersarios mouit: quia eos omnino iudia execaerat: vnde ex ppria malicia plebe corūpūt. et hoc est quod sequit̄. P̄icipes aut̄ seni. p̄fase. pplo ut pete. barra. Je. vo p̄deret. **ORI.** Et est videre nūc quō ppl's iudeorū a senioribꝫ suis: et iudai ce culture doctoribꝫ suadet: et excitat aduersus iesū vt perdāt eū. Sequit̄. Reip̄o. aut̄ p̄ses ait illis: Quæ vul. vo. de ouo. dimitt̄. **GLO.** Respōdisse ante; dicis pilat⁹ hec dicens: fui ad ea que vxor nūcianerat: fui ad petitiōem populi: qui iurta iudicūdine aliquē in die festo sibi oimitti petebat. **ORIGE.** Turbe aut̄ quasi fere que spacioam ambulat viaz: voluerūt sibi barrabā habere solutū. vnde subditur At illi dire. Barrabam. Ideo gens illa habet seditiones. homocidia. et latrocinia fm quosdā ḡt̄ sue in rebꝫ que foris habent: fm aut̄ oēs int̄ in anima. Vbi enī nō est iesū: illic lites et̄ prelia sunt. ob aut̄ est: ibi sunt om̄ia bona et̄ par. Om̄es etiā qui indeſ sunt similes vel in dogmate v̄l in vita: barrabā sibi solni desiderat̄. Quicq̄ enī mala agit: solut⁹ est in corpore ei⁹ barrabas: Christ⁹ aut̄ vinc⁹. Qui aut̄ bona agit: christū habet solutū: barrabā vinc̄t̄. Volu it aut̄ pilat⁹ pudorē tāte iniqtat̄is eis incutere. vñ sequit̄. Dicit il. pila. Quid iḡ faci. de ie. qd̄ christ⁹. Nō solū aut̄ hoc: sed et̄ mēsurā colligere voleſ impietatis eoz. Illi aut̄ nec hoc erubescit qd̄ pilatus iesum christū esse cōfitebat: nec modū impietati seruat. vnde sequit̄. Dicit om̄es. Crucifigat̄. In quo multiplicauerūt impietatis sue mēsurā: nō solū homicidā postulātes ad vitā: sed etiā iustū ad mortē: et ad mortē turpisimā crucis. **RABA.** P̄cēdētes siquidē in ligno crucifiri: clauibꝫ ad lignū pedibus manibusq; cōfiri: pducta morte necabāt̄ et̄ diu viuebat̄ in cruce: nō qd̄ lōgio: vita eligebat̄: sed quia mox ipa. p̄tendebat̄: ne dolor citi⁹ finiret̄. verū iudei de morte pessima cogitabāt: s̄a dño n̄ intelligētibꝫ eis electa erat. ipam enī crucē diabolo supero erat tanq̄ tropheu in frōtibꝫ fideliū positurus. **HIE.** Aut̄ aut̄ hoc respōderet: nō statim acquieuit

sed iurta suggestōem vroris que mādauerat: Nibil tibi et̄ iusto illi. Ipse quoq; respōdit. vnde sequitur Ait illi preses. Quid enī mali fecit: Doc̄ dicēdo p̄ lat⁹ absoluuit iesum. Sequit̄: At illi magis clamabāt̄ dicentes: Crucifigat̄. Ut implere quod in psalmo dicitur: Circūdederūt me canes multi: cōgregano malignatū obsedit me. Et illō hieret̄: Facta est mibi hereditas mea: sicut leo in filia dederūt super me vocē sua. **AVG.** de cō.euā. Sep̄i⁹ aut̄ pilamus cu⁹ iudeis egit: voleſ vt dimitter̄ iesu⁹ qd̄ paucissimis verbis testaf̄ mattibe⁹ cu⁹ subdit: Vides pila. qd̄ nibil. pfice. sed magis tumult̄ fieret. qd̄ nō diceret̄: nisi multū ille conat̄ fuisset: qd̄ quis tacuerit quoties hoc tētauit vt erueret iesum furori eoz. Sequitur Accepta aqua lauit man⁹ corā pplo dices. Iuno. ego sum a san. iusti hui⁹. **REMI.** Mos enī erat apud antiquos: vt cu⁹ vellet quis se ostēdere immo nē ab aliquo criminē: accepta aqua lauaret man⁹ suas corā populo. **HIE.** Pilat⁹ ergo accepit aqua iuxta illud. ppheticū: Lauabo inter inoētes man⁹ meas. quodāmō i h̄ cōtestās et̄ dicēs: Ego qd̄ ino cētē volui liberare. sed qm̄ sediō oīt̄: et̄ rebellio mihi cōtra cesarē criminē impingit̄: innocēs suā si guine iusti hui⁹. Iudei ergo qui cogis cōtra domi nū ferre sentētiā: nō dānat oblatū sed arguit offe rētes: iustū esse pronūciās eū qui crucifigēdūt̄. Sequit̄: Vos videritis. qd̄. Ego minister legi sum vox vestra sanguinē fundit. Sequit̄. Et respō. vñ po. dirit: San. ei⁹ sup nos et̄ su. fi. nostros. Perle rat vñq; in pñtē dīe hec im̄pactio sup iudeos: et̄ sanguis domini nō auferat̄ ab eis. **CHRY.** in home. Intuere aut̄ et̄ h̄ iudeoz multa infanía. coi enī i petus et̄ pñciosa cōcupiscētia nō pñmitit eos qu oporet̄ sp̄cere et̄ sibi maledicūt̄ di. S̄igis et̄ sup nos. quod ad filios maledicōem attribut̄. vt. te per filios nostros. sed tamē misericors de eōp sententiā nō firmauit̄: sed ex eis et̄ eoz filii sucepit q penitentiā egerūt̄. etenī et̄ paul⁹ ex ipis fuit: multa milia e orū qui in bierosolymis crediderūt̄. **LEO** papa. Excessit ergo pilati culpā facinū iudeorū sed nec ip̄e euālit̄ reatū qui reliquit. ppum iudicūt̄ in criminē trāfūt̄ alienū. Sequit̄ enī: Tūc dum il. bar. Jesum aut̄ flagella. tradi. eis vt crucifiget̄. **HIE.** Sciēdū est aut̄ pilatū romanis legibꝫ ministrat̄ q bus sanctū est: vt qui crucifiḡt̄ p̄s flagellis verde retur. Tradit̄ iḡt̄ iesū militibꝫ verberād̄: et̄ illo su crūsimū corp̄ pect̄ dei capax flagellis seuerunt̄. **AVG.** in ser. de pas. Ecce dñs aptas ad verbera: ecce iam cedēt̄. rupit sanctā cutē violētā flagellū repetitis icetibꝫ crudelia verbera scapularū tōga cōcindit̄. Prohdolor: iacet extēsus ante horūne de et̄ suppliciū patif̄ rei: in quo nullū peccati vñfigit̄ potuit inueniri. **HIE.** Hoc aut̄ factū est: vt qd̄ ier̄ ptum erat: Multa flagella peccatorū. illo flagello nos a verberibꝫ liberemur. In lauacro etiā manū pilati: gentiliū om̄ia opera purgant̄: et̄ ab impietate iudeorū nos alieni efficiunt̄. **HYLA.** De cōtibꝫ aut̄ sacerdotibꝫ popul⁹ barrabā elegit: qui in terpretabꝫ patris filius: in quo archanū future infidelitatis ostendit̄: christo antichristū peccati filius preferēdo. **RAB.** Barrabā etiā qui seditionē faciebat in turbis: dimissus ē pplo iudeorū. i. ciaboz

Ca. XXVII.

qui vsḡ hodie regnat in eis: et in circulo pacem habere non possunt.

Tunc milites p̄sidis suscipiētes iē sū i p̄torio: ἀgregauerūt ad eū uniuersā cohortē: et exuētes eū: chla mydē coccineā circūdederūt ei. Et plectentes coronā de spinis posuerūt sup caput ei: et harūdinem i de xtra eū: et genu flexo aī eū: illude bāt ei dicētes: **A**ve rex iudeorum? Et expuētes i eū: acceperūt harun dinē et pcutiebāt caput eius.

AVG. de cōcōr. euā. Post accusatōes christi. n̄s est ut ipam dñi passionē videam: quā matthe sic incipit: **L**uc milites p̄sidis suscipiētes iēsum i p̄torio ἀgregauerūt ad eū uniuersā cohortē. **H**IER. Quia enī rex iudeorū fuerat appellat̄ et hoc ei scribe et sacerdotē crīmē obiecerāt: q̄ sibi in populo israel usurparet iperū: illudētes hoc faciūt ut nudatū p̄stis vestib̄ iduāt chlamydē coccineā p̄ ruso limbo quo reges veteres vteban̄: et p̄ diademate iponāt ei corona spineā: p̄ sceptro regali dent calamū: et adorāt̄ q̄sī regē: et hoc ē q̄b̄ subdiē: **E**t exuē. eū chlamy. cocci. circū. ei: et plectē. coro. de spinis. **A**VG. de cōcōr. euā. Per hoc aut̄ itelligit̄ Marcu dixisse iduūz purpura. Pro regia enī purpura chlamys illa coccinea ab illudēt̄ adhibita erat: et rubra qdā purpura coco similia. Pōt etiā fieri: ut purpura etiā marc̄ cōmemorauerit quā chlamys hēbat: q̄uis eēt coccinea. **C**HRY. in bo. Que iiḡ erit nobis cura de reliquo si contumelias ab aliquo patiamur: postq̄z chris̄t̄ hoc passus est: Etenī qd̄ siebat i xp̄m ult̄ termin̄ cōtumelie erat: nec vna particula tñ sed vnuersum corp̄ patiebāt iniurias: caput p̄ corona et arūdine et colaphos: facies q̄z inspuebāt: gene q̄z alapis cedebant̄: corp̄ tonū p̄ flagella. **E**t q̄z de nudatū p̄ circūdāt̄ chlamydīs et p̄ fictā adoratō nezman̄ p̄ harūdine quā dederūt ei p̄ sceptro: ac si timerēt ne aliqd̄ p̄mitterēt grauissime p̄sumptio nis. **A**VG. de cō. euā. Appet aut̄ mattheū recaptulādo ista cōmemorasse nō quo tunc sc̄iā sit: cū eū pilatus crucifigendū tradidisset. Jobānes enī anq̄z diceret: q̄eū pilat̄ crucifigendū tradiderit ista cōmemorauit. **H**IERO. Nos aut̄ oīa hec itelligamus mystice. Quō enī carphas dixit: Oportet vnuz boiem mori p̄ omnib̄. nesciēs quid diceret: sic et isti quodcuq̄z secerūt l̄z alia mēte secerit: tñ nobis q̄cēdim̄ sacra tribuebāt. In chlamyde coccinea: opera gentiū crūta sustētar. In corona spinea maledictū soluit antiqui. In calamo venerata occidit aīalia: siue calamii tenebat in manu: vt sacrilegiū scriberet iudeorū. **H**IERO. Uel aliter: Suscep̄tis oīb̄ cor poris nři infirmitatib̄ a dñi: oē deinde nřm qđ̄ re gñū secū erat debitiū: sanguine cocci colore p̄fundit̄. Spinis quoq̄z i cōpungentū quondā peccatis geniū coronat̄: est enī aculei in spinis: et qbus christo victorie corona p̄cep̄t. In calamo vō carūdē gētiūz

infirmitas atq̄z inanitas manu cōprehēsa firmatur: quietā capiti ei illudit̄: vt infirmitas gentiū manu christi cōprehēsa: etiā i dñi p̄rem q̄ caput eius ē cōq̄ escat. **O**RI. Uel calam̄ mysteriū fuit qđ̄ p̄misq̄z crederem̄ cōfidebam̄ in virga arūdinea egypti: vel cuiuscq̄z regni ɔ̄ij deo quē accep̄t: vt triūphet eūz in ligno crucis. Percutiūt aut̄ cū hoc calamo caput christi iſu: qñ semp regnū illud vberat dñi patrem caput saluatoris. **R**EMI. Uel aliter: Per chlamy dem coccineā caro dñi designat̄: q̄ rubra dicit̄ p̄p̄ sanguinis effusionē: p̄ spineā coronā susceptio peccatorū nřop̄: q̄z in similitudine carnis peccati apparuit. **R**ABA. Calamo igit̄ christi caput p̄cetiūt: q̄ dūtati ei ɔ̄idētes: errorē suum auctoritate sancte scripture q̄ calamo scribīt: cōfirmare conant̄. Spus̄ uite in faciē ei q̄ p̄ntiā grē illi v̄bis exēcrādis respūnt: t̄ iſum i carne venisse denegāt̄. Falso aut̄ illuz adorāt̄ q̄ eū credit̄: s̄ p̄uersis actibus despiciunt. **H**IERO. de cō. euā. q̄ aut̄ dñm in passione exuerūt vestē p̄p̄riā et iduerūt fucatā: signati sunt heretici: q̄ eū dicit̄ vez̄ corpus nō habuisse sed factum.

Et postq̄z illuſerunt: exuerunt eū clamydē et iduerūt eū uestimētis ei: et duxerūt eum ut crucifigerēt. **E**xuētes aut̄ iuenerūt hoīem cyreneū noīe simonē: hūc angariauerūt ut tolleret crucē ei. **E**t iuenerūt in locū q̄ dñ golgotha: qđ̄ ē caluarie locus. **E**t dederūt ei uinū bibere cūz felle mixtum: **E**t cūm gustasset noīit bibere.

GLO. Postq̄z euāgelista cōmemorauit ea q̄ ad il lusionē christi pertinet: nūc narrare i cōp̄tū p̄cessūz crucifigētis ipsius. vii dicit̄: **E**t postq̄z illu. ei exue. eum chlamydē: et idue. eū uestimē. suis: et dure. eū ut crucifigerēt. **A**VG. de cō. euā. Hoc aut̄ in fine sc̄iā ēē itelligit̄: cū iā ducere ad crucifigēdū: postq̄z. s. platus tradidit̄ eū iūdeis. **H**IERO. Notandū autē q̄ qñ flagellat̄ iſus: et cōspūt̄ nō h̄z p̄p̄ uestimenta: sed ea q̄. p̄pter peccata nřa sup̄serat. cū aut̄ crucifigēt̄ et illusionis pōpā p̄terierit: tūc p̄stūias uestes recipit̄ et p̄p̄um assumit̄ ornatū: statimq̄ elemēta turbāt̄ et creatori dat testimoniuū creatura. **O**RI. Et de chlamyde qđē scriptū est: qñ denuo expoliauerūt eum. De corona aut̄ spinea nihil tale euāgeliste scripsēt̄: vt iā n̄ sint spine nře antiq̄: postq̄z semel eas a nobis abstulit̄ iſus sup̄ venerabile caput suū. **C**HRY. in ser. de passione. Nō aut̄ voluit dñs pati sub tecto: nō i templo iudaico: ne putares. p̄ illa tñ plebe oblatū: et ideo foras ciuitatē: foras muros: vt scias sacrificiū esse cōmune qđ̄ totius terre ē oblatio: qđ̄ cōis est purificatio: et hoc signat̄ cū dicit̄: **E**xuētes autē iuenerēt hoīez cyrene. noīe simonē hūc angari. vt tolle. crucē ei. **H**IERO. Ne quis aut̄ putet huic loco euāgeliste iohānis historiā ēē ɔ̄iam. ille enim dicit̄ exuentē dñz de p̄torio portasse crucē suā: Mattheus aut̄ refert̄ q̄ iuenerūt hoīem cyreneū cui iposue-

Matthew

runt crucē iēsi. Sed hoc intelligendū est: q̄ egrediēs de p̄tōrō iēsi ip̄se portauerit crucē suā: postea ob mā habuerit simonē: cui portandā crucē ip̄sueūt. **TORI.** Aut egressi qđē angariauerūt simonē: ap̄ propinquātes aut ad locū i quo eū fuerāt suspēsi: ip̄sueūt crucē ipsi: vt ip̄se eā portaret. Nō for tuito aut angariat̄ est simon: sed f̄z dispositionem dei duc̄t̄ est ad hoc: vt euāgēlica scriptura dignus īueniret̄: t ministerio crucis christi. Nō solū autē saluatorē cōueniebat accipere crucē suā: sed t nos cōueniebat eā portare: salutarē nobis angariaz ad impletentes. nec tñ sic p̄fecisset nobis eā accipere: sic eū ip̄se accepit. **HIERO.** M̄ystice christū suscipi uit nationes: t peregrin⁹ obediēs portat ignomini am saluatoris. **HYLA.** Indign⁹ enim iude⁹ erat chasti crucē ferre: qz fidei gentiū erat in reliqui: t crucē accipere t copati. **REMI.** Iste enī simo nō erat bierosolymita: sed peregrinus t aduena. s. cyreneus. Cyrene enī ciuitas est libye. Interptas aut si mon obediēs: cyreneus heres: vii pulchre p̄ eū desi gnaf̄ popul⁹ gentiū q̄ peregrin⁹ erat testamētorum dei: sed credēdo sc̄is est ciuiis sc̄op⁹ t domesticus t heres dei. **GREGO.** in ho. Uel aliter: p̄ simonez q̄ crucē dñicā in angariā portat: designat̄ abstinen tes t arrogātes: qz p̄ abstinentiā qđē carnē afficiūt: sed fructū abstinentiē iteri⁹ nō requirūt. vñ idē simo crucē portat: sed nō morif̄: qz abstinentes t arrogātes p̄ abstinentiā quidē corp⁹ afficiūt: s̄ p̄ desideriūz qđē glorie mūdo vñvit. Seq̄t̄. Et venie. i. lo. q̄ dicit̄ golga. qđ̄ est caluarie locus. **RABA.** Golgatha enī syru nomē ē: t iterptas caluaria. **HIER.** Hui diuī quēdā exposuisse caluarie locū: in quo sepult⁹ est adā: t idē sic appellatiū: qz ibi antiqui hōis sit cōdūtū caput. Sauorabilis iterpiatio t mulcēs aurē po puli: nec tñ vera. Extra v̄bem enī t foris portā los ca sunt i quib⁹ trūcanē capita dānator̄: t caluarie i. decollator̄ sup̄sere nomē. Propterea aut̄ ibi crucifixus ē iēsis: vt vbi p̄is erat area dānator̄: ibi exigerent verilla martyrii. Adā vō sepultū iuxta ebrō t arbee in iēsi filij nauē volumine legim⁹. **HYLA.** Loc⁹ aut̄ crucis talis ē vt posit⁹ in medio terre ad capescendā dei cognitionē vniuersis gētib⁹ eēt eq̄ lis. Seq̄t̄. Et dederit ei bi. vinū cū fel. mixtu. **AVG.** de cō. euā. Hoc marcus ita narrat. Et dabat ei bibe re mirrhatū vinū. Fel q̄pe p̄ amaritudine matthe⁹ posuit: mirrhatū enī vinū amarissimū ē: quāq̄ fieri possit vt fel t mirrha vinū amarissimū redderent. **HIERO.** Amara vitis amaz vinū facit: quo potāt om̄m iēsum: vt ip̄leaf qđ̄ scriptū est: Dederūt i cibū meū fel. Et deus loq̄ ad bierusalē: Ego te plātāui vineā verā: quō sc̄a es in amaritudine vitis alienē? Et cū gustasset noluit bibere. **AVG.** de cō. euā. Nō aut̄ marcus ait: Et nō acceptit. itelligit̄: nō acceptit vt biberet: gustauit aut̄ sicut matthe⁹ testis ē: t qđ̄ idē mattheus ait: Noluit bibere: hoc mare⁹ dixit: Nō acceptit. tacuit etiā q̄ gustauit: q̄ aut̄ cū gustasset: noluit bibere: hoc idicat q̄ gustauerit qđē p̄ nobis mortis amaritudine: sed tercia die resurrexit **HYLA.** Uel iō oblatū vinū selle admixtū bibere reculauit. nō enī eterne glorie i corruptioni peccatorum amaritudo misceſ.

Dostq̄z aut̄ crucifixerūt eū diui

serūt uestimenta ei⁹ sorte mittentes: ut ip̄le ref̄ qđ̄ dc̄m est p̄ prophetam di centem: Diuiserūt sibi uestimenta mea: t sup̄ uestem meā miserūt so tem. Et sedentes seruabāt eū. Et ip̄sueūt sup̄ caput eius cām ipsi⁹ scriptā: hic est iēsus rex iudeorum. Tūc crucifixi sūt cum eo duo latrones: un⁹ a dextris: t un⁹ a sinistris. **GLO.** premisso quomō christ⁹ ad locū paſtōs ē duc̄t̄: hic euāgēlista ipsa passionē p̄sequit̄: gen⁹ mortis exponēs cūz dicit: Postq̄z aut̄ crucifixerūt eū. **AVGV.** in libro. lxxviii. questionum: Sapientia quidem dei hominem ad exemplū quo recte vivieremus suscepit. pertinet autem ad vitā rectā ea que nō sūt metuēda nō metuere. Sūt aut̄ boies qui quāuis mortē ipsā nō timeat: gen⁹ tamē mortis borrescut̄. vt ergo nullū mortis genus recte vincit̄ homini metuēdu eēt: illius hominis cruce ostendit̄ fuit. Nihil enī erat iter oīa genera mortis execrabilis t̄ formidabilis. **AVG.** in sermone de passiōe: Quantū aut̄ valeat virtus crucis: aduertit sanctitas vestra: Contemp̄it adam p̄cepit accipit̄ ex arboРЕ pomū: sed quicquid adam p̄didit. dñm⁹ in cruce īuenit. de diluvio aquap̄ humana gen⁹ archa lignea liberavit. de egypto dei populo rēsc̄te: mōses mare virga diuisit: pharaonē p̄strat̄: populū dei redemit̄. Dē mōses lignū in aquā mi sit: t amarā aquā i dulcedine om̄utauit. Et lignea virga de spiritali petra salutaris vīda p̄fuit: t vī amelech vinceref̄ circa virgam: Mōses expansi maib⁹ ertēdīt: t lex dei arche testamenti credi lignee: vt his omnib⁹ ad lignū crucis q̄si p̄ grad⁹ quodam venias. **CHRY.** i. sermōe de passiōe: Ico t̄ in excelsō ligno nō sub tecto passus ē vt enā vī aeris natura mūdef̄. sed t terra simile beneficiū sen tiebat decurrētis d̄ latere sanguinis stellatiō mīda ti. **GLO.** Lignū etiā crucis significare vide ecclē sia: i q̄tuor mūdi partibus diffusa. **RABA.** Uel sim moralē sēsum crucis: per suā latitudine significat̄ bylaritatē operātis: qz tristitia angustias facit: latitudo enim crucis ē in trānsuerso ligno vbi figurant manus: per manus aut̄ opera intelligim⁹: per aliam dinē aut̄ cui caput adiungit̄: significat̄ expectatio retributiōis de sublimi iusticia dei. longitudo aut̄ qua totū corp⁹ extēdīt: tolerātiā de signat: vnde 15 ganimes dicūt̄ q̄ tolerāt̄. pfundū aut̄ quod tene i fixū ē: secretū sacramēti p̄figurat. **HYA.** Sic ergo in ligno vīe cunctōp̄ salus t vita suspendit̄. vnde dicit̄: Postq̄z aut̄ crucifi. eū: ditissimē vesti. cūfūsōt̄ uestimenta. **AVGV.** de cōz. euā. evangelizat̄: Hoc tene uiter a mattheo dc̄m ē: Johānes aut̄ distinctius exp̄lit̄ quemadmodū gestū sit: Milites inquit cū crucifixis s̄t̄ eū: accepēt̄ uestimenta ei⁹: t fecerit q̄nos partes: vīciūq̄ militi partē t tunicā. Erat aut̄ tunica incōsūtilis. **CHRY.** ibo. Notādū ergo q̄ nō gu bec adiectio Christi erat: q̄si enī circa ebonozāt̄ t om̄iū vīlissimū i christō hoc agebat. i laetōis

aut nihil tale operati sunt. Diuidere enim vestimenta in
condemnatis valde vilibus et obiectis sit: et nihil ali
ud habentibus? **HIERO.** Hoc autem quod circa christum
gestum est: psalmo fuerat prophetatum: et iuste sequitur: Ut
adimpleretur quod dominum est per prophetam dicendum: Diuiserunt
sibi vestimenta mea: et super vestem meam miserunt sortem.
Sequitur: Et sedentes scriabat eum sacerdos. Diligen-
tia militum et sacerdotum nobis profuit: ut maiorum et aper-
tio resurgentis virtus appareat. **Sequitur:** Et iposuerunt
super caput eius canticum ipsius scripturam: Hic est iesus
rex iudeorum. Non possum autem digne admirari pro rei
magnitudine quod emptis falsis testibus et ad seditionem
clamoreque infelici populo concitato: nullam aliam inuenient
canticum perfectioris eius nisi quod rex iudeorum erit. et illi forsan
tan illudentes ridentesque hoc fecerunt. **RABA.** Di-
uinitus autem procuratus fuit: ut talis titulus super caput
eius poneret: et per hoc iudei agnoscerent: quoniam nec est
occidendo facere potuerunt ut enim regem non haberent. per
mortis enim patibulum non amisit iperium: sed potius co-
roborauit. **ORIGE.** Et princeps quodam sacerdotum
fim lumen legis portabat in capite suo sanctificatio-
nem domini scripturam. Uerum autem princeps sacerdotum: et rex
iesus in cruce quodam habet scriptum: hic est rex iude-
orum. Ascendens autem ad premum lumen: et per nomine quo no-
minatur habet ipsum premum. **RABA.** Quia enim rex
suum et sacerdos est: cui sue carnis hostia in altari cru-
cis offerret: regis quoque dignitate titulus precedit
qui non infra: sed supra crucem ponitur: quod iesus in cruce per
nobis homines infirmitatem dolebat: super crucem tamen regis
maiestas fulgebat: quam per crucem non perdidit: sed po-
tius confirmavit. **Sequitur:** Tunc crucifixi sunt cum eo
duo latrones: unus a dexteris: et alius a sinistris. **HIE.**
Sicut enim per nos maledictum crucis factus est christus:
sic omnium salute iter mortis quasi mortis crucifixitur.
LEO papa in sermone de passione domini. Duo autem latrones
erunt ad dexteram et alii ad sinistram crucifiguntur: ut in
ipsa patibili spe monstrares illa quam in iudicio ipsius
omnium hominum est facienda dilcretio. Passio igitur christi
salutis nostrae continet sacramentum: et de instrumento
quod iniquitas iudeorum parauit ad penitentiam: potestia
redemptoris gradum fecit ad gloriam. **HYL A.** Uel aliter.
Duo latrones leue ac dexter astringuntur: oem humani generis vniuersitatē vocari ad sacramentum
passionis domini ostendentes: sed quia per diversitatem
idelium ac infidelium sit omnium frater dexteram sinistrorumque
omnium viuis ex duobus ad dexteram eius situs: fidei
sufficiatione saluat. **REMI.** Uel per istos duos
latrones designantur oes que artioris vite continentias
apprehendunt. quicunque enim sola intensio placidi deo-
rum facilius designantur per illum quod a dexteris dei cruci-
tus est: quod vero per appetitum humane laudis: vel alii
qua minima digna intentione: designantur per illum quod
sinistris crucifixus est.

Pretererūtes autem blasphemabāt eum: mouentes capita sua: et dicentes: **V**ah qui destruis tēpliz dei: t̄ i triduo illud reedificās? **G**alua temetipsiū. si filius dei es descēde de de cruce. **S**imiliter t̄ principes

sacerdotū illudentes cum scribis et senioribus dicebant: Alios saluos fecit: seipsum nō potest saluum facere. Si rex isrl' est: desēdat nunc de cruce et credimus ei. Confidit in deo: liberet nunc eum si vult. Dixit enī quia filius dei sum. Idipsum autē et latrones qui crucifixi erant cū eo improperebant ei.

CHRY. in ho. **N**ū christū denudassent & crucif-
xissent: vltra pcedūt: & in cruce vidētes affixū expro-
brant ei. **vii** dicit: **P**retereūtes aut̄ blasphemabant
eū mouētes capita sua. **HIERO.** Blasphemabat
qđem qđ p̄tergrediebant via: & in vero ituere scri-
pturari ambulare nolebat. **M**ouebat capita autē
sua: qđ iam ante mouerat pedes: & nō stabat supra
petrā. **A**d ipsum aut̄ insultās dicit satius populus
quod falsi testes confunserat. **vii** sequit: **E**t dicētes:
Vlab qđ destruis templū dei: & i triduo illud reedi-
ficas. **REMIGI.** Vach interiectio est insultantis
sue irridentis. **HYL.** A. Quid ergo venie erit cui
post triduum reedificatum templū dei in corporis re-
surrectione cernere. **CHRY.** in ho. Ut quasi po-
ribus signis icipientes detrahere subiungunt: **S**al
ua temetipsum. si filius dei es: descendē de cruce.
CHRY. in ser. de passione: **S**ed econtrario qđ fili⁹
dei est: ideo nō descendit de cruce: nam ideo venit:
vt crucifigeret pro nobis. **S**equit: **S**imiliter & pri-
cipes sacerdotum illudētes eū scribis & seniorib⁹
dicebant: Alios saluos fecit: seipsum non pot̄ saluū
facere. **HIERO.** Etiam nolentes scribe & phari-
sei confitentur qđ alios saluos fecerit. Itaq; vestra
vos condēnat sententia: qui enī alios saluos fecit:
vtiq; si vellet & seipsum saluare poterat. **S**equitur
Si ret israel est descendat nūc de cruce: & credim⁹
ei. **CHRYSO.** in ser. de passione domini: **C**onsi-
dera aut̄ nūc vocem filiorū diaboli quō imitanē
vocem paternā. **D**iabolus enim dicebat: **N**itte te
deorsum si filius dei es: & iudei dicūt: **S**i filius dei
es: descendē de cruce. **LEO** papa: **D**e quo erro-
ris fōte iudei talii blasphemariū venena potastis?
Quis vobis magister tradidit: que doctrina psua-
fit qđ illum regem israel: illum dei filiū credere de-
beretis qui se aut crucifigi nō fineret: aut a confusio-
ne clauorū liberū corpus excuteret: non hoc vobis
legis mysteria: aut prophetarū ora cecinerit. **S**i illō
vere legisisti: **F**aciē meam nō auerti a fusione spu-
torum. **E**t iterū: **F**oderunt man⁹ meas & pedes me-
os: dinumerauerūt omnia ossa mea. **N**ūquid legi-
stis: **D**omin⁹ descendit de cruce: sed domin⁹ regna-
uit a ligno. **RABA.** Si autē tunc de cruce surge-
ret insultantib⁹ cedens: virtutē nobis patientie non
demonstraret: sed expectauit paululū: irrisiōnem su-
stinuit: qui d̄ cruce surgere noluit: de sepulchro re-
surrexit. **HIERONY.** Fraudulenta autē est p-
missio cum addit⁹: **E**t credim⁹ ei. Quid enī plus de
cruce adhuc viuentez descendere: an de sepulchro
mortuum resurgere? **R**esurrexit & non credidistis:

Matthew

ergo etiā si de cruce descenderet nō crederetis. Sed mihi videt hoc demones immittere. statim enim ut crucifixus est dñs: senserūt vītutem crucis: t intellecerunt fractas vires suas eē t hoc agunt: vt de cruce descendat. Sed domin⁹ sciens aduersorū iſidias permanet in patibulo: vt diabolum deſtruat. Sequit. **L**onsidit in deo: liberet eū si vult. **T**CHRYS. in ho. **D**inquiriati valde: Numqđ pp̄bete t iusti nō erāt: quia eos nō eripuit a periculis de⁹: Si autē illorū glorie nō obſuit: q̄r̄ eis pericula iduristiſ: multomagis in iſto nō oportebat vos ſcādaliſari p̄ ea que patif: quia ſemp per ea que dixit: hanc vestrā remouit ſuſpicioñē. Sequit. Dicit enī: qz filius dei ſum. Per qđ ostēdere volebant eū pati ob ſeductoris t errorei cauſam: t ſicut ſuperbi t yane gloriantē in hiſ que dicebat. Sic ergo nō ſolū iudei t milites deſubtiſ eum deridebant: ſed t deſuper latrones cum eo cruciſi. vii sequit. Idiſum autē t latrones q̄ cruciſi et ant eum eo improperebāt ei. **T**AVGV. de concor. euā. Pōt autem putari lucas repugnare ei: quod hic dicit: qui dicit q̄ vñus de latronibus blaſphemabat eum: quē alter increpat: vbi intelligamus mattheū breuiter reſtrigentem huic locū plus ralem numerum p ſingulari poſuiffe: ſicut in epifta la ad hebreos legimus pluraliter dictū: **C**lauerunt ora leonū: cū ſolus d. uiel ſignificari itelligit. Quid autem vſitatiuſ qz vt aliquis dicat: Enī rustici mibi iſultant: etiā ſi vñus iſultet. Eſſet autē, cōtrarium ſi mattheus dixiſſet ambos latrones conuicti atoſ doſmino. Cum vero dicitum eſt latrones: nec additum eſt ambo: potuit vſitato locutioniſ mō per plurale numerū ſignificari. **T**HIERO. Uel potest dici q̄ p̄ mun vterq; ſ. blaſphemauerit: deinde ſole fugiente terra cōmoti: ſatq; dirupti: t i gruientib⁹ tenebris vñus crediderit i eſum: t priorē negationē ſequenti confessione emēdauerit. **T**CHRYS. in ho. Ut enī nō existimes ex quādā conuenientia id geſtu fuſſe neq; latrone fuſſe: qui latro videbaſ a contumelia oſtendit tibi quoniā etiā in cruce poſitus latro erat t inimicus: t repente transmutatus eſt. **T**HYLA. Quod autē latrones ambo conditionē ei paſſionis exprobrant: vñiuersiſ etiā fidelibus ſcandalū crucis futurū eſſe ſignificat. **T**HIERO. Uel in duob⁹ latronibus vterq; populus gentiliū t iudeorū primo dominum, blaſphemauit: poſtea ſignoz multitudine alter exterritus egit penitentiā t viq; hodie iudeos increpat blaſphemantes. **T**ORIGE. Sed t latro qui ſaluator eſt pōt eſſe mysteriū eorum: qui poſt multas iniquitates crediderunt in christum.

Il ſexta autē hora tenebre facte ſint ſuper uniuersam terram: uſq; ad horā nonā. Et circa horā nonā clamauit iefiſ uoce magna dicens: Heli: heli: lamazabathani. Il Dōc ē Deus meus: deus meus: ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic ſtantes: t audiētes dicebāt: Il Dōc liam uocat iſte. Et cōtinuo currēs

unus ex eis acceptaz ſpongiam impleuit aceto: t imposuit harundini: et dabat ei bibere. Ceteri uero dicebāt. Dīc: uidebam an ueniat belas liberans eum. Ieſus autē iterum clamās uoce magna: emiſit ſpiritu.

TCHRYSOSTO. in ſer. de paſſione. Nō poterat ferre creatura iniuriā creatoris: vnde ſol retrahit radios ſuos: ne videret impiorū facinora. Et ideo dicitur. **I** ſexta autem hora tenebre facte ſint ſuper uniuersam terram uſq; ad horā nonā. **T**ORIGE.

Ab hoc teſti quidam calumniant euangelia veritatem. Defectio enim ſolis a ſeculo ſemp fuit in ſuo tempore facta. Sed defectio ſolis que fini conſuētū diueni temporiū ita currentiū fieri ſolit: non in alio tempore fit niſi in conuentu ſolis t lune: quido in uia ſubtus currēs: ſolis impedit radios occurrēs ei. In tempore autē quo paſſus eſt christus manuſtum eſt quoniā conuentū non erat luna ad ſolem: quoniā tempus erat paſchale quod conuentuendit eſt agere quādo luna plena eſt. quidā autem credidit volentes defenſionē aliquam inducere cora hoc dixerūt: quoniā illā defectio ſolis conuenienter ſim cetera p̄digia noua: contra conuictudine facta eit. **T**DIONY. in epiftola ad polycarpū. Inopribiliter enī ſoli lunā incidentem videamus: non enī erat conuentus temporis: t rurſus ipsaz a noua hora uſq; ad uesperā ad diametriū ſolis ſupernatura liter reſtitutam. Ecclipsis etiam ipsam ex oriente dimiſus inchoatam: t uſq; ad ſolare terminu volentem: poſtea regredientem: t rurſus non erode: t defectum t repugnationem: ſed econtra ſim et ametrum factam. **T**CHYSO. in homine. Ibi enī horis tenebre permanerūt: cum ecclipsis in momento tranſeat: non enī habet moram: vt ſeū illi qui conſiderauerūt. **T**ORIGE. Sed admeruiſ hoc filij huius ſeculi dicitur. Quomodo hoc faciūt ſi mirabile nemo grecorum: aut barbarorū ſcriptorū qui notaueūt: ſiquid tale nouum faciūt eſt ali quādo. Et phlegon quidē in choronicis ſuę ſcripti in p̄cipatu tyberij cesaris factum: ſed non ſigillat in luna plena. Arbitror ergo ſicut cetera ſigna que facta ſint in paſſione ipſius ſ. velum ſcissum: t terra tremuit: t cetera in hierufalē tamūmodo facta ſunt. Aut ſi latius voluerit quis extendere ad terrā inde am: ſicut in tertio libro regu dixit abdias ad bellū. Vnde deus tuus: ſi eſt gens aut regnum: vbi nō uafit domin⁹ meus querere te: oſtendens quoniam ſatis eum in gentibus queſierat circa iudeam. Et ait: conſequēs intelligere quasdam tenebroſiſumas uabes t multas t magnas concurriſe ſuper terraſt: t terram iudee: t ideo facte ſint tenebre prima de a ſexta hora uſq; ad nonam. Due enim creature ſexta die facte fuſſe intelliguntur: ante ſextam quādā animalia: in ſexta autem homo: t ideo conuenienter p ſalute hominis morientē in hora ſexta ſuſpedit: t a ſexta hora propter hoc tenebras ſuſſe factas ſunt omnē terrā uſq; ad nonam. Et ſicut moſe manu extendeſte in celū: facte ſint tenebre ſuper egyptum

Ca. XXVII.

unus et dicitur acceptus: p[ro]p[ter] accio: t[em]p[or]is imponitur
et datur ei bilocare. **C**lement[us] bit. **G**racia: uidetur an nos
as librans cum. **J**esus in
clamatis nocte magnificat[ur].
CHRYSOSTO. in ho. ne quod
fatuorum a mirabili creatura
dico fuisse videlicet impensis
lumen autem hoc tendit in
terram terram v[er]g[ine] ad bossum.
ad hoc enim quidam calamitosum
tempore facta. Sed ratiocinata
dilectio ad horam nonam tenebre facte fuerunt su-
per iudeam: manifestum est quoniam iterum eis lumina
refulserunt: quia cum plenitudo gentium intrauerit: tunc
omnis israel salutis fieri. // **C**HRYSO. in ho. **V**el
aliter. **H**oc admirandum erat: q[uod] in omnem terram
tenebre sunt facte: quod nunc prius cotigerat. **I**n
egypto enim solum tenebre facte sunt: quod pa-
cha perficiendu[m] erat: que eni[m] tunc agebantur: horum
typus erant. **E**t intuere q[uod] sunt tenebre in media die
quando vbiq[ue] terrarum dies erat: ut omnes qui ha-
bitabant terram: hoc miraculum cognoscerent. **H**oc
autem est signum quod petentibus promittebat da-
re dicens: **Q**uis prava et adultera: signum querit: et si
gnum non dabit ei: nisi signum iudee prophete cru-
cem signans et resurrectionem. **E**t enim multo mira-
bilis est in eo qui crucifixus erat hoc fieri: q[uod] ambu-
lante eo super terram. **H**oc autem sufficiens erat eos
converte[n]der[et]: non solum magnitudine miraculi: sed q[uod]
hoc gestum est postquam omnia locuta fuerant que vo-
luerant: et satis accepérant cōtumelias. **Q**uasi
liter autem non admirari sunt viuēs: neque estima-
nerunt eum esse deum: quia s. hominū genus tunc
multa malitia et desidia detinebat: et hoc miraculū
factum confessum transiit: et non nouerat que esset
causa eius quod gerebat. **E**t propter hoc ipse postea
loqui ut ostendat se vivere: et q[uod] ipse hoc miraculū
fecit. unde sequit[ur]. **E**t circa horam nonam clamauit
jesus vox magna dicens: **H**eli: heli: lamazabathani.
Hoc est. **D**eus meus deus meus ut quid dereliquisti me? // **H**IERO. **P**rincipio vicesimi primi psal-
mi v[er]sus ē. Illud vero quod est in medio versiculi:
Respice in me: superfluum est. legitur enī in hebreo
Deus meus: deus meus: quare me dereliquisti: **F**er-
go impii sunt: qui psalmum ex persona dauid sive
bester et mardochai dictum purant: cum etiam euā
geliste testimonio et eo sumpta super salvatore in-
telligant: ut est illud: **D**iviserū sibi vestimenta mea
et **F**oderunt manus meas. // **C**HRYSO. in home.
Ideo autem emisit prophetā vocem: ut vscq[ue] ad ultimam
horam testimonium perhibeat veteri testam-
to: et vt videant quoniam honorat patrem: et nō est
deo contrarius: et idēo hebraicā vocem emisit: ut
eis fieret cognita et manifesta. // **O**RI. **R**equirendū
est autem: quid est q[uod] a deo derelictus est christus?
Et quidā: quia nō possunt exponere: derelinq[ue]nt chris-
tum a deo: dicunt q[uod] per humilitatem dictum est.
Sed manifeste intelligere poteris quid sit quod di-
cit: faciens comparationem glorie illius quam ha-
buit apud patrem: ad confusione quam contēnēs

sustinuit crūcem. // **HYLA.** Per hec autē verba in
genia contendunt heretica: q[uod] aut defecisse omnino
deum verbum in anima corporis volūt: dum corpus
officio anime vivificat: aut omnino nec fuerit chris-
tus homo natus: quia in eo dei verbum modo spi-
ritus habitauerit prophetalis: quasi iesus christus ani-
me solum et corporis homo cōmuniſ. **H**oc babet
sui exordiū: quo esse cepit homo: qui nūc a dei ver-
bo conctracta rursum protectione desertus clamet:
Dens meus: quare me dereliquisti? **V**el certe in ani-
ma verbi natura mutata: paterno christus in omni-
bus v[er]sūs auxilio: nūc inops eius mortis permis-
sus solitudinē suam conquerat: relinquentemq[ue] se
arguat. **S**ed inter has impias infirmasq[ue] sentētias
ecclesie: fides imbuta apostolicis doctrinis: nō par-
titur iesum christum: ne filius dei: non et filius ho-
minis intelligat: nam querela derelicti morientis in
firmitas est. **P**romissio autē paradisi viuentis dei re-
gnū est. **H**abes in conquerente ad mortē relictū
se esse: quia homo est. **H**abes eum qui moritur pro-
sidentem se in paradiso regnare: quia deus est. Nō
ergo mireris verborum humilitate et querimoniis
derelicti: cum formam serui sciens: scandalum cru-
cis videas. // **GLO.** **D**icūs autem deus eū deseruit
se in morte: quia potestati persequentiū eum ex-
posuit: subtraxit enim protectionem: sed non soluit
vniōnem. // **ORIGE.** Postq[ue] autem vidit sup om-
nem terram iudeam tenebras: hoc dixit: ostendere
volens: Dereliquisti me pater: et talibus exinanituz
calamitatibus tradidisti: ut populū qui fuerat apud
te honoratus: recipiat que in me aulus est: ut primitur
a lumine tue prospectionis: sed et pro salute ge-
tium dereliquisti me. Quid autem tam bonum fecer-
unt: qui ex gentib[us] crediderūt: ut precioso sanguine
super terram effuso: p[ro]p[ter] eis: emerem eos a maligno:
aut quid tale dignū facturi sunt homines: p[ro]p[ter] quib[us]
patior ista: **F**orsitan autem et videntis peccata homi-
num: p[ro]p[ter] quibus patiebāt dixit: Quare me dereliqui-
sti: ut fierem quasi qui colligit stipulā in messe: et tra-
cemos in vindemia. Non autem estimes humano
more salvatōrē ista dixisse: propter calamitatē q[uod] cō-
prehenderat eum in cruce. **S**i enī ita acceperis: non
audies magnā vocem eius que ostendit aliquid eē
magnum absconditū. // **RABA.** **V**el salvatōrē hoc
dixit: nostros circūferens motus: qui in periculis po-
stī a deo deserit nos putamus. **D**umanū enī natura
propter peccatum a deo fuerat derelicta: sed quia fili-
us dei factus est noster adiutorius: quoru[m] suscepit
culpam: deplorat miseriā: in quo ostendit quātu[m]
flere debeant qui peccant: quādo sic fleuit qui nūc
peccauit. **S**equit[ur]. **Q**uidam autē illic stantes et au-
dientes dicebant: **H**eliā vocat iste. // **HIER.** Non
omnes: sed quidam quos arbitrorū milites fuisse ro-
manos: non intelligentes hebraicā sermonis p[ro]p[ter]
tatem: sed ex eo quod dixit: **H**ely **H**ely: putabāt he-
lyam ab eo innocatū. **S**in autem iudeos qui hoc di-
xerint intelligere voluerint: hoc more sibi solito fe-
cisse: ut osim imbecillitatis infament: qui helye au-
xiliū depreceat. **S**equit[ur]. **E**t continuo currēs v[er]nū
ex eis: acceptam spongiam impleuit acetō: et impos-
suit arundini: et dabat ei bibere. // **AVGV.** in ser-
de passione: Sic ergo pp[ro]p[ter]ator fontiū potat acetō:

Matthew

inellis dato; abat felle: flagellaf remissio: condonatur venia: illudit maiestas: ridef virtus: perfudi tur largitor imbrui spulis. **HILA.** Est autē acetū vīnum quod per vītiū aut iūcurie aut vasis acceſit. vi num autē est honor mortalitatis aut virtus. **Lum** igūt in adam coacuisſet: ipſe accepit et potauit ex gētibus. **In** calamo enī et spongia vt potaret offertur ex corporib⁹ gentiū in se ad cōmunionē imortalitatis ea que in nobis erāt vitiata trāſfudit. **REMI.** Uel aliter: iudei acetum erant degenerates a vīno patriarcharum et p̄phetarū. habebant fraudulenta corda: quasi spongīa cauernosis atq; tortuosis lati bulis. per arundinē designat̄ sacra scriptura: que ī hoc facto implebat̄. sicut enī lingua hebreā vel greca dic̄t̄ loquela que fit per lingua: sic et arudo dici posset littera vel scripture que in hoc facto iplebat̄. **ORIGE.** Et forsitan q̄ cumq; fin doctrinā ecclastica sapit̄: vīnūt autē male: dant ei vīnum bibere felle permittū. Qui autē alienas a veritate sententias applicat̄ christo: quasi eas dicenti: hi spongīa implētes aceto: impo nunt calamo scripture: et offerūt ori eius. **Sequit̄:** Ceteri vero dicebant̄: Sine: videam? an veniat he Iyas liberans eū. **RABA.** Quia enī milites prae tie sonum vocis dominiū intelligebāt: ideo inanē aduentū hely expectabant̄. Deū ergo quem saluator̄ hebraico sermone iūocabat: inseparabiliter sem per secū habebat. **AVGV.** in ser. de passione. **Qu** ergo nil iam christo restaret et penis: mors moraz: quia suum esse ibi nil sentit. Suspecta est vetustati nouitas. Hunc prīmū: hunc solum vidit hominem peccati nesciū: noxa liberū: iuris sui legibus nil debentem. Accedit tamē cōfederata iudaico mors furor: et desperata vite iūuadit auctozē. vnde seq̄t̄: Jesus autem itez̄ clamās voce magna emisit sp̄n. Quare autem displicerit: si christus de fini patris ad nostrā seruitutez̄ venit: vt nos sue redderet libertati: nostrā mortē suscepit: vt nos eius morte libere mur: quando nos despactū mortis mortales iudeos retulit: terrenos celestib⁹ estimauit. Quātūz enī diuina virtus opez̄ contēplatione lucebat: tantum pati, p̄ subiecti, p̄ seruis mori insigne est charitatis īmense. Ergo hec p̄ma causa est dominice passiōis q̄ sciri voluit q̄tū amaret hominē deus: qui pl̄ amari voluit q̄ timeri. Secunda causa est: vt finiāz mortis quā iūste declarat̄: iūstius aboleret. Quia nāq; primus homo adiudicante deo: de reatu icur rerat mortē: et eā transmisit ad posteros. Venit de celo secundus hō peccati nescius vt mors dānaret: que rapere iūssa: reos īnocentie ipsūz iūuadere pre sumpsit auctozē. Nec mirandū est si p̄ nobis posuit quod suscepit a nobis. s. animā qui, ppter nos fecit tanta et talia largit̄ est nobis. **AVGV.** 5 felicium: Abit enī a fidelibus ista suspicio: vt sic christ⁹ senserit mortē nostrā: vt q̄tū in se est: vita perdat vitā. Nā si hoc ita eset: quomodo illo triduo potu iste dicim⁹ aliquid vīnere: si vite sōns dicit aruisse. Sensit igūt mortē deitas christi participatione humana: sive humani affectus: quē sponte suscepereat: non nature sive potentia perdidit: per quam cuncta vīnificat. In morte enī nostra sine dubio destitutū corpus vita aīam nostrā non perimit. dū discedens

anima nō vīm suam perdit: sed quod vīnificauerat hoc dimittit: et quantū in se est: alterius mortē fac ipsa non recipit. De salvatoris nūc q̄a dicemus: q̄ vt non dicā propter inhabitantē diuinitatē: et ppter iūsticiā singularē: certe propter cōmūnē mortuendi sorte corpus illo triduo sic potuit deserere. vt ipsa non posset penitus interire. Credo enim dei filium mortuū esse: non fin pena iūsticie quā ex toto nō habuit: sed s̄z legez nature: quā pro humani generi redēptione suscepit. **DAMA.** Si tū mortuus ē vt hō: et sancta ei⁹ anima ab incontaminato dūfū est corpore: sed tū deitas inseparabilis ab vīris p̄māsit: ab anima dico et corpore. Et neq; vīna ita by postasis in duas diuisa est: corpus enim et anima sicut a principio in verbi hypostasi habuerūt episcopiam etiam in morte. Neq; enī anima neq; corpus propriā habuerūt hypostasim preter hypostasim verbi. **HIERO.** Diuine autē p̄sestatis uidēimus est emittere spiritū et vt ipse quoq; dixerat: Nemo potest tollere aīam meā a me: sed ego pono eam: et iterū sumo eā. Spiritū enī in hoc loco p̄o anima intelligamus. Sz̄ quod vitale aut spirituale corp̄ faciat ſeu q̄ iphius anime ſubſtantia spirit⁹ ſit: ut id quod scriptus est. Aiferes spiritū eorum et defici ent. **CHRYSO.** in bo. Propter hoc autē et voce magna clamauit: vt ostendat̄ quoniā fin eius p̄o statē id geritur. Per hoc enī q̄ moriens voce emisit magnā: apertissime ſe verum deūz ſe ostendit: quoniā homines cum moriunt̄: vīc teniem vocem emittere poſſunt. **AVGV.** de cōf. Quid autē voce magna dixerit: lucas declarauit. dicit enim et clamans iesus voce magna aī: Pater in manus tuas commiendo ſpiritū meū. **HYLA.** Uel ſpiritu cū clamore magne vocis emisit: doleſe non ſe omnia peccata portare.

Et ecce uclū templi ſcissum est in duas p̄tes: a ſummo usq; deorsū: Et terra mota est: et petre ſcisse ſunt: et monumēta aperta ſunt: et multa corpora ſcōz̄ q̄ dormierāt surrexerūt. Et exeūtes de monumētis p̄rērēctionē ei⁹ uenerūt in sanctā ciuitatē et apparuerūt multis. Centurio at et q̄ cū eo erāt custodiētes iesuz: uiſo terremotū: et his q̄ ſiebāt timue rūt ualde dicētes: Ucre fili⁹ deī erat iste. Erāt autē ibi mulieres multe a lōge: q̄ ſecute erāt iesuz a galilea miſtrātes ei: inter q̄s erat maria ma gdalene: et marie iacobī: et ioseph mī: et mater filiorum zebedei.

ORIGE. Magna facta ſunt ex eo q̄ magna voce clamauit iesus. vñ ſequit̄: Et ecce uelū templi ſcissum est in duas p̄tes a ſummo usq; deorsū. **AVG.** de con. cūā. In quo ſatī ſūdit tūc eſſe ſcissum ar-

Ca.XXVII.

emisit sp̄m. Si aut̄ nō addidisset: Et ecce. simpliciter dixisset: Et velū templi scissum est. incertū eset vtrū ipse & marcus hoc recapitulādo commemorasent: lucas aut̄ ordinē tenuisset: qui cum dixisset: Sol ob securatus est. cōtinuo subiungendū estimauit. Et velū tēpli scissum est. An lucas recapitulasset: quod illi ordine posuissent. **T**ORIGE. Duo aut̄ fuisse velā intelligunt: vñ quod velat sanctascōrū: aliud exterius sive tabernaculi sive tēpli. In passione ḡ dñi salvatoris: velū q̄o erat a foris cōcōstum est: a lūru vñq̄ deo rūm. Ab initio mūdi vñq̄ ad finē consicso velamine: mysteria publicanē: q̄ vñq̄ ad aduentum dñi rationabiliter fuerūt occultata. Cum aut̄ venierit q̄o pfectum ē: tunc auferet etiā secūdū velum: vt videam̄ etiā q̄ interi sunt occulta. s. verā arcā testamenti: & sicut ipa se habet natura videam̄ cherubin & alia. **H**YLA. Uel ideo velū templi scindit: quia exinde populus est diuisus in p̄es: & veli honorū cuī custodia angeli p̄tegentis auferit. **L**EO papa in ser. de passione. Est aut̄ ad testimoniū venerāda passionis sufficiēs signū elemētōp̄ inordinata turbatio vñ sequit. Et terra mota ē: & p̄ scis. sunt: & monumēta apta sunt. **H**IERO. Nulli enī dubium ē qđ significer utra lram magnitudo signorū: vt crucifixū domini sūi & celū & terra & oīa demōstrāret. **H**YL. Mōuet terra: qz capax hui mortui eē nō poterat. pere scisse sunt: oīa enī valida & fortia penetrās dei vñ & p̄tās eternae virtutis irruperat. Et monumēta ap̄a sunt: erāt enī mortis clausura reserata. Seq̄t: Et multa cor. sanc. q̄ dormi. surre. Illuminās enim mortis tenebras: & ifernoz obscura collustrās: mortis spolia detrahebat. **C**HRY. in bo. Ipso qđez in cruce manente eum irridētes dicebāt. Alios saluos fecit: seip̄sū nō p̄t saluū facere. & qđ in se facere non luit: in seruoz corporib̄ cū multa supabundātia de mōstrauit. Si enī quadriduanū lasar exurgere magnum fuit: multomagis eos repēte q̄ oīi dormierāt apparere viuitēs qđ future resurrectōis erat idicū. vt aut̄ non putaret eē phantasma qđ sc̄n̄ est: enāge lista subiungit. Et exē. de monu. post resurre. eius: vne. in sanc. ciuita. & apparu. multis. **H**IERO. Quo aut̄ lasarus mortu resurrexit: & sic multa corpora sanctorū resurrexerūt: vt dñm ostenderet resurgentē. & tñ cū monumēta apta sunt: nō aut̄ resurrexit: qz resurgeret oīs vt eēt p̄inogenit̄ resurrexit ex mortuis. sanctā aut̄ ciuitatē in q̄ vñ sūt resurgentēs: aut hierusalē celestē stelligam̄: aut hāc terrenā q̄an sc̄a fuerat. sc̄a enī appellabat ciuitas hierusalē: pp̄ tēplū & sanctascōrū: & ob distinctionem alias vñbū: in q̄būs idola colebāt. Qñ vñ dicitur: Apparu. multis. oīdīcī nī generalis fuisse resurrectō q̄ oībus apperet: sed sp̄alis ad plurimos: vt hi vidērent q̄ cernere merebāt. **REMI**. Queret aut̄ alijs qđ de illis sc̄n̄ si q̄ resurgēte dño surrexerunt: Redendū q̄pp̄ ē q̄n̄ ideo surrexerūt: vt testes eēt dñi ce resurrectōis. Quidā aut̄ diterūt: qz iterūz mortui sūt: & in cinerē cōuersi: sicut & lasar & ceteri quos dominus resulcīt. Sz istoz dictis nullo mō est fides accommodāda: q̄n̄ mai illis eēt tormentū q̄ surrexerūt si itēp̄ mortui eēnt: qz si nō resurgerēt. Incūtanter ḡ credere debem̄: qz q̄ resurgēte dño a mortuis resurrexerūt: ascēdere eo ad celos & ipsi parī ascen-

derūt. Semp aut̄ hec eadē magna quoddie fuit: velū enī tēpli ad reuelādū q̄ intus h̄sitū sc̄ndit sanctis. Terra etiā mouet: i. oīs caro nouo verbo & nos uis reb̄ fm nouū testin. Petre aut̄ sc̄ndunt: q̄ mysteriū fuerūt p̄phetaz: vt ui. p̄fundis eoz posita spiritalia mysteria videam̄. Monumēta aut̄ viciū corpora peccatricū aīaz: i. mortuaz deo: cuī aut̄ p̄ grām dei anime huiusmōi fuerint suscitare: corpora eoz & q̄ p̄s fuerūt monumēta: fuit corpora sc̄op̄: & videntur a sc̄p̄is exire: & sequūtur eū q̄ resurrexit: & in nouitate vite ambulat cuī eo. Et q̄ digni sunt h̄re cōuersationē i. celis: i. ḡredūnt i. sc̄am ciuitatē p̄ singula tpa & apparet multis vidētib̄ opa bona ipsoz. Sequit **L**enturio aut̄: & q̄ cuī eo er. cui. ie. vi. terremo. & his q̄ fie. ti. val. di. ve. fi. dei er. iste. **A**VGV. de cō. euā. Nō est cōtrariū p̄ mattheus vñlo terremotū dīc ad miratū centurionē & eos q̄ cuī eo erāt: cuī lucas dicat hoc admiratū: p̄ emissa magna voce expirasset. In eo enī q̄ mattheus nō solū dīcīt: Vñlo terremotū: & addidit: His que siebat. integrū locū fuisse demōstrauit luce: vt diceret centurionē ipam dñi mozez fuisse miratu: qz & hoc iter illa est q̄ nūc mirabiliter sc̄ā erāt. **H**IERO. Ex hoc cōsiderandū q̄ centurio in ipso scandalō passionis vere dei filiū cōfiteat: & arrius in ecclā p̄dicet creatura. **R**ABA. Vñ merito per centurionē fides ecclēsie delignat: q̄ vñ mysteriōz celestū p̄ mortē dñi reserato: cōtinuo iesum & vere iustū hoīem & vere dei filiū synagoga tacente cōfirmat. **L**EO in ser. de pas. Exēplo igū centurionis cōtremicat in redēptoris sui supplicio terrena substātia: rūpanē infidelū mentū petre: & q̄ mortalitatis grauabās sepulchrīs: discussa obstaculprūz mora p̄siliāt: appareat nūc quoq̄ in ciuitate sc̄ā. i. ecclā dei future resurrectōis iudicia: & qđ credēdūt est in corporib̄: fiat in cordib̄. Sequit: Erāt at ibi muli. mul. a lon. q̄ secute erāt iesu a galii. minis. ei. **H**IERO. Cōsiderudinis enī iudaice fuit: nec oucebat in culpā more gētis antiq̄: ut mulieres de substantia sua victū atq̄ vestī p̄ceptōrib̄ ministrarēt hoc qz sc̄adūlū sacere poterat in gentib̄: paulū abieciſſe le memorat. Ministrabāt aut̄ dñi de substantia sua: vt meterz illarū carnalia: cui? ille metebant spiritualia: non qz indigebat cibis dominū creaturaz sed vt typū oīsideret magistrou: qz victū atq̄ vestītu et discipulis deberēt esse cōtentī. Sed videam̄ quales comites habuerūt. Sequit enī: Inter quas erat maria mag. & ma. iaco. & ioseph mīr: & mīr filioz zebedē. **T**ORIGE. Apud marcu aut̄ tertia illa la lome appellat. **C**HRY. in bo. De aut̄ mulieres cōsiderabāt q̄ gerebāt: que maxime erāt compassibiliēs: & q̄ sequebāt ministrātes vñq̄ ad pericula affuerunt: maximā fortitudinē oīdentes: qz cuī discipuli fügerūt: ipse affuerūt. **H**IERO. cōtra heluidū Ecce inquit heluidius Jacobus & ioseph: & suis filiis marie mīris dñi: quos iudei appellauerūt frēs christi. Dicit aut̄ iacobi minoris ad distinctionē iacobi maioris: q̄ erat fili? zebedē. Impiū enī dicit eēt heluidius hoc sentire de maria: vt cuī alie semine ibi fuerint: mīrem eius abesse dicam̄. aut alterā esse mariam nescio quā confingam̄: presertim cuī euāgeliū iohannis testēt eā illīc fuisse presentē. O furore cesus: & in p̄p̄ū exitū mens vēlana: audi qđ iohānes

Mattheus

et anglista dicat. Stabant iuxta crucem Iesu mater eius et soror eius: maria Cleopha: et maria Magdalene. Nulli dubium est duos fuisse aplos Iacobini nuncupatos vocabulo: Iacobum Zebedei: et Iacobum Alphaei. **Iste autem nescio quis minor Iacobus:** quem marie filium scriptura commemorat. Si apostolus enim est: alphaei filius erit. si non est apostolus: sed tertius nescio quis Iacobus: quoniam putandum est frater domini: et quoniam tertius ad distinctionem maioris minor appellabatur: cum maior et minor non iter tres: sed iter duos soleat probere distantiam: et frater domini apostolus sit: paulo dicente: Alium apostolum tu vidi neminem nisi Iacobum fratrem domini. Ne aut hunc Iacobum putes filium Zebedei: lege actus apostolorum: iam ab herode fuerat iteremptus. Restat conclusio: ut maria ista que Iacobi minoris scribitur mater: fuerit uxor alphaei: et soror marie matris domini: quam mariam Cleophae Iohannes euangelista commemorat. Si autem inde tibi alia atque alia videbas: quod alibi dicas maria Iacobi minoris matri: et alibi maria Cleophae: disces scripture consuetudinem eundem hos in diversis nominibus appellari sicut ragnel soror moysi Ietro dominus. Et dominus maria Cleophae uxor alphaei. hec eadem dicta est maria matri Iacobi minoris: quod si misceas eam: magis ea ut in omnibus locis matri alterius voluntatis intelligi. Vix tamen alia fuerit maria Cleophae: et alia maria Iacobi: et Iosephus mater: hoc tamem constat non eandem mariam Iacobi: et Iosephus esse quam matrem domini. **AVGV.** de cō. enā. Possem autem dicere alias mulieres a longe: ut tres eiusdem geliste dicuntur: et alias iuxta crucem fuisse: ut Iohannes dicit: nisi mattheus et marcus maria et magdalene nominassent. iter statim loque: quia s. Iohannes nolauit iter statim iuxta crucem. Quo autem hoc intelligitur: nisi quod eo intercallo erat: ut et iuxta duci possent: quod in conspectu eius postea aderant: et a longe et comparatoe turbe propinquis circuus statim cum centurione et militib⁹ possumus etiam intelligere: quod ille cum simul aderant cum matri domini: postquam ea discipulo commemorauit: abire iactaverant: ut a densitate turbe se exuerent: et cetera que secundum sanctum longius iuxterent: ut euangeliste qui post mortem domini eas commemorauerunt: et loque statim commemoraret.

Cum autem sero scimus eum uenire quodammodo domines ab arimathia: nomine Iosephus quod et ipse discipulus erat Iesu. Hic accessit ad pilatum et petiuit corpus Iesu. Tunc pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore Iosephus iuoluit illud in syndone munda: et posuit illud in monumento suo novo: quod exciderat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit. Erat autem ibi maria Magdalene et altera maria sedentes contra sepulchrum.

Thomas. Postquam euangelista retulerat ordinem mortis passionis et mortis: nunc agit de eius sepultura dicens: Tunc sero autem scimus eum: venit quodammodo domines ab arimathia nomine Iosephus: quod et ipse discipulus erat Iesu. **REMI.** Arima-

thia ipsa est et ramathae civitas belcane et samuelis: quae sita est in regione chananitica iuxta diuersopolis. Iste autem Ioseph fuit seculi statum magne fuit dignitatem: sed multo maioris meriti apud deum fuisse laudatus: sed iustus fuisse describitur. **Decebatque eum taliter exhortare quod corpus domini sepeliret: quoniam in iustitia meritorum dignius esset tali officio.** **HIERO.** Dives autem reseruerunt non de iactantia scriptoris: quo virum nobilis atque dicitissimum referat ipsum fuisse discipulum. Sed ut ostendat quare a pilato corpus Christi posuerit i petrare sequitur: **Dic accessit ad pilatum et petiuit corpus Iesu.** Pauperes enim et ignoti non essent autem ad pilatum praeside romane potestatis accedere: et crucifixi corpus impetrare. In alio autem euangelio Ioseph iste bulletes appellatur. *i. consiliarius.* Et deinde quoddam putant primi psalmi fuisse copofitum: **Buus vir qui nondabit in filio ipso.** **CHRY.** in homine. Impetrare autem huic viri fortitudinem: ut moris enim periculii se tradidit: inimicities ad omnes assumens: propter benivolentiam Christi. et non solum audierat corpus Christi petere: sed et sepelire. **Vnde sequitur.** **Et accepit corpus Iesu et iuoluit illud in sindone munda.** **HIERO.** Ex simplici sepultura domini ambitio omnium condatur: qui nec in tumulis quidem possunt carere uitiosum. Possimus autem iuxta intelligentiam spiritualium et hoc sentire: quod corpus domini non auro: non gemmis: non serico: sed linitemamine puro obvolutum est: quoniam et hoc significet: quod ille in sindone mundam induuit ipsum: quod pura mente eius suscepit. **REMI.** Uel aliter quod syndon lineus pannus est: latus autem ex terra: pereat: et cum magno labore ad candorem producit: designans quod corpus illius quod ex terra: *i. ex virgine sumptu* est: per laborem passionis pertinet ad candorem immortalitatis. **RABA.** Nunc enarramus ecclesie mos obtinuit et sacrificium altaris non in serico neque in panno tincto: sed in lino terreno celebret: ut a beato papa silvestro legitimus est statutum. **Scot.** Et postea illud in modo suo non quod exciderat in petra. **AVGV.** in sermone de sabbato sancto: Joannes saluatoris in aliena sepultura ponit: quod per alios moneretur salutem: ut quodcumque in propria sepultura qui in se metum propriam non habebatur: ut quid illi tumulus in terris cuius sedes manebat in celo: ut quid illi sepultura propria quod tridui tantum temporis spacio in sepulchro non tam mortuus iacuit: quod velut in lectulo coquens. Sepulchrum autem mortis est habitaculum necessarium: quod non erat mortis habitaculum Christo: quod vita est nec opus habebat semper viues habitaculo defunctorum. **HIERO.** In novo autem ponitur monumentum: ne per resurrectionem ceteris corporibus remanentibus: surrexisse aliis fingere. Potest autem et nouum sepulchrum marie Virginis ut demonstrare. In monumento autem exciso in petra conditur est: ne si ex multis lapidis edificatum fuisse: suffossis tumuli fundamētis ab latius furto diceret. **AVGV.** in sermone de sabbato sancto: Si etiam sepulchrum fuisse in terra: dicere poterat: domine tibi nobis tulerunt eum. **Vnde sequitur.** Et aduoluit sacerdotia ad hostem monum. et abiit. **HIERO.** Sicut enim magnum appositum: ostendit non absque auxilio plurimum sepulchrum potuisse referari. **HYLA.** Mystice

aut ioseph apostolorum habet speciem: hic in munda syn-
done corpus involuit: et quidem in hoc eodem linteo re-
perimus de celo ad petrum universorum astantium genera-
submissa: ex quo intelligitur sub linteis illius nomine
cosepeliri christo ecclesia. **D**omi ḡ corpus inserit in va-
cuam et nouam requie lapidis excisa: quia per apostolo-
num doctrinam impetus duritie genitilis quodammodo doc-
trine ope ecclesii christi inseritur: rude factum: ac nouum: et nul-
lo antea ingressu timore dei punitum: et quod nil propter eum
opereat in pectora nostra penetrare. lapis ostio ad
uoluntur: ut quod nullus antea in nos diuine cognitio-
nis auctor fuerat illatus: nullus absque eo postea in-
seratur. **O**RIGE. Non aut fortuito scriptum est: quod in-
voluit corpore in syndone munda: et posuit in monu-
mento nouum: et per adiuuatum lapide magnum: quod oia
quod sit circa corpus iesu munda sunt et noua et oia ma-
gna valde. **R**EMI. Postquam autem corpore domini sepultum
est: ceteris ad propria remeationibus: sole mulieres que-
cū arti amauerunt pseuerauerunt: et diligenti cura no-
tauerunt locum in quo corpore domini poneretur: quatenus con-
gruo tempore munus sue deuotissimum offererent. et iohannes sequens:
Erant autem ibi maria magdalena et aliae marie et ceterae.
ORIGE. Mater autem filiorum zebedei non scribitur sed
restra septulchrum: forsitan non usq; ad crucem puenire
potuit. Iste autem quod maiores in charitate: neque his quod
postea gesta sunt desuerunt. **H**IE. Uel cereris relin-
quitib; dñm mulieres in officio pseuerant expre-
stas quod promiserat iesus. Et iohannes pme vide-
re resurrectum: quod pseuerauerit usq; in finem hic sal-
vus erit. **R**EMI. Quod usq; hodie secundum muliereres i.
bimiles aie secesserunt: in hoc seculo faciunt: et pia curiosi-
tate attulit quemadmodum passio christi completa fit.
Altera autem dicunt quod est post parase-
uen: conuenierunt principes sacerdotum et pharisei ad pilatum dicentes: **D**ñe
recordati sumus: quia seductor ille
dixit adhuc uiuens: post tres dies re-
surgam. Jube ergo custodiri sepul-
chrū usq; in diem tertium: ne forte ue-
niant discipuli eius et furentur eum: et
dicant plebi: surrexit a mortuis et
erit nouissimus error peior piorum.
HIERO. Illis pilatus: Habetis custodiā: ite
custodite sicut scitis. Illi autem abeu-
tes: munierunt sepulchrū signantes
lapidem cum custodibus.

HIE. in ho. Non suffecerat principib; sacerdotum
crucifixisse domum salvatorem: nisi sepulchrū custodi-
rent et quoniam in illis est: manū imponerent resurgentem.
vide dicunt: Altera autem die quod est post paraseuen.
RABA. Paraseuen dicitur preparatio. hoc nomine vocat-
santa fabbricatio: in qua preparabant necessaria fabbricatio
ut de manna dictum est. Sexta die colligentis duplū.
quia in sexta die factum est hoc: in septima requieuerunt de:
ideo seruo die iesus per hominem moritur: et in sabbato
quieuit in sepulchro. **H**IERO. Principes autem

sacerdotum h̄z immensū facinus in necesse dñi ppetra-
uerint: tamē non sufficit eis: nisi etiam post mortem
eius concepte nequit virus exercere: famam ei la-
cerantes: et quem innocentem sciebant: seductorē vocat.
dicunt: **D**ñe recordum quod se ille dixit: sicut autem
probas ignorans ante prophetauerat dicens: Expediat
vnum hominem mori pro populo et non tota gens per-
eat: sic et modo: seductor enim erat christus: non a ve-
ritate in errore mittens: sed a falsitate in veritatē: a vis-
tis ad v̄tutes: a morte ad vitam ducens. **R**EMI.
Ex hoc autem dicit etiū dixisse quod post tres dies resur-
gerat: quod dicerat: Sicut fuit ionas tribus diebus et tribus
noctibus in ventre ceti. **S**ed videndum quomodo post
tres dies resurrexerit. Nonnulli valuerunt tres horas
tenebrarum unam intelligi noctem: et lucem quod secta
est tenebras diem: sed hi vim figurata locutionis
ignorauerunt. Figurata enim sexta feria qua passus
est comprehendit noctē p̄cedentē. Sequitur autem nos
sabbati cum suo die: non vero dominici diei comprehendit
suum diem ac per hoc verum est quod post triduum resurrexit.
AVG. i ser. de pas. Ideo autem post tres dies resur-
rexit: ut in passione filij totius trinitatis monstrare-
tur assensus. triduum enim legitur in figura: quod trinitas
que in principio fecerat hominem: ipsa in sine hominem per
christi reparat passionem. **S**equitur: Jube ergo custodi-
re sepulchrum usq; in ter. die. **R**ABA. Discipuli enim
christi fures spiritualiter erant: quod ab ingratis uideis scripta
nouum et veteris testamenti ablata in usum ecclesie co-
serebant: et salvator qui eis promissus fuerat: illis
nocte dormientibus: hoc est in fidelitate tormentibus
abstulerunt: genibus credendū tradentes. **HYLA.**
Metus furadi corporis et sepulchri custodia atque
obligatio: stulticie atque infidelitatis testimonium
est: quod signare sepulchrum eius voluerunt: cuius p̄cepto
conspicillent de sepulchro mortuum suscitatus.
RABA. In hoc autem quod dicunt: Et erit nouissimus
error peior priori. ignorantia vero dicitur. Peior enim
fuit contemptus penitentie in iudeis: quam error ignoran-
tie. **CHRY.** in ho. Vide etiam qualiter nolentes co-
certant ad demonstrandam veritatem. irrefragabilis enim
demonstratio resurrectionis facta est per ea quod pertinet
runt: quia enim custodiū est sepulchrum: nulla fraus fac-
eta est. Si autem fraus facta non est: manifeste et irre-
fragabiliter dominus surrexit: Quid autem pilatus r̄udeat sub-
iugitur: Aut illis pilatis: habetis custodiā. Ite custo-
dite sic scitis. **R**ABA. q.d. Sufficiat vobis quod co-
sensi in necesse innocentis: de cetero vero error vobiscum
 permaneat. **S**equitur: Illi autem munierunt sepulchrum
signantes lapidem cum custodibus. **CHRY.** in ho. **M**ome.
Non autem permittit pilatus solos milites sigillare.
si enim soli milites sigillassent possent dicere quos
nam milites permiserunt quod discipuli corpus domini
surrexerint: et ita resurrectionis infringere fuisse
dem: nunc hoc dicere non possunt cum ipsum fuisse
sepulchrum sigillasset. **C**A. XXVIII.

Esperant sabbati quod lucescit
in prima sabbati: uenit maria
magdalene et altera maria
uidere sepulchrum. **E**t ecce terremo-
tus factus est magnus. **A**ngelus n. dñi

~~Matthew~~

descedit de celo: et accedens reuoluit
lapide: et sedebat super eum. Erat autem
aspectus eius sicut fulgur: et uestimentum
eius sicut nix. Propter timore autem eius exter-
riti sunt custodes: et facti sunt uelut
mortui. Unde ait angelus dixit mu-
lieribus: Nolite timere uos. Scio
enique de iesu de crucifixione eius quod eritis. Non enim
hic surrexit eni: sicut dixit. Venite et
uidete locum: ubi positus erat dominus. Et
cito euites dicite discipulis eius: quia
surrexit: et ecce procedet uos in galileam.
Ibi enim uidebitis: ecce predixi uobis.

Avgv. in ser. de resur. Post illusioēs et vbera: post aceti et sellis pocula mitta: p^o supplicia crucis et vulnera: et postremo p^o ipsam mortem et inferos: surrexit de suo funere caro noua: redit ab occiduo latēs vita et in morte salua reseruata resurgit puls chrioz redditura p^o fun? AVG. dt con. euā. De hora vero qua mulieres venerūt ad monumētu nō con tēnenda exoritur questio. Cū enī matthe' hic dicat: Vespe aut̄ lab. q̄ lu. in p̄ma lab. qd̄ ē qd̄ dicit mar eius: Et valde mane vna sabbator̄ vēit maria mag. et altera maria videre sepulchz. Apte q̄ppē p̄ma no etis qd̄ ē vespe: ipsam noctē voluit significare mat the': cui⁹ noctis fine venerūt ad monumētu: ḡ qm̄ sabbato impeditiebat: vt nō aī facerēt: ab eo tpe no minauit noctē et quo eis licere cepit: vt facerēt qd̄ cūq; vellēt tpe eiusdē noctis. Sic itaq; dictū ē: Vespe sabbati. ac si diceref: nocte sabbati. i. nocte q̄ seq̄ diē sabbati: qd̄ ipsa vba ei⁹ satis indicant. Sic enī ait: Que luceſcit in p̄ma sabbati. qd̄ fieri nō pōt nisi tñmō p̄mā noctis p̄ticulā. i. foliū initii noctis intellexerim⁹ dicto vespe significatū. Neq; enī ipsū initiu noctis luceſcit in sabbati: s̄ ipsa nox in luce in cipit terminari. et vſitat⁹ mod⁹ loquēdi ē diuine scripture apte totum significare. Vespe ḡ noctē signifi cauit: cui⁹ extreμū ē diluculū: diluculo enī venerūt ad monumētu. TBEDA: Uel aliter: Nō dictum ē: qz seē mulieres vespe sabbati q̄ luceſcit in p̄ma sab batii venerūt videre sepulchz: ita intelligēdi: qz ves pe qd̄ venire ceperint: s̄ lucescēte mane in p̄ma sabbati ad sepulchru puerūt. i. vespe aromata parauerūt: qb̄ corp⁹ oīi vngere desiderabāt: s̄ aroma ta vespe ppata: mane ad sepulchz detulerūt. Quod matthe' qd̄ breuitatis cā obscuri⁹ posuit: s̄ euāge liste alij quo ordine factū sit euidēti⁹ oīdūt. Sepul to nāq; sexta feria dñi: reuerse a monumēto mulieres: ppauerūt aromata et vnguēta qd̄du opari lice bat: et sabbato qd̄ siluerūt fin legis mādatū: sic lucas apte designat. Cū aut̄ trāſiſſet sabbatū: vespaq; adueniēt tēp⁹ opandi rediſſet: pmpte ad deuotio nē emerūt: qmū p̄pauerāt aromata: sic marc⁹ cō memorat: Ut veniētes yngerēt iefū. et valde mane veniūt ad monumētu.

HIE: Uel aliter: q̄ diuersa traſtar mulier i euāgelius describit̄: nō mēdaciū

Ca.XXVIII.

recochte enim dei patris insigne ē resurgentē filio ab inferis virtutū celestū mysteria mittere: atq; iō por resurrectionis ipse ē iudex: vt quodā fābulatu p̄mē voluntatis resurrectio nunciaret. **BEDA** in ho. **Qui enī christ?** de? t hō ē. inter acta huanitas temp̄ ei angeloz mysteria deo debita nō defunt. **Seqz.** Et accedens reuolutus lapidē. **Nō** vt egressu ro dñi iannā pandat: sed vt egressus ei iam facti hoibus p̄stet iudicium: **Qui. n.** mortalit̄ clauso virgini vtero potuit nascēdo ingredi mūdū: ipse factus imortalis: clauso sepulchro potuit resurgēdo exire de mūdo. **REMI.** Significat aut̄ reuolutio lapis dis resurrectionē lacroz christi q̄ lra legis tegebātur. lernāq; i lapide scripta fuit: t iō p lapidē designatur. **SEVE.** Non aut̄ dixit: Voluit. sed Reuolutus lapide: q̄ lapis adiulut? pbauit mortē: t reuolutus extit resurrectiōis assertor. **Murat** hic ordo rez. sepulchru mortē non mortui deuorat. dominus mortis māsiō fir vitalis. vteri noua forma mortuū recipit: reddit viuu. **Sequit.** Et sedebat sup eu. Se debat inquā cui nulla inerat lassitudo: vt fidei docto: vt resurrectiōis magister. sedebat supra petrā vi soliditas sedētis daret credētib? firmitatē: ponebat angel? sup petrā fundamēta fidei: sup quā chri stus erat ecclesiam fundatur. **Vel** p lapidē monu mēti pōt̄ designari mors: qua oēs p̄mebanſ. p hoc ḡp angel? sup lapidem sedit: significat q̄ christus morte sua virtute subiecit. **BEDA** in ho. Et recte stas apparuit āgel? q̄ adiuētu dñi mūdū pdicebat: Et stādo designaret q̄ dñs ad debellādū mūdū p̄n cipem veniret. p̄co aut̄ resurrectiōis sedisse memoriatur: Et sedēdo significaret eum supato mortis au ctoe sed regni iā cōscendisse ppetui. sedebat autē sup lapidē fruolūtū q̄ ostiū monumēti claudebat et claustra inferoz sui ipsi vture deiecisse diceret. **AVG.** de con. euan. Pōt̄ auctez mouere quō s̄m matthei angel? sup lapidē sedebat reuolutū a mo numēto: cū marcus dicat mulieres introētes i mo numēto: vidisse iuuenē sedentē in dextris: nisi intel ligam? aut matthei tacuisse de angelo: quē iuantes viderūt: marci aut̄ de illo quē viderūt sedētem sup lapidē: vt duos viderint: t a duobus sigillatim audierint que diterūt angeli de iesu. aut certe q̄ dicit: Intraentes in monumentū. in aliq; septa macerie debem? accipe quā cōmunitū locū tūc fuisse credi bili ē. i aliquo spacio ante petrā: in qua excisa lo cus fact? fuerat sepulture: ut ipsū viderint in eodē spacio sedētē a dextris: quē dicit mattheus sedētē sup lapidē. **Sequit.** Erat autē aspe. ei? sic fulgor: t vesti. ei? sic nit. **SEVE.** Vult? claritas a vestium cādere separat: t facies fulgori: nūi vestis angelī cō paratur: quia fulgor de celo: nūi de terra. vñ pp̄ha Landate dñm de terra: ignis: grādo: nūi tēc. In facie ḡ angelī claritas celestis feruatur nature. in ve ste significat grā: cōionis hūane: t sic tēp̄ species angelī colloquētis: vt carnales oculi t vestū ferat placitā claritatē: t ex fulgere vultus: nūi sui tremeret t ruereretur auctoris. **IDEM** in alio ser. Quid aut̄ facit indumentū vbi tegēdi necessitas nō habet: h̄ angel? nūi habitū nūram formā in resurrectiōe p̄figurat: vbi hō ipsa corporis sui claritate vestitur. **HIE.** In cādidojetā vestitu angel? signifi

cat gloriā triūphantis. **GREG.** in ho. de pas. **Vel** aliter: In fulgure terror timoris ē: in nūre aut̄ blandimentū candoris. q̄ vō oīpotēs de? t terribilis ē p̄tōribus t bland? iustis: recte testis resurrectiōis ei? angel?: t i fulgure vultus: t in cādore habit? de monstratur: vt de ipsa sua specie: t terret reprobos t mulcet p̄ios. vñ seqz: Pre timore aut̄ ei? exter. sūt custo: t facti sūt velut mortui. **RABA.** Timoris anxietate sūt ext erriti: q̄ amoris fiducia nō habebāt: t facti sūt velut mortui q̄ resurrectiōis peritatem credere noluerunt. **SEVE.** in ser. pasche: **Lu** stodiebāt. n. crudelitatis studio nō pietatis obseq̄o stare. n. nō pōt̄ quem cōsciā destituit impellit reatus: binc ē q̄ āgel? p̄cellit impios: p̄ios alloqt̄ur: t solat. **Seqz.** Rū. autē an. dixit mul. **HIE.** Iustodes quidē timore p̄territi adinstar mortuoz stupefacti iacent: t angel? tñ nō illos: s̄ mulieres solat dicens: Nolite timere vos. q. d. Illi timeāt in qbus remanet incredulitas. ceteq; vos q̄ iesu querit crucifixū: audite q̄ surrexerit: t p̄missa pfecserit. vñ seqz: **Scio. n.** q̄ iesu q̄ crucifix? ē queritis. **SEVE.** Adhuc. n. crucifixū t mortuū requirebant: quaz h̄ dē seu passionis p̄cella turbauerat: t tētatiōis ita eas pond? incurvauerat: vt celi dñm queret i sepulchro. **Nō** ē h̄ **RABA.** p̄ p̄ntiā carnis: q̄ tñ nūlēq; deest p̄ p̄ntiā maiestatis. **Seqz.** Surrex. n. sic dix. **CHRY.** in ho. q. d. Et si mibi nō creditis: illi? memē tote vboz: deinde t alia seqz: oīmōstratio: cū subdi tur. **Cle.** t vi. lo. vbi po. erat do. **HIER.** Ut si meis vbi nō credit: vacuo creditatis sepulchro. **SEVE.** Angel? ḡ pdicit nomē: crucē dicit: loq̄e passionem: s̄ mor resurrectiōis: mor dñm pfiteſ. t angel? post tāta supplicia. p̄ sepulchru agnoscit dñm suū. **Lur** hō aut̄ minoratū deū in carne iudicat: aut in passiōne existimat defecisse vture: dicit aut̄ crucifixuz: et osdit locū vbi posit? erat dñs: ne alter t nō idē resurrexisse credere: et mortuis. Et si dñs in eadē redit carne: t sue resurrectiōis facit indicia: q̄re hō in alia putat se carne redituz: aut carnē forte seruus deditias suā: cū nīaz dñs nō mutauit. **RABA.** Nō aut̄ solis vobis hoc gaudiū magnū cessū ē oc culto corde tenere: s̄ filiū amātib? debetis illud pādere. vñ seqz: Et cito eu. di. dñs. e. q̄ sur. **SEVE.** q. d. Reuertere ad vix mulier iā sanata: t suade fidez q̄ pfidiā aī suaisti: Refer hoī resurrectiōis indicium: cui aī filiū ruine tediisti. **Seqz.** Et ecce p̄ce. vos i galil. **CHRY.** in ho. Hoc aut̄ dñc eripiēs eos a p̄culūne timor fidei ipediret. **HIE.** Mystice aut̄ p̄cedet vos i galileā: hoc ē i voluntabz gētilū: vbi aī error erat t lubricū: t fir no ac stabili pede vestigū nō te nebat. **Sequit.** Ioi cū videbit: ecce pditi vobis. **BEDA.** in ho. Biū aut̄ domin? i galilea videtur a dī scipulis qui iam de morte ad vitā: iam de corruptiōne ad incorruptionem transierat: Galilea qui p̄pe transmigratio interpretatur. felices femme que trū phū resurrectionis mūdo annūciare meruerūt. feliciores anime: que i die iudicij p̄cessis pauore reprobis: gaudiū beate resurrectiōis intrare meruerint.

Et exierūt cito de monumento cū timore t gaudio magno: currenes nūciare discipulis eius. Et ecce

Mattheus

Ihesus occurrit illis dicens: **A**uete. **I**lle autem accesserunt et tenuerunt pedes eius: et adorauerunt eum. **T**unc ait illis iesus: **N**olite timere: ite nunc iate fratribus meis ut cant in galileam: ibi me uidebunt.

HICRO. **M**ulieribus per angelum adhortaris confessum dominus occurrit et nunciature expectantibus discipulis: non angeli potius quam christi ore loqueretur. unde dicit: Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno. **A**VGV. de concor. euange. Egressae autem dicuntur a monumento: hoc est ab illo loco ubi erat orti spaci ante lapidem effossum. **H**IERO. duplex autem metes mulierum testebat affectus timoris et gaudii: et altera de miraculi magnitudine: altera ex desiderio resurgentis: et tamquam feminam concitatbat gradum. unde sequitur: Currentes nunciare discipulis eius. Pergebat enim ad apostolos: et per illos fidei seminarii spargebatur. Que autem sic querebant: que ita currebant merebantur obuias habere omnium resurgentem. unde sequitur: Et ecce iesus occurrit illis dicens: Auete. **R**ABANVS. Per hoc ostendit se omnibus iter virtutum inchoantibus: ut ad salutem ppetuum puenire queant adiuuando occurrere. **H**IERO. Prime mulieres merentur audire: Auete. ut maledictum ene mulieris: in mulieribus solueretur. **S**EVERIA. In istis vero rebus ecclesie figuram manere euidenter ostenditur: quia discipulos suos christus de resurrectione arguit trepidantes. Occurrerunt autem istis non propter terret: sed preuenient charitatis ardore: christus enim in ecclesia se salutem quam suam recipit in corpore. **A**VGV. de concor. euangelista: Colligimus et angelorum allocutionem his numero eas habuisse venientes ad monumentum: scilicet cum viderant unum angelum de quo narrat mattheus et marcus: et cum postea viderunt duos ut narrant lucas et iohannes. Et similiter ipsi domini bis: semel scilicet illuc quando maria hortulanum putauit: et nunc iterum cum eis occurrit in via: ut eas ipsa repetitione firmaret: atque a timore recrearet. **S**EVERIANVS: Sed ibi marie nec tangendi datur facultas: hic non solum tangendi sed tenendi copia tota conceditur. unde sequitur: Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius: et adorauerunt eum. **R**ABA. Superior quidem dicitur est: quia clavis surrexit monumento: ut immortale iam factum doceat esse corpus quod in monumento clausum fuerat mortuum. Tenendos autem mulieribus nunc prout pedes: ut intimaret veram se carnem habere: que a mortali bus tangi posset. **S**EVERIANVS. Iste quidem tenet pedes christi que in ecclesia typico euangelice predicationis tenet et merentur excusum: ac sic fide astringunt sui vestigia salvatoris: ut totius deitatis pueniant ad honorem. Illa autem merito audit: Non mihi me tangere: que in terris deflent dominum: et sic in se pulchro querit mortuum: ut in celis eius nesciat regna regum patre. Quod ergo eadem maria nunc in fidei vertice constituta tangit christum: ac tenet rotu sanctarum affectum: nunc imbecillitate carnis et feminina infi-

mitate dejecta dubitat: et tactu sui non merefatur: non facit questionem. Siquidem illud de figura est hoc de sexu. illud est de divina gratia: hoc de humana natura: quia nos ipsi cum divina scientia deo vivimus: cum humana sapientia cecamur ex nobis. Tenebunt autem pedes eius: ut scirent in capite christi virum esse: se autem esse in pedibus christi: et datum sim virum sequi: non pote ipsum. Quod autem dicerat angelus dicit et dominus: ut quas firmauerat angelus: christus redderet firmiores. Sequitur: Tunc ait illis iesus: Nolite timere. **H**IERO. Et in veteri et in novo testamento hoc semper obseruandum est: quod quando aliqua angustia: apparuerit visio: primus timor pellitur: ut sic mente placata possint que dicitur audiri.

HYLA. In contrarium autem ordo cause principallis est redditus: ut quia a sexu mulierum cepta mox esset: ipsi primus resurrectio glorie et visus et nuncius redideretur. unde dominus subdit: Te nunciare fratribus: et eant in galileam: ibi me videbitur. **S**EVERIA. Vocat fratres quos corpus sui fecerunt et germanos: vocat fratres quos benigni heres sibi pstrit coheredes: vocat fratres quos patris sui adoptauit filios. **A**VGV. de concor. euange. Quod autem dominus non ubi primus se monstraturus erat: sed in galilea: ubi postea visita est se viderendum mandauit: et per angelum et per seipsum: quis fideliter facit intentum ad querendum in quo mysterio dictum intelligit. Galilea namque inter praefata vel transmigratio vel revelatio. Primum itaque transmigratio significationem: quid aliud occurrit intelligendi: nimirum quod christi gressus per populum transmigratura erat ad gentes: quod apostoli predicatorum et angelorum nullo modo crederetur: nisi eis ipse dominus viam in cordibus hominum ppararet: et hoc intelligitur: Precedet vos in galileam. **D**omini autem subdit: Ibi enim videbitur: sic intelligitur: ibi membrum eius innuetur: ibi viuus corpus eius in his quod vos suscepimus agnoscetur. Secundum autem galilea interpretatur revelatio: non iam in forma serui in intelligendum est: sed in illa in qua equalis est pars. Illa erit revelatio tanquam vera galilea: cum similes ei erimus: et videbimus eum sicuti es. Ipsa etiam erit beatus transmigratio ex isto seculo in illa eternitatem.

IQue cum abiessent: ecce quidam de custodibus uenerunt in ciuitatem et nunciauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerat. Et congregati cum senioribus psilio accepto: pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte uenerunt: et furati sunt cum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a psido: nos suadebimus eis: et securos uos faciemus. At illi accepta pecunia: fecerunt sic erat edocti. Et diuulgatum est uerbum istud apud uideos: usque in hodiernum dicitur. **CHRY. in home. Signum que circa christum appa-**

C. XXVIII.

uerunt: quedā suerunt orbi terrarū cōmuniū: puta tenebre: quedā propria militibus custodientib⁹: sic mira angelī apparitio: et terremotus que ppter milites facta sūt ut stupefierent: et ab ipsis fuit testimoniū veritatis. veritas enī a cōtrariis diuulgata magis refūget: qđ et contigit. vñ dī: Que cū abiissent se mulieres. Ecce quidā de custodibus venerūt in cūlūtate: et nūc iauerūt p̄ncipib⁹ sacerdotib⁹ oīa q̄ facta fuerat. **RABA.** Simpler quidē animi qualitas t̄ indocta boīm rusticitas: sepe veritatē rei ut est sine fraude manifestat. at cōtra versuta malignitas: falsitatem verisimilib⁹ verbis pro vero cōmēdā te decertat. **HIERO.** p̄ncipes ḡ sacerdotū qui debuerāt cōueriti ad p̄niām: et iesum querere resurgentē: p̄seuerant in malitia: et pecunia que ad vñs templi data fuit in redēptionē mēdācūt: et ante. xx. argenteos iudee dederūt pditorū. vnde sequitur: Et congre. cū semin. consi. accepto: pecu. copio. dederūt militibus dicētcs: Dicte qz dī sci. eius nocte vene. et fura. sunt eū nobis dormientibus. **SEVERIA.** Nō. n. contenti sūt interfecisse magistrū: mo etiā quidō discipulos perdere possint moliuntur: discipulorum crūmē esse faciūt virtutēs: magistrī: plane amiserūt milites: pdiderūt iudei. Is discipuli magistrū sūt: nō furto sed fide: virtute nō fraude: sanctitate nō criminē: viuū nō mortuū sustulerūt. **CHRY.** in hom. Qualiter enī furarētur discipuli hoīes paupes et ideote: et neq̄ apparere audētes: Si enī adhuc xp̄m viuū vidētes fugerūt: qualiter mortuo eo nō timuissent tot militū multitudinem: Nūquid ostū sepulchri poterant euertere: lapis enī iminebat magnus: multis indigēs manus. Numqd etiam non erat sigillū supimpositū: Propter quid aut̄ non furati sunt p̄ma nocte: quādo nullus sepulchro affuit. Sabbato. n. petierunt a piloto custodiā: Quid aut̄ sibi volunt hec sudaria q̄ petrus vedit iacentia: Si enim vellent furari: non essent nudum corpus furati: non solum ne iniurias rentur: sed ne etiam in eruendo tardarent et tribuerent militibus se detinendi facultatem: maxime q̄ mirra erat corpori et vestimentis affixa: ita glutinosa ut nō facile esset a corpore auellere vestimenta: quare non p̄suasibilia sunt q̄ de furto dicta sūt. Vñ p̄ q̄ resurrectionē obūmbrare conant: p̄bec eā faciūt clarere. Dicētes. n. q̄ discipuli furati sūt: confitentur nō esse corpus in sepulchro. furtū aut̄ ostendit ei mendacē custodia militū et discipulorū pauor. **REMI.** Sed si custodes dormierunt: quomodo furtū viderūt: et si non viderūt: quomodo testes fūrunt: et iō quod voluerūt facere non potuerūt. **GLO.** Ne autē timore p̄ncipis a timore reuocātur: timentes propter negligētiā p̄nūrī subdūt: Et si hoc audiūt fuerit a p̄siderō: nos suadebim⁹ ei et secūros vos faciemūt. **CHRY.** in hom. Vide omnes corruptos: Pilatus enim ipse p̄nūrīs est: plebs iūdaica cōmota ē: milites corrupti sūt. vnde sequitur: At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Si pecunia apud discipulū tantam habuit virtutē: vt eum ficeret magistrī proditorem: non mireris: si pecunia milites superātur. **HYLA.** Emitur ergo resurrectionis silentiuī: et mendacū furtū argento: qz honore. f. seculi. qui in pecunia est et cupiditate: chā

sti gloria denegatur. **RABA.** Sicut aut̄ sanguis reatus quē sibi et posteris suis ipsi imp̄cabāt: grāuis peccatorum sarcina illos p̄mit: ita emptio mendaci per quod resurrectiōis denegāt veritatē: restitu eos constringit p̄petuo. vnde sequitur: Et diuulgatū est verbū istud apud indeos vñq; in hodiernū diem. **SEVERI.** Apud indeos quidē diuulgatum est: non apud christianos. quod enī in indea iudeus obscurabat auro: fide toto claruit ī mūdo. **HIERO.** Omnes aut̄ qui stipe templi: et his que conferuntur ad vñs ecclesie abutūtūr: in aliis rebus qđ suā expleat volūtatem: similes sunt scribarū et sacerdotum redimentū mendaciū et saluato: is sanguinem.

Undecim aut̄ discipuli abierūt ī galileā in montē ubi constituerat ilūs iesus. Et uidētes eum adorauērunt: quidā antē dubitauerūt. Et accedens iesus locutus ē eis dicēs: Data est mihi oīs potestas ī celo et in terra. Euntes ergo docete oēs gētes: baptizātes eos ī noīe patris et filij et spūsancti: docētes eos seruare omnia quecunq̄ mandauī uobis. Et ecce ego uobiscū sū oīb⁹ diebus: usq; ad p̄summatiōnē seculi.

BEDA in hom. Postq; dominicā resurrectiōis ab angelo nūciatā beatus mattheus assertūt: vñsonem dīi etiā a discipulis impletam refert: dicēs: Undecim aut̄ discipuli abierūt ī galileā in montē ubi constituerat illūs iesus. n. am. pergēs dīs ad passionē ait discipulis: Postq; resurrectero: precedam vos ī galileā. Angelus quoq; mulieribus ait: Dicite discipulis eius: quia precedet vos ī galileam. Quapropter visioni magistrī obediētia discipulorū obsequitur. Recēt aut̄ vñdecim discipuli ad adorādūm pergūt. iam enī viuū perierat: q̄ dīm ac magistrū sūt tradiderat. **HIERO.** Post resurrectiōē ergo iesus ī galilee monte conspicitur: ibiq; adoratur: Is quidam dubitent et dubitatio eoz nostram angeat fidem. Sequit̄: Et uidētes eū adorauerunt: quidā aut̄ dubitauerūt. **REMI.** Hoc antē lucas enāgelistā plenius manifestat: Refert enī qz cū dīs resurgēs a mortuis ipse apparuīset discipulis: ipsi cōturbati et exterriti existimabant se spūn videre. **RABA.** In monte quidē apparuit eis dīs: vt si ḡnificaret qn̄ corp⁹ qđ de cōi generis humani: terra nascendo suscepereat: resurgēdo iam sup terrena omnia subleuauerat: et vt admoneret fideles: si illic celstudiūm resurrectionis ei⁹ cupiūt videre: habūt infimis voluptatib⁹ ad supra studeāt desideria trāsire. Iesus autē discipulos ī galileā p̄cedit: q̄a chry⁹ resurrexit a mortuis p̄mitie dormiētū. Per quid aut̄ bi⁹ q̄ sūt christi: et suo ordine ad vitā p̄ morte trāsmigrāt ī sua specie diuinitatēm cōceptātes: et huic congruit q̄ galilea reuelatio interpretat:

Mattheus

AVGV. de con. euāge. Sed considerandum est quomodo corporaliter in galilea dñs videri potuerit: quia enim non ipso die quo resurrexit visus est manifestus est, nam in bierusalē visus est eo die in initio noctis: vt lucas & iohānes ap̄tissime s̄sonāt. neq; etiā in sequentibus octo dieb?: post quos dīc iohānes discipulis apparuisse dñm: vbi p̄mo eū vidit thomas: q; eū non viderat die resurrectionis ei?: nisi q; dicat nō illos vnde cū q; iam tūc apli vocabant: s; discipulorū illic. xi. fuisse ex multo numero discipulorū. Sed occurrit aliud qd̄ obſistit: Iohes enī qn̄ cōmemorauit nō in mōte ab vnde cū: s; ad mare tyberiadis a septē p̄scātib? vīsi cē dñm: Hoc iam tertio inquit manifestauit se iesus discipulis suis. quod intelligendum est ad numerum diernū retulisse: non ad numerum manifestationū. Si autem acceperimus intra illos octo dies anteq; cum thomas vidisset ab. xi. discipulis qbusq; dominū vi sum nō erit ad mare tyberiadis tertio manifestū cē s; quarto: ac p̄ hoc cogimur intelligere post oīa factū esse q; eū in monte galilee discipuli vnde cū vi derūt. Inuenim⁹ itaq; apud c̄tior euāgelistas de cies cōmemoratiōnī vīsi ab hoībus esse post resurrectionē: semel ad monumētū mulieribus: iterū eidem egrediētibus a monumēto in itinere: tertio petro: quarto duob? cūtib; in castellū: qnto pluri bus in bierusalem vbi non erat thomas: sexto vbi vedit eum thomas: septimo ad mare tyberiadis: octauo in monte galilee s̄m mattheum: nono q; dicit marcus: nouissime recumbentibus. quia iam nō erāt in terra cū illo cūuiaturi: decimo ī ipso die nō iam in terra: s; eleutū in nube: cum in celū ascēderat qd̄ marcus & lucas cōmemorāt. s; nō oīa scripta sūr: sicut iohānes fatet: crebra enī erat ei? cū ille lis cōuersatio p̄ dies. xl. p̄usq; ascēdisset in celum. **R**EMI. Cidētes ḡ discipuli dñm cognouerūt: & ic circo dimissis in terrā vultibus adorabāt. & iō pius & clemē magister vt oēm dubietatē auferret a cor dibus eoz: accedēs ad eos corroborauit in fide. vñ sequit. Et accedēs iesus locū? ē eis dicens: Data ē oīs ptās in celo & in terra. **H**IERO. Illi autē potestas data ē qd̄ paulo ante crucifixū: qd̄ sepultū iū tu mulo: qd̄ postea resurrexit. **R**ABA. Nō. n. hoc de coetera patrī diuinitate: s; de assumpta būianitate s̄m quā minorat? ē paulomū? ab āgēlis. **S**EVE. Filius quippe dei: regnus filio: deus hoī. Diuinitas carni cōtulit qd̄ sp ipse cū p̄re possedit. **H**IERO. In celo autē & in terra ptās data ē: vt qd̄ aī regnabat in celo p̄ fidem credētū regnet in terris. **R**EMI. Nō ḡ psalmista de resurgēte dño dicit: Constituisti eum super opa manū tuarum: hoc nūc dñs dicit: Data est mibi oīs potestas ī celo & ī terra. Et hic sciēdū quia anteq; dominus surrexisset a mortuis nouerant angeli se subiectos hoī christo. Toleś ḡ christus etiam hominib? notū fieri qd̄ data esset sūbi omnis ptās in celo & ī terra: p̄dicatores misit: qd̄ verbū vite cūctis nationib; p̄dicarent. **U**n sequit: Euntes ergo docete omnes gentes. **B**EDA ī ho. Qui enī ante passionē suā dixerat: In viam gentiū ne abieritis: surgēs a mortuis dicit. Ite docete oēs gentes. Quapropter cōfundans indei qd̄ dicūt christū trīmō ad suā salutē esse venturū. Erubescant &

donatiste qd̄ localiter christū concilidere cupientes dixerūt eū trīmō in ap̄bica esse: nō in aliis regiōbus. **H**IERO. Prīmū ḡ docēt omnes gētes: deinde doctas intingūt ī aqua: nō enī p̄t fieri vt copus baptisimi recipiat sacramētū: nisi ante omnia fidei suscepit veritatē baptizantes eos ī nomine patris & filii & sp̄usanci: ut quoz est vna diuinitas sit vna largitio: nomenq; trinitatis vnuis dēta. **S**EVERI. Dīnes ergo gētes potestas vna eadēq; recreat ad salutem que creauit ad vitam. **D**ID/ MVS in libro de sp̄usanceto: Licet autē quis possit existere mentis alienē: qui ita baptizare conetur vt vnu de p̄dictis nominib; p̄termitat: videlicet contrariis christo legisdatō: itamē sine p̄fectione baptizabit: imo penitus a peccatis liberare non poterit: quos a se existimauerit baptizatos. Et his autem colligitur qd̄ indiuisa sit substantia trinitatis: & patrem vere filii esse patrem: & filii vere patris filium & sp̄usanceti vere patris & dei filii esse sp̄itū: & insiq; sapientie & veritatis. i. filii dei. Hec est salus credētiū: & dispensatio ecclesiastice discipline in hac trinitate perficitur. **H**YL A. Quid enī in hoc sacramēto salutis humane non contineat: plena sunt oīa & a pleno & p̄fecto prolati. Habet enī nature sue nō men in patre: sed pater tñ est: non enī humano modo habet aliunde qd̄ pater est. Ipse ingeniū: eternus: habens in se semper: vt semper sit soli filio nōtis. Filius autē est: p̄genies ingeniū: viuus ex vero: verus a vero: viuus a viuo: p̄fectus a p̄fecto: virtutis virtus: sapientie sapientia: glorie gloria: imago in uisibilis dei: forma patris uirgeniti. Spiritus amē sanctus non p̄t a confessione patris & filii separari: & quidem vbiq; non deest hoc expectationis nostre solatium. hic in donorum operationib; fulore spei p̄gnus est. hic mētū lumen: hic splendor amōrum est. Hec igitur licet mutare non possint heretici: afferūt tamen humana cōmenta: vt fabellis patrem et quo tendat in filiū: idq; nominib; potius confitendū putat esse qd̄ rebus: cum ipsis filiis proponat & patrem: vt ebion omne initiu et maria concedens: non ex deo hominē: sed ex homine dei p̄ferat: vt arriani qui ex nihilo atq; ex tempore forūtā & sapientiā & virtutē dei producunt. Quid autem mirū est vt de spiritusanco diuersa sentiant: qui in filio largitore eius tam temerarii sunt auctores. **H**IERO. Consideratur autem hic ordo p̄cipuum: Tūs sit ap̄los vt prīmū docerent vniuersas gētes: deinde fidei tingerēt sacramētū: & post fidem ac baptisma que essent obseruanda preciperent. vnde sequitur: docentes eos seruare omnia quecūq; mandata uobis. **R**ABA. Quia sicut corpus sine spiritu mortuū est: ita & fides sine operibus mortua est. **C**HRY. in home. Quia vō eis magna iniuriterentiā gens eorum sensus dicit: Et ego vobiscum sum omnibus diebus vscq; ad consummationē seculi. q.d. ne dicatis difficile esse inūictum negocium: ego sum vobisū qui oīa facio leuiā. Nō autē cum illis solū dixit se futurū eē: s; & cū oībus qui post illos credit nō enī vscq; ad consummationē seculi apli mansuri crāt sed sicut vni corpori fideliū loquitur. **R**ABA. Et hāt intelligit qd̄ vscq; ad finē sc̄li nō sūt denaturi in mundo qd̄ diuina māſſione & inhabitatiōe sunt digni-

TCHRYS. Rememorat autem eis et assumptio eius: ut eos magi attrahat: et ne pretia solu aspiciat: sed et futura bona et sine fine maiestra. q. o. **T**risticia quam sustinebitis sumul cum patre vita summet: et totum seculum in consummatione deuenient; bona autem quibus potiemini sunt in eternum permanstra. **BEDA** in bo. Queritur autem quare hic dicitur: Ecce ego vobis suis cum alibi dirissim legat: Volo ad eum qui me misit: sed alia sunt quod humanitati ascribuntur: et alia quod diuinitati. Igitur ad patrem per humanitatem manet autem cuius discipulis in forma quia est patri equalis. Non autem dicit: Usque ad consummationem seculi finiti pro infinito ponitur nam qui in patre seculo manet cuius electis eos pretegedo: ipse per filium enim curat: et eos remunerando. **HIERON.** Qui ergo usque ad consummationem seculi cuius discipulis se esse promittit: et illos ostendit semper esse victuros: et se numerus a credentibus recessurum. **LEO** papa i. ser. de pas. Qui enim ascenderit in celos non deserit adoptatos: et ipse descendens cōsortat ad paternitatem: qui sursum inuitat ad gloriam. **Quinus** glorie participes nos faciat ipse christus rex glorie: qui est deus benedictus in secula amen.

Incipiunt capitula euangelij matthei per ordinem.

Primum nativitas domini nostri iesu christi.

Secondum magorum numerum: occultatio iesu: Infantes interficiuntur.

Tertium: Regressus iesus ex egypto in nazareth: a iohanne in iordanem baptizatur.

Quartum: Iesus in deserto tentatus a diabolo vicit per unum et andream: iacobum et iohannem pescatores conuocat: et circuus variis languores hominum curat.

Quintum de beatitudine et ceteris mandatis.

Sextum: Orationem docet: et inter cetera mandata non esse cogitandū de victu et vestitu predicti.

Septimum: Non enim per opere iudicandi: de margaritis ante porcos non mittendis: petendis: querendis: et pullis: dicit: a pfecto prophetis canendum: quod non omnes qui dicunt mihi domine domine intrabunt in regnum celorum. De domo edificata supra petram vel harenam.

Petauo: Leprosū mīdat: puerū cēturionis paralyticū curat: socorem petri a febribus liberat. De primis curis: et in mortuis mortuos suos sepeliat cuidam dicit: nauigans tempestatem sedat. in terra gerazenum demonia eiecit.

Nonni: Paralyticū curat: lectū suū bainiat: **M**atthei vocat. dicit phariseis non esse opus medico validis. parabolā panis et scissure et vtrū et vnu ponit inde fiducia et certitudo operis. **M**ulierem a profanis liberat: et filiam principis cuiusdam mortuas suscitat. cecis oculos aperit. sursum et mituum demonium eiecit.

Decimum: Duodecim aplos permittit cuiusdam doctrinam ac dicit: quod non venerit pacem mittere super terram sed gladium.

Undecimum: Testimonium dicit ieron. de iohanne: atque increpat ciuitates que credentes. iuerunt. Confessio domini ad patrem et iungum domini leue est.

Duodecimum: Discipuli spicas vellunt. manū aridam habentē sanat. hominem a demonio cecum et mutuū liberat: et in principe demoniorum facere opinates: destruit. **J**one et nimis signū phariseis tradidit. matrem et fratres spernit.

Decimūterciū de nānica turbis parabolā exposuit prophetam in patria sua sine honore eē dicit.

Decimūquartū de iohanni capite in disco: de quinq̄ panibus et duobus pescibus in quinq̄ milia viros. iis supra mare ambulans per mergetē relevat.

Decimūquintū quod ea magis que de corde exēt coinq̄ uant hominē. **F**iliā mulieris syrophenisse a demō liberat: et multos alios sanat.

Decimūsextū de septem panibus in iii. milia viros.

A fermento phariseorum cauedū christū dei viii filiū eē petrus confiteſ. quęq̄ p. paulū dure increpat.

Decimūseptimū: in monte trāfigurat. puerū lunati cuī curat. de statere in ore pescis.

Decimūoctauū: Humilitate docet sicut pueri: et yōc minimū fidelium scandalizadū: quoz ageli faciē p. semper vidēt: corripiēdos frēs et sepi indulgedū.

Decimūnonū: Silūtudo de illo quod seruū suū propter cētū denarios suffocat. De eunuchis infantes non esse arcendos a benedictione. Difficile diuinit̄ intrare in regnum celorum.

Vicesimū primū de primis nouissimis futuris: parabolā operarioꝝ in vinea conductorum: De petitione filiorum zebdei: et de primis accubitibus cene: De duobus cecis secus viam curatis.

Vicesimū secundū de asino et pullo eius: De sicu ares facta. Interrogatus in qua potestate hec faceret: interrogat de iohanni baptizante: subiungēs parabolā duorum filiorū in vineā missoꝝ: parabolam de vinee colonis quod interficiuit ad se missos.

Vicesimū secundū: Parabolā de his qui invitati ad nuptias venire nō cōveniunt: De denario cesaris: De muliere quod septem viros habuit. Iesus tētatus a phariseis interrogat: cuius filius est christus.

Vicesimū tertiu: Increpans scribas dicit: Ubi vos scribe et pharisei. Increpatio ciuitatis hierusalē de occidente prophetarum et lapidatione.

Vicesimū quartū de signis nouissimis dierum: De aduentu saluatoris.

Vicesimū quintū de decem virginib⁹: De talētis: De omnibus a dextris et bedis a sinistris.

Vicesimū sextū: Judeorum consilii de comprehendendo iesu: et cetera que in cena domini gesta sunt.

Vicesimū septimū: Petro predicit quod tertio cū abnegatur esset: oratio iesu ad patrem: et cetera cū defaderetur. Passio domini et sepultura.

Vicesimū octauū: Resurrectio eius: Item madata et doctrina eius de baptismō.

Domina prima aduentus C. app mōss ai xxv c°

Dominica secunda in aduentu. **tegma**

Lum audislet iohannes in vinculis. **xi**

In festo sancti stephani martyris. **xii**

Ecce ego mitto ad vos. **xiii**

In festo innocētiū Angelus domini apparuit. **xiv**

In epiphonia domini. **xv**

Lum natus esset iesus in bethleem. **xvi**

Dominica secunda post octauam epiphia. **xvii**

Lum descendisset iesus de. **xviii**

Dominica tercia Ascēdētē iesu in nau. **xix**

Dominica quarta Sile factū ē regnum celorum. **xx**

In septuagesima Simile ē regnum celorum. **xxi**

Feria quarta in capite ieunii. **xxii**

Lum ieunatis nolite fieri sicut by. **xxiii**